

ELŐSZÓ

NYUGTALANSÁG VÖLGYE

1917—1920

Egyszerű megint a versem — de mi ez a lácdit egyszerűség!

Nem fiatal madár szárnyterésének egyszerűsége, nem fiatal szív

dobogásának egyszerűsége már — hanem bágyadtan

prim

mint

mint

mint

mint

mint

mint

mint

mint

mint

mint

Az emberekre a második,
hogy adjon az Isten eszt nekik.

Mert ezt is szónak, harmadikat,
a kedvesen kizajja miatt!

Hadd áldozom még e poharat
minden gyönyörűért ami megmaradt,

jőért és rosszért, ami csak ért,
bántalmakért és bánatokért.

Fanyar nedű, vörözü, neta csoda;
mert véres lédől származik a jó.

NYUGTALANSÁG VÖLGYE

1917—1920

Országos Széchényi Könyvtár

ELŐSZÓ

Egyszerű megint a versem — de mi ez a fáradt egyszerűség?

Nem fiatal madár szárnyverésének egyszerűsége, nem fiatal szív

dobogásának egyszerűsége már — hanem bágyadtan primitív

mint öregek gyermekes mozdulata — mert nincsen gyönyörűség

számomra már, csak a kevésben — mert elborított a Sok, rámszakadt hirtelen, mint elbűvölt várban titkos befolyás

zápora százfelől — s megbénított az idegen varázs hálója — mert idegen nekem a gonosz városok

levegője amelyben élek, és mint gonosz erdőben farkasok tűnnek elém az arcok az utcán, és rémít az élet ezer zaja, mint egy betegség — mert minden zaj tályog és csúf nyavalya

a Csöndnek testén — mind legalább, mely nemcsak egyforma mintát susog

s zenél bele a Csönd szövetébe — mind legalább, mely nem annyira *egy*

a Csönddel, mint tücskök zaja őszi este — mint záporok verése nyugodt és lágy földeken — vagy a hab ha zajog tengerek messze síkjain — szél ha zúg — csillag ha megy

titkos zenével az égi pályán — ó, ha lankatag énekemet
ilyen egyszerűségre hangolhatnám, hogy, ha egy drága
 barát

meghallgatná egy este, nem tudná, szavakat hall-e, vagy
 a saját

szívét dobogni, vagy a szférák zenéjét, vagy engemet.

ÖSSZE

BILINCS EZ A BÁNAT

Az nem igaz, hogy nem bírod el,

csak sírni szeretsz :

bilincs ez a bánat,

aranyperec,

eltörni szánod :

ily kincset balga, ki eldobál,

habár

baltüzü fény ez a matt opál.

Ó, édes, édes

szomorúság!

Ó, illatos ostor!

Rozmaring-ág!

Uram, ój meg a rossztól,

hogy ne szeressem azt, ami fáj!

Egi Király!

Olj meg a kígyót, szent Mihály!

Nézd, lelkem, a menny hogyan ragyog;

A csillagok

aranyos morzsája hinti.

(Hát sohase tudhatok

szabadon ragyogni, mint ti?)

Futkosni, mint a kis nyuszikák?

Örülni, mint a virág?

Sírni, mint ősszel a fák?)

SZEKSZÁRD, 1915 NYÁRÁN

A város, mint egy álmos eb,
 hever domb alatt, sík felett
 kis város : nagy falu
 Korán fekvő, korán kelő :
 fehér fal és piros tető
 zöld fák és zöld zsalu.

Kockásan osztott a határ.
 Álmosan nyúl a rónatáj.
 Elült a jó madár :
 csapdos a buksi böregér,
 az utcán nem zörög szekér,
 sem szekér, sem batár.

Tegezben már a nap nyíla.
 Ebred a szél, az ég lila,
 hajlik a búzaszál :
 a légben óriási hold,
 tüzes, de némán, mint a holt,
 mint egy holt labda, száll.

*

Jaj, minden úgy mint hajdanán
 s három kereszt a Bartinán
 a régi sziluett.
 Alkonyba boldogult vidék :
 s kint, sorsokat a szelid ég
 nyugton magába vett.

Ággódva, sápadt kérdező,
 állok az elborult mező
 fölött, az ég alatt :
 Kit elhagytam : szülőhelyem!
 s ki jöttél mindenütt velem :
 ég! küldj egy madarat!

A lila kékbe feketéll,
 áll az Idő és máll a Tér,
 kilencszáztizenöt —
 (Igy esüggtem én a mély egen,
 mint régi jólok dombhegyen,
 a vén présház fölött.)

SZÁLLÓ NAP UTÁN

(...Szelídre szűri a nyár sugarát
 ez a délután
 s langy fényfüggönnyel a házak vállát
 bevonja puhán...)

Ilyenkor, látod-e, hűnyt lelkemre
 esókot nyom a nap,
 és menni (gondolom) oly jó lenne,
 amerre a nap
 csak menni (gondolom), egyre menni,
 napot nap után,
 vonatra ugrani, nem pihenni,
 szálló nap után
 suhanni, zöldszinű tenger lombok
 közt fulladozó
 faluig szállani, minden gondot
 elhullatozó
 lélekkel, túl a Dunára, messze,
 szálló nap után,
 lombos faluig, hol lombba veszve
 nyíl egy kapu tán
 élénk s azon át bejutunk egy házba
 hűs pitvaron át,
 s ott lelne a lelkünk elkáprázva
 új túl-a-Dunát.

új túl-a-világot, új világot,
 fehér falu sok
 mély, régi pamlagu hűs szobákat,
 hol védve susog
 a függöny; így susog: „Én az ablak
 „hű őre vagyok
 „és kitekinteni sohase hagylak,
 „pillét se hagyok
 „ideszállni a külső zajból hozzád,
 „mert vám vagyok én,
 „s e csöpp szoba messze csöndes ország
 „a gyagy fenekén:
 „majd okosan itten megbú leked
 „(szökött katona)
 „és e szoba lesz majd szőnyeg-kerted,
 „párnák vadona.
 „Künn zúghat azóta az örült bóra,
 „hányódhat a tó:
 „itt nézd, a hűs falon ör az óra,
 „áll a mutató,
 „a percek ostoba gillotinja,
 „s a pere fenekén,
 „hova nem hat a század szörnyű kínja,
 „elrejtelek én,
 „én, függönyös angyal, szárnyaimmal:
 „ó, jer, te szegény,
 „jere fájó fejjel, fáradt innal,
 „védőd leszek én,
 „s szelídre szűrve az ég sugarát
 „(jere, szenvedő!)
 „oly, hűn megőrzöm a leked álmát,
 „mint egy szemfedő!”

ÉJJI ÚT

Nincs lámpa a kocsinkban. Robogó, robogó, világtalan éjjel.

Az a prémés úr, Vajtán aki fölszállt, jól fésült uri szakállal, egész úti gyertyakészletet vett elő, tartóval, kis tállal, lassan bontotta újságlapját széllyel, annxiós kéjjel — uszító lap volt, háborús vezércikk, szinte láttam kezéről esöpögni a vért — oly büszkén élvezte gyertyás fölényét, hogy az ember félt, *maga* bölcsét olvasni az ő fényénél — inkább az utolsó éleig

türte hallani minden szavát az utasoknak, üzletről, háborúról,

türte rabon a lélek: mert nem volt menekvés — a gyertyavilág

csak megszökítette a mindenséget — a puszta fák kívül rekedtek — hallottuk, hogy csikorogva surol a kocsik kereke — de ezenkívül semmire hatolt

ide kívülről — csupán a kerék, a kerék zakatolt;

és néha, ha megsimítottam kesztyűmmel az ablak sárga ködét,

láttam derengeni hóban a messze sötét

téli mezőket — míg egyszerre egy szember robogó

vonat elcsap minden kilátást — zökken — megáll... mi is zökkenünk —

megállunk mi is. A prémés úr hirtelen elfújja pislogó gyertyáját (kiszáll) — és mi váratlan sötétbe hökkenünk. Most jobban érzni a hideget. A kocsí nincs fűtve. Fázik a láb.

A szemközti vonatban katonák dalolnak. Ökörbögés messze.

Nagy csuklyás alakok a kerekeket kalapácsokkal kongatják alább,

s kis ijedt gondolatok surrannak szanaszét a baljóslo neszre.

gondolatok, hogy mik is vagyunk és hova is megyünk és mi vár reánk, mi vár reánk *otthon* — ó milyen furcsa is, hogy itt vagyunk távol!

idegenek közt! — és kedveseinket Isten tudja már, hol, hol viszi és *hova* viszi a vonat, mely lökdösődve ráng a téli mezőkön — mily fagyos mezőkre rángatja és milyen célok szerint — kinek a céljai szerint — mert rabok vagyunk valamennyien — ó, Istenem, ha valamennyien együvé ülhetnénk még egyszer akik szeretjük egymást, szegény de nyugodt

házakba, kiki maga szereteteivel együvé ülhetne élni nyugodt halálíg mint jámbor állatok — de ez nem volna talán fontos az ily jól fésült szakállú uraknak akik gyertyájuk szokott

fényével szűkítik maguknak a világot, hogy semmi talány, semmi sötétség ne maradjon, hogy ne lássák a téli mezőket és ne gondoljanak arra, hogy mi van ott — mi van messze a téli

mezőkön — ó Istenem, ha még egyszer együvé ülhetnénk élni

kiki azokkal, akiket szeret s nem hagynók el soha őket!

HÁBORÚS ANTHOLÓGIÁK

1916.

Eduárdoknak éljenektül
zengő poéták — visszafullad
szavam — míg szét zuhanva dúlnak

vad ércek és roppanva megdül
sok büszke fal — vagy mint, ha tenger
lesz a folyóból, fül az ember,

omlik a torony és a kémény,
korhad a tölgy — ti mint a káka
melynek az árvíz boldogsága

lubickoltak az ingyen élmény
ezrek könnyétől sós vizében
s tudjátok kiszámítva már

hogyan meddig szabad nőni szépen
hogyan el ne törjön a vad ár;
hajolni tudtok (törni kár!) —

s zenélni, mint a sás, a szélben,
sáshangon — hogy fonyadtok el
ha egyszer szárazon maradtok!

ha majd a Béke énekel!
hogyan hallgattok és apadtok
ha egyszer elhallgat a szél

s csupán a szív és könny beszél!

(kicsi marad aki ma hajlik!
csöndnél a tűnt hang nyoma némább!) -
azok beszélnek, kik ma némák!

Van némaság, mely messze hallik,
s sok mára visszafulladt ének
hajokkal terhes a Jövőnek!

STRÓFÁK EGY TEMPLOMHOZ

1918 tavaszán

Meg sem néznek, mert tünt idők divatába öltözött fiatal köved, és sem új, sem régi egyszerű köntösöd, de az én szemeim, mint azok igénytelen madarak, szívesen pihennek meg párkányodon s tornyaid alatt,

mert szép vagy, ó templom! s aki alkotott abban híven élt egy régi élet, mely régen álmódott álmokból, s régen reményekből, s régen félt félelmekből kelt elő, s lélekről lélekre száll maig, s lélekről lélekre nő!

és ezt lehelte beléd ő, s így : *élsz te!* s míg kapud előtt újságot árulnak és »propagandát csinálnak« a nők, szoknyás hadsereg, s feltűnik egy-egy fiatal papare (ó, kicsinyes élet! világ papjai! ó, törpe harc!):

és mikor azt mondják : *Kereszténység és honszeretet!* keresztre feszítik újra Krisztust s a szeretetet ; és mikor azt imádkozzák, hogy : *Győzelmet adj!* cinkos királynak csúfolják Azt, kinek temploma vagy :

te nyugodtan nyújtod a kék levegőbe tornyaidat, mint két kart, mely elfordul innen s az égre mutat : nem összetett kézzel imádkozol, hanem mint a görög szobor, kitért karral, mely az égnek int

isteneket vágyva ölelni talán ; — de tetőd felett mégis a kereszt tiszteletes jelét viseled, mely azt mondja : Béke a földön, ember! s ha harcolni az istenekkel harcolj, és hódíts, mint Izrael! [kell,

EGY FILOZÓFUS HALÁLÁRA

In Memoriam

Aemilii LASK

professoris philosophiae Heydelbergensis

Obiit Pro Patria Anno 1914.

In Galicia.

Ész! mikor esztelen csatákba teuton örvény elragadt,
vitted-é magaddal a drága heidelbergai dombokat?
és ha a régi szók gyűrűit szellemed megpörgeté,
készen a hívásra multad óriásai jöttek-é
vállukon kivinni a zajból? Vagy, szegény, már rég előbb
a szavak varázs kövéről lesikárltad a bűverőt
és amely évezreken által szítt magába annyi színt
surló szellemed a szent kristályt színtelenre surolta mind?
Ó, hiszen lelkedben nem volt már a szavaknak színe más
mint az építésznek az állvány színe, mint a rajzvonás
színe a mérnök hálójában, — szín és élet, a létezők
szórt pompája, a heidelbergai halmok, a zöld német
mezők,
régí nyájas vándorlások szelleme, minden drága táj,
ó, az emlék, melybe minden szónak gyökere mélyre váj,
ó, ez a szókra tapadt vak mult, mely festi folyton a friss
jelent:
néma Lét mind, néma Anyag csak, — semmit az Észnek
nem jelent
forma nélkül — volt és nincs — s ez a pernyi lét is forma
már:
mert az élmény pernyit él, de a forma változatlan áll:
nem a *seiend*, hanem a *geltend*, ami mindörökre *gilt*
tisztá és időtlen igazság — forma — zárt és egyre nyílt
új formák felé, az Észnek játszani építődít és
rakni a formák formáit — míg tisztultan a boldog *Ész*
állványról állványra hágva, heidelbergai halmokon
túl, az örök Formák honában él, és élete nem rokon
élmények süket életével — minden élmény eszme lesz,

s mint a szélben jégcsapok erdőn, összecsendve levelez,
 vagy mint nagy barlangban a hangok, vagy tükrös
 szobában a fény egymásból születő sugaraknak mért szövvényeit szövén
 — és mi más a sugár, mint önnön útja és törvénye? mi más
 mint a Fények szelleme és formája? mint a rajzvonás
 tiszta szelleme: szín és élmény nemde ón és kréta mind?
 Mit nekem ón és élmény színe? Lelkem lelkebbre tekint:
 aki csak formákat épít, építményre nem muló,
 bánja is, állványának fenyeve milyen erdőből való!
 légi ácsként fennen él rajt (s szökken a büszke épület!) —
 — Kőműves! le ne nézz az útra, mert lenézni szédület! —

Igy bolyongtál, bölcselőm, a heidelbergai halmok alján,
 s ültél mély tanárszobádban; s minden messze volt és
 halvány,
 halmok és szobák és emberek arca: és ha néha, mondják,
 nagy Igazság-otthonodban apró tények ritka szomját
 mint az édes víz szomját a tenger útasa, mint alantabb
 sűrűbb lég szomját a légnek útasa. — érezvén ha lankadt
 kézzel este kinyitottál valamely könyvet, hol apróbb
 tények és nevek nyüzsögtek, Baedekert, újságot, naplót,
 elszédültél, mintha a pallér állványáról az útra néz le
 formatelt szemével az apró foltos formátlan nyüzsögre.

És a vad, formátlan tények sodra egyszer lesodort!

Fények s vak színek zuhantak; s mint vak napban a
 szende hold

halk és kölesönzött világa semmibe sápad hangtalan
 és hiába sejtéd már hogy mégis örökre fenn suhan
 láthatatlan a tiszta égen: úgy halálos életünk
 halhatatlanná halvasztott formaváza is égbe tünt
 földi szenvedő agyadból, nagy Törvények időtelen
 szellemegébe, melyek élnek s állnak örökre, bár ideleln
 senkise sejténé is őket — és te maradtál egymagad —

Mért nem inkább vitted a drága heidelbergai dombokat?
 Ó, ha minden vad zavar ellen, durva szín és durva szó
 kínos unalma mögött, mint bűvös talizmán vagy olvasó,
 marsok örök monotóniáján túl és túl a poros polyák
 földek unalmán, túl a rémes záporok árján, sárkapolyák
 rothasztó vizein túl, tisztán élne benned a régi táj,
 élne nyugodt tanárszobád, amelyre rágondolni fáj,
elképzelni édes volna — élne talán egy drága szem,
 vagy talán csak a kis vendéglő heidelbergai kis hegyen,
 ahol oly jó volt csevegni, este, mikor lement a nap,
 Kantról és Aristotelesről...!

Ó, de minden elapadt!
 s tán ha néha megkísérted gondolatokba öltözött
 jaj! kegyetlen gondolatokban, törmelék formák között
 rejtező emlékeid alját, tépett formák rongya közül,
 (melyekkel magad öltöztetted, büszke rá, hogy jól feszül
 forma a formára — mígnem érezéd, hogy tűn a test
 s önmagában a gazdag öltöny élni és fejlődni kezd) —
 jaj! ha néha megkísértéd ezt a munkás, jól csavart
 gombolyagod, melyet vak Fátum összekúszált és zavart,
 visszagombolyítani — rendre hámozván a forma dús
 hócsipkéit, hogy csipkékből égjen elő az élő hús,
 szellem igazságok vak alján a Valóság teste, a Lét,
 Tény és Lét, az utolsó öltöny, — s ezt lefejtve tűnjön eléd
 élményed maga, meztelen mint hócsipkékből egy édes akt:
élmény: meztelen darab élet, multad színei, *logisch-*
nackt —

úgy megvillant és kisiklott, mintha fognál fürge gyíkot,
 mint arany homok kezekben, mennél jobban megszorítod,
 vagy a forrás könnyű habja, annál jobban folyik széjjel
 ujjaid közt — vagy, ha mélyebb álomból rezzenve éjjel
 emléked kerékfogát a percbe hasztalan csüggeszted,
 megragadni álmod omló szövetéből... tán a vesztett
 gyermekkor varázsszínét! — jaj! szín és álom eloson
 s te maradsz egy eltűnt ízzel egyedül a vánkoson.

Ó, de hol van a vánkosod már, tépett Ész, a Nyugalom?
Heidelberg nyugalma hol van? — Messze, messze zúg a
hon:

örült tények Fátuma vitt el, tépte lelked, életed,
s gondolatoknak tépett rongya így lett lelked, életed,
rongy, mint harci köntösöd... egy szó — rongy! egy
név... egy könyvnek címe
cím és név... a rongyolt Formák... s egyre vész a
rongyok színe —
mígnem... — ó az utolsó percben, (mikor új színt nyert
kipergett

véredtől halovány ruhád is) nyert-e színt egy percre
lelked,
színt, még egyszer, minden rongyot messze vetve, ő
színét

— mint haldoklók lelke, mondják, újra éli elfelejtett
életét egy pere alatt, a gyermekornak édenét,
megtaláltad-e még egy percre a heidelbergai halmokat,
Ész, mikor esztelen halálba a vak Fátum elragadt.

míg a Formák és Törvények fenn vezették rég unott
pályáján, tördelve önnön tükreik, e Fátumot
léttelen is működve folyton, lélek nélkül testtelen,
mozgatván e szörnyű világot, ész szerint, de esztelen
változó materiából a változatlan Tényeket,
szóven millió lélekből a lelketlen Történetet,
gázolván egyenes pályán és süket lábbal és hunyott
szemmel és egy más világból vezetyén a Fátumot.

AT KAKASVIADAL

Kiáltsa szám, üzenje versem,
amit legjobban fáj üzenni,
hogy mennyire senki és semmi
vagyunk:
kakasviadal, bolhaverseny.

Mert céltalan csak, törpe szolgák,
 mi akik ölünk harag nélkül,
 s halunk haszonnak hite nélkül,
 küzdünk vakon, mint a kakasok s bolhák.
 Hol az emberfaj régi gögje?
 nemesség, élet, érdemesség?
 hogy minden a semmiért essék,
 s ingyen vágyunkat az ágyu lebögje?

S düljanak bár ingyen csapások :
 láva ha kitör, föld megindul
 veszni mint önnön ujjainktul
 fojtva hullani : e csapások mások.

Vak színész és vacogó néző,
 érdemelten és érdemtelen
 örült kezünket tehetetlen
 nézzük :
 de már megállítani késő!

Kiáltanánk : kihez kiáltunk?
 Futnánk : hova fussunk, Úristen?
 Rabon, ragadtan és mezítlen,
 tompán,
 mint a juhok, sírunk és várunk.

DETEKTIVHISTÓRIA

Látod az autót — az autót az éjben?
 Hat detektív ül benne... jönnek értem...

Mikor ott guggoltam a kassza előtt, s jaj, hangtalan
 gyémánthegyű fúró fúrt — s a lámpa sárga sava mint
 arany

kard, a sötétben, a résben, kotort, kapart, keskenyen, élesen —
 Látod az autót? most kanyarul, suhanva, kéjesen

az úthajlásnál — ránk vakít két tüzszeme az éjben —
 Látod az autót? Itt van amitől félttem :

két fénycsápját löveli fehéren előre — nagyszerű ez!
 Fenét félek már! Tudod, barátom, lassankint minden csak mozi lesz

Mikor ott guggoltam a kassza előtt s fúrt a masinám,
 akkor is így volt már... modern csudák, peregve, simán,
 tudod, a páncélszekrény, a rekeszes lámpa, a gép...
 és aztán a ház maga, ablakok az éjben, ujj, de szép!

hat emelet, lifttel, beton fal, acélplafon —
 benn rémlő bőrfotelek, leakasztott telefon :

mind, mind mozi csak — látod, itt van már —
 Mondom neked, elmegy mellettünk, elsuhan,
 mit remegsz, fiam?

fénye fátylába vakulva — most! — úgy-e mondtam? —
 Láttad, amint
 feszülten ült benn a hat, s a revolverét tapogatta mind :

ők félnek! — kacagj hát! — Mit remegsz? Jobb volna
 talán
 a fronton? — Pisz! Most ott kanyarodnak a part falán —

Most — Zsupsz! — Ezt jól csináltuk, úgy-e? No fiam,
 kacagj!

Hm, urak, jól esik a fürdő, Minden mozi csak!

Veszély? Mi az?! Elmegy, elsuhan. — Jobb volna talán a fronton?

Őlik egymást, millió bolond! Mi gondod, és mi gondom?

SZENT MIHÁLY

Régi vers : 1911.

Kinek nevével élek, kardos angyal
 önts hevet belém, kígyóval csatázni,
 önts hitet belém, ördöggel vitázni
 önts, megbirkóznom az örök varanggyal,
 † † † Ez a rémek pápája, tiarával,
 minőt pápák viselnek és szemekkel,
 minőt békák viselnek, s pikkelyekkel
 s sárga mirigyek mérges ótvarával.

Rút szemöresén ragadva nyúl a méreg,
 melyre csak rágondolni álmot-orzó,
 groteszk, mint a Böcklin-mintázta torzó,
 fején nőtt tiarával büszke féreg.

† † † E roppant béka, testnyi súlyu szellem,
 ez éjjelente paplanomra mászik
 és érzem, hogy a paplan selyme vásik
 s eláll a vérem, elszorúl a mellem,

S kezd hangtalan a békák óriása
 beszélni s kancsal zárt lelkembe nézni,
 erényt dicsérni és Eötvöst idézni :

»Csak az önzőnek nincs vigasztalása.« —

† † † Szónoki hévvel szól és nagy kenettel :

»Csak az lesz boldog, ki mást boldogítand,
 szegénynek ad s nem feledi a hittant

S nem kenekedik csiklandó szemettel.»

Én mondanám: »Csúf pápa vagy te, lélek,
és tudom, hogy mind ilyenek a pápák,
méregnek azt az erényt prédikálják,
mely nem erény, mert nem erő«, — de félek.

† † † »Boldogtalan, ki csak magára gondol!
szól, paplan ráncán mérgét lebocsátván,
»Olvastad Stirnert?« — kérdeném, de gyáván
elnémulok nyomástól s borzalomtól.

És ő nem némul. Nedves tiarája
s fényes szeme csillámlik a sötétbe —

Ó szent Mihály, leborulok elébed.

Kardos angyal, kinek a fény arája,

† † † kinek nevével élek, fényes angyal,
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
s erőt, birkóznom ez örök varanggyal.

Önts belém önzést, angyala a harcnak,
hisz önzésnél e földön van-e drágább?
az Úr önzésre építé világát,

önzés a legjobb köszörű a kardnak,

† † † önzés a harcok legkülömb szitója,
miket az Úr itt rendelt örökössé:
harag és önzés tesz szívet nemessé
s a bátor önzőt a nagy Isten ója.

Miért teremtett ösztönnel s erővel,
ha sutba rejtem ösztönöm s erőmet?

énvelem célja van a Teremtőnek

és nem vitázhatom a Teremtővel.

† † † Ős ösztönöm s erőm azt sugja: Nézd csak
te elnémulsz és minden szó a másé,
te elmaradsz és minden rózsá másé:
légy mint a más, oly öklös, durva, csélesap.

Mért csúf, ha jó szellem, e békapápa?
 önzésre nyálkás, élni indulatlan,
 és mert nem önző, vigasztalhatatlan
 (csak az önzőnek van vigasztalása).
 † † † Önzés anyaga, jöjj el, lángos angyal
 önts hevet belém, kígyóval csatázni,
 önts hitet belém, ördöggel vitázni,
 önts, megbirkóznom az örök varanggal.

BÉNÁRA MINT A MEGFAGYOTT TAG

1917.

Bénára mint a megfagyott tag
 s keményre verte zuzmarás
 góg a szívünket, rossz varázs :
 most megalázatosítottak.

Ajjaj, de hitetlen daloltunk!
 Daloltuk a rossz éneket,
 a *minden mindegy-ríme*ket :
 ideje most már mást dalolnunk!

*

Halljátok énekét a hitnek,
 halljátok a jó éneket :
 többet nem hinni nem lehet!
 akik szenvedtek, mindig hittek,
 Halljátok énekét a hitnek!

Mert megalázatosítottak,
 ittuk az ecetet s epét,
 tapintottuk Krisztus sebét :
 most ujjaink örökre jobbak.
 Mert megalázatosítottak.

Szemeink is örökre hisznek,
mert láttuk az Ember Fiát
keresztben és a glóriát
kelni nyomában a tövisnek.
Szemeink is örökre hisznek.

Ujjainkat a vér, szemünket
a könny edzette könnyörű
igazulásra, gyönyörű
imának Ahhoz aki büntet.

Látásban és cselekedetben
tébolyunk céllá igazul :
mert így akarta azt az Ur,
hogy ne legyünk többé hitetlen!

A JÓSÁG DALA

(*Versék, dárócban*)

1.

Nem csendül a lelkem, mert olyan mint az a lém amely
csak akkor cseng, ha rokon hangját ütik meg közel :
néma hát lelkem, e máj veszett hangoktól mint idegen
vagy mint a felhő, csak csüggök a zord hegyeken

és sírok ; de nem jó zápor ez, csupán ködesés
észrevétlen, szitáló, naphosszú, éjhosszú, monoton kor-
mos permetezés,
monoton, monoton, ó csak zuhogna már, vagy villámot
szülne, küldene :
mert szép zene az is, a zápor meg a dörgés, hogy érdemes
fájva vajúdni érte : szép zene!

Ha nézem a tükörben néma ajkamat : Valaha — el-
gon dolom —
bimbó volt ez, akkor is fonnyadt már, látszólag, csukott
szírom.

de mikor megjött az este, a falusi este, és szólt a harang,
haranggá nyílt az ajkam, mint az esti virág, és zengett
mint a harang!

2.

Most csönd van és szívem mint a süket föld, erjedő, sötét,
meleg,
nehéz virágok bölcseje hajdan, hol megfonódtak bús
gyökerek,
vak erjedés hona — Istenem! apró kis érzésmagvak,
fekete rossz

mind, s csúf és viszkető, bujva, de buja-makacson sar-
jadoz.

magzik a meleg, sötét föld méhében, — észre sem veszem,
nem látom, nem tudom, de viszket belül, lassankint
érezem,

hogy növekszik lenten, lassan és egyre és fojtva és idegen
mint borbán a salak,

idegen és gyűlölt és irtanám, mint rablótól megejtett lány
a magzatát, akit gyűlöl: — de hogyan irtsalak,

kis érzésmagvak, Vénség magvai? mert Vénség volt a
rabló, érzem: — az Ifjuság

már elhagy és érzem, minden erő és minden erény csak
ifjuság,

dús Ifjuság (csak a Dús lehet nemes) — önző vágy, irigy
akarat,

ez a Vénség része. A szívnek csúf salakja marad.

3.

Pedig jónak kell lenni, mert ottkünn zúg a háború és csak,
aki jó,

mondhatja: Én meg tudok halni, de van jogom élni is:
Csak, aki jó,

közülünk legalább, barátaim, csak az tud lélekben maradni szabad
és tenni még : az boldog. — A vulgáris csapat,

ki *kívülről* éli életét, annak ma jaj, ha jó,
mert pénz, szerelem, szerencse, az élet maga is — a külső
élet — azé, kinek ökle és marka jó :
de pénz, — kastélyok, parkok, nők, szép testek ünnepe,
pompa és hatalom itala — mind
méreg lesz annak, ki a Jóság könnyeiből egy cseppet
belehint.

Pap vagyok, Barátaim, mert szenvedtem, és most pap
vagyok
és mondom, Barátaim, mi mások vagyunk, halljatok :
mert velük élni nem tudunk, se pedig egymagunk,
csak a szenvedőkkel élhetünk, azokkal halhatunk.

4.

Ne mondjátok, hogy semmi a vers! Ó, ha minden szomorú
tikkadás
gyümölcsös volna bennünk, édes-teli hússá szikkadás,
s borérés volna kádunkban minden fájdalmas erjedés,
gazdagok volnánk, mert legnagyobb kincs, melynek ára
a szenvedés,

ajándékozók, mert legszebb ajándék az áldozat.
Én is azokból voltam, akiknek kincse lett minden kár-
hozat,
Bányász voltam, és magam, amelyet vágtam, a kő,
nyeső kertész, és magam, amelyet nyestem, a tő.

Bátorság! ez minden : mert van kincs annak, aki az
Akarat
csákányát jól forgatja s a bús bányától meg nem riad,

De jaj, Barátaim, a költő csak olyan kincsre talál,
csak olyan kincsre, Barátaim, amihez hozzányúlnia fáj!

5.

Segíts, Szerelem! ezt az egész verset neked énekelem,
mert te vagy a Jóság magva és átoma, szent Szerelem,
ki a testi Szépség fáklyáját tartod a lélek elé
és úgy vezeted a lelki nagy Szeretet felé!

Kéjdeddel a kínra, amely nélkül se jók, se gazdagok nem lehetünk,

kínt is kéjjé olvasztva erőt ki adna, ha nem Te nekünk?
S mi lenne velünk e sötétben, hol lábunk mindig fájva botol,

ha Te nem biztatnál fáklyáddal, hogy Fény is van valahol?

Ó, szabadság Rése, első Ablak, melyen az önzés elhagyja magát

mint egy rabságot! Első Szál, mely a vak falon vájva fogózik át

lélek és lélek közt — ha'its, drága Mag: mert belőled nő ki a szent Gyökér,

mely az emberiséget befonja és pólustól pólusig ér.

ÚJ ESZTENDŐ

1918.

Idegeimen apokaliptikus

zene tombol, bábeli gyermekágy

a világ, véres lében remeg és

csikorog — ó jaj! ki a kínokban

ki a kínokban vajudó? Én vagyok,

te vagy, mi vagyunk, egy lett mindenki

e kínok apokalipszisában, e

véres ágy vonaglásában, rángunk és

futkosunk, patkánymódra, óriás
 talpak alatt, jaj! véres és vértelen
 kaszák villódzanak a tetemzagú
 légben, és torkon lehel a ragály
 csontpalotákból idegen zene szól
 viharok paradicsoma kibomlik.
 Mit szólsz, ég és föld? Mit rántasz, iszonyú
 új esztendőkre, ég? A föld hallgat és
 zordan karikáz sötét telében — de egyszer
 ébrednie kell, és akkor mit mond majd
 változatlan szép tavaszával, mit mond
 feldúlt erdeivel, mit mond eleven
 erőivel, mit mond rettenetes
 ugarain kisarjadó vadvirágok
 ezer beszédes szemeivel — Ember,
 te züllött, véres, rossz kártyás, éji veszett
 játékból a réten ocsudva, — hogy fogsz
 a vadvirágok szeméibe nézni?

FORTISSIMO

Haragszik és dúl-fúl az Isten
 vagy csak talán alszik az égben,
 aluszik vagy halott is épen —
 ki költi őt föl, emberek?
 Anyák, sírjátok hangosabban:
 akit föl nem ver annyi ágyú,
 rezzenti-é gyenge sírástok?
 És ne is könnyel sírjátok,
 mert a könny mind csak földre hull
 hanggal sírjátok föl az égre,
 sírjátok irgalmatlanul:
 ne oly édesen mint a forrás,
 ne oly zenével mint a zápor,
 ne mint a régi Niobék:

hanem parttalan mint az árvíz,
 sírjátok vagy a görgeteg
 lavina, sírjátok jeget,
 tüzet sírjátok mint a láva!
 A drága fiúk hullanak
 vérben a hóra napra-nap.
 Ne hagyjatok aludni senkit :
 ki ma csöndes, gonosz vagy gyáva,
 de érdemes-e félni még?
 és érdemes-e élni még?
 Ó, mért nem hallani hangotok?
 Menjetek a piacra sírni,
 sikoltsatok a templomokban
 vadak asszonyai, vadakká
 imuljatok örjítő, örült
 imában!

És ha hasztalan
 ima, sírás : — mi káromolni
tudunk még, férfiak! Ma már
 hiszünk káromlani-érdemes
 alvó magasságot a Sorsban.
 Hányjuk álmára kopogó
 bestemmiáknak jégesőjét!
 Mért van, ha nincs? Mért nincs, ha van?
 Tagadjuk őt, talán fölébred!
 Cibáljuk őt, verjük a szókkal!
 mint aki gazda horkol égő
 házban — a süket Istenét!
 Süket! Süket!...

Ó ma milyen jó
 volna süketnek mint az Isten!
 Süket a föld, nem érzi hátán
 hadak alázó dobogását.

Jó volna süketen csirázni
 mint virághagyma föld alatt:
 minden süket, földben, Istenben
 csak az ember szakadt ki a
 süket Istenből iszonyokra
 kikelt belőle féreg-módon,
 Isten férgének, viszkető
 nyüzsgésre, fájni — mert ami
 nem süket Isten : fájdalom,
 míg az Istenbe visszahal!

ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA

Az Úristen őriz engem
 mert az ő zászlóját zengem,

Ő az Áldás, Ő a Béke
 nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten :
 az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
 csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
 csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
 háborúnkat meg se hallja.

Csöndes ő míg mi viharzunk
 békéjét nem bántja harcunk :

Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: «Nem haragszom!»

Néha rángatom, cibálom: —
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.

Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt éneкли: Béke.

ZSOLTÁR FÉRFIHANGRA

Consolatio mystica.

Tudod hogy érted történnek mindenek — mit búsulsz ?
A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog
a te bűnös lelkedért.

Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a Kulcs
Madárka tolla se hull ki, — ég se zeng, — föld se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem értheti
meg,
aki téged meg nem ért.

Mert kedvedért alkotott mennyet és földet és tengereket,
hogy benned tejlesedjenek ; — s korok történetét
szerezte meséskönyvedül, — s napba mártotta ecsetét,
hogy kifesse lelkedet.

Kinek színezte a hajnalt, az alkonyt, az emberek arcát ?
Mind teneked !
És kinek kévert sorsokat és örömet és bánatot,
hogy gazdag legyen a lelked ? És kinek adott
annyi bús szerelmeket,

szerelmek bűnét és gyászát ? s hogy bűn és gyász egysú-
lyu legyen,
eleve elosztott számodra szépen derűt és borút,
sorsot és véletlent, világ nyomorát, ínséget, háborút,
mindent a lelkedre mért

öltöny gyanánt : úgy van ! eónok zúgtak, tengerek
száradtak, hogy a lelked : legyen

császárok vétkeztek, seregek törtek, hogy megkapd azt
a bűt

amit meg kellett kapnod, és világok vihara fűtt
a te bűnös lelkedért!

Mert ne gondold hogy annyi vagy, amennyi látszol
magadnak, mert mint látásodból kinőtt szemed és homlokod, úgy
nagyobb

részed énedből, s nem ismered föl sorsod és csillagod
tükörében magadat,

és nem sejtöd hogy véletleneid belőled fakadnak,
és nem tudod hogy messze Napokban tennen erőd
ráng és a planéták félrehajlítják pályád előtt
az adamant rudakat.

AZ ÓRIÁSOK KÖLTÖGETÉSE

Iszonyú szörnyek hevernek utamon de majd csak meg-
küzdöm velük

már érzem ébredni magamban a kábult óriásokat.

...Lelkemben lassankint elfoglalt az önzés minden erődöt
s legbensőbb szentélyére kitűzte sötét lobogóját.

Ő forgatta a Mindegy-buzogányt és gyönyörű derük
közt keserűen tudott jární és keseríteni másokat ;
mióta lajhár éveken át csúf hályoga hangos szememre
verődött, megnémult hangos szemem mint dob ha veriőt
s hártyakopogóját

gyászvatta és fátyol párnázza — csak tompán zengenek át
a legfrissebb színek ütemei is — mit érdekel engem a szín ?

lombok sugarak görög romok, mit segít rajtam az idegen szépség

Danaida-lányok — mit érdekel engemet ez már?

Rímeiket se fogok itt már csinálni — ne várd a rímeiket olvasó

Mit érdekel engem a rím már? vidéki csöndes alkonyatok ríme, se városi rím, gépkocsi-tülkölés ríme,

jaj, mit segít rajtam? — kis csirkéknek tengerit szóró

falusi lányka, vagy messze kocsmából a hegedü-szóló, vagy városi villanyos hangja mely egyre csak falja meg ontja meg ontja

a meleg emberi húst — már mindez az eleven nyüzsgés lelkemből kiesett

és lelkem üres hangszerláda, mely zenés lemeze híján csak prózai csikorgásokat ad — legbensőbb várában az önzés

ül, kloroformos betörő gyanánt, mert hogy tudta volna legyőzni másként lelkemnek óriásait,

mint kábulással?... Meddig fogtok heverni még? Mikor kel ki vak szemhéjaitok nehéz gubójából az isteni Látás fájdalmasan? Mikor veritek szét a Lomhaság szörnyeit melyek elfekszik minden kapuimat

élettelen homokzsákok gyanánt? Ó keljetek, mert bénább vagyok én

a bénánál, s vakabb a vaknál, ki legalább illatáról érzi a rózsát, húséről a lombot, s az egész világot a láthatatlan szeretetről.

EMLEKEZÉS

A pókhálóra harmat esett :
bús unalmamra egy könnycsepp ma este.

A hold az égen párt keresett,
a széles égen hasztalan kereste!

Már elhallgattak a madarak,
annál hangosabban szóltak a tücskök.

És szinte láttam a fény alatt
ellengni a világot, mint a füstöt.

A fényen valami átfutott,
bársonyok kápráztak előttem.

A hangod is eszembe jutott,
mely elszállt az örök időkben.

EGY PERC, EGY PILLE

1904.

Hopp, ma pille, költeményem
ne szégyenkezz szállani : —
üdvözöllek, új reményem,
örömöm hullámai!
Ti vizitek messze széllyel
széllel bélelt vágyamat
és ha elfáradtam, éjjel,
illatos diólevéllel
ti vetitek ágyamat.

Milyen jó hogy vágyam tajték,
könnyű bélelése szél!

Reng reményem habja : rajt még
hajszálamra sincs veszély.

Viharától mitse félek :
én mindig föllül vagyok ;

páncélossal sem cserélek,
mint afféle széllel-béllett,

hogy olyan könnyű vagyok!

Hátadon, diólevélen,
vess, habom, hát ágyat itt!

Habon és diólevélen

aki könnyű, nyughatik. —

Ember, a tengert ne célozd
megbékózni : nem lehet!

Hiu hittel ne acélozd,

vak teherrel ne páncélozd

habra hányott lelkedet

SZERELMES VERS

A szemedet, arcod mélységes, sötét szürke tavát
homlokod havasa alatt, homlokod havát
elfeledtető fényes nyári szemed szédületét
szeretem és éneklek e szédület szeretetét.

Mélységes ércató, érctükrő, fémtükrő, mesebeli,
szédülsz, ha belevillansz ; ki tudja, mivel van mélye teli ?
Szellemek érctava : drága ércek nemes szellemei
fémlenek villanásaiban ; de mily ritka fém szelleme
tudhat így fényleni ?

Mély, fémfényű, szürke, szépszínű szemedben, édesem,
csodálatos csillogó csengők csilingelnek csöndesen,
csendesesen, — hallani nem lehet, talán látni sem :
az látja csak, aki úgy szeret, mint én, édesem!

ÉNEKEK ÉNEKE

Salamon király könyvéből.

Szép vagy, ó szerelmesem, szép! Lábadat saru díszíti,
ritka drága gyöngyű ;
tomporodnak kerülete mint a mesterek kezéből kikerült
kösöntyű.

Lábadszára mint aranszín fundamentumon szökellő
karcsú oszlop, márvány;
a te két emlőd nyugalma mint a liliommezőkön legelő két
bárány.

Köldököd mint illatozó olajok nyomától síkos szép
kerekded csésze
Hasad mint a zaffirokkal rakott elefánttetemnek drága
tündöklése.

Hasad mint a liliummal köröskörül megkerített dús
gabonaasztag ;
karod ámbraszín pereccel, két kezed nehéz gyűrűkkel
aranyosan gazdag.

Balkezed a fejem alatt, jobbkezeddal megölelgetsz, meg-
cirógatsz, édes ;
nyakad mint a karcsú torony kimagaslik hasonlóan
Libanon-hegyéhez.

Nyakad mint a Dávid tornya ; méz csepeg nyelved
hegyéről ; ínyed édességes ;
fogaid mint most fűrésztött tiszta, hófehér juhocskák ;
ajakad tömjénes

Halántékdod mint a sűrű selyem lomb közül kitetsző
darab pomagránát
szemed mint a kék halastó ; arcod ékességeinek ki mond-
hatja számát ?

Tégy engem mint egy pecsétet a te kebledre, mint egy bélyeget karodra,
mert kemény a szerelem mint a koporsó és erős mint nagy vizeknek sodra

No szerelmem, gyere menjünk a mezőre, illatoznak künn a mandragórák
már a szőlő is virágzik s kifakadtak ajtónk előtt a gyümölcseshozó fák.

DAL, PRÓZÁBAN

A vad tavasz zuhanyát érzed-e, érzed-e zúdulni, kedves?
Gyere ki a szőlőbe — virágos fákkal habzik a hegy
Gyík surran a szurdékban, amerre az ember megy.
A rög szinte él, a nap szinte nedves —

Most könnyű vagyok, úgy-e könnyű? Lásd, tudom a babonát;
Szentgyörgy előtt piros pillangót fogni jó!
Érzed hogy árad a szél mint egy tavaszi nagy folyó
jó, jó, meleg, párnás, sűrű — Gyerünk a napon át!

Nézd eleven mappa a táj a napba, minden útja tiszta rajz!
Még föl nem vette a nyári zöldet, csiraváró meztelen.
Hallod a zenét a mandolafán, mint kivirágzott hangszeren?
Zsong, zsong, zsong, zsong — mézillat, érzed? pille száll és méhe rajz.

Létrán egy bácsi hernyózza a fát mint naptárakban régi kép

A hónapok előtt, olyan — mellette gyerek és kutya vig.
Karókat a földön suhancok sorban guggolva hegyezik.
Iszalaggal a vincellér kötözi a venyigét —

Jó, jó, jó így szétnézni szabadon! Így ülni a napban a tanya előtt
 ahonnan látni a vonatot hogy cammog a róna felett
 s a várost, s a széles utcán mászni az apró embereket,
 s vidám munka hálójában hegyoldalt és tetőt —
 Ó, borok anyja, drága hegy, mámor anyja, munka!
 Zuhanj csak, jövőendő szüret tüzeivel nedves
 nap zuhanya, boldog előleg! felejteni, kedves,
 e kábulásban, milyen ősz lehet a tavaszunkra!

KÉT NYÁRI VERS

1.

— SETTECENTO

A rossz szellemtől megszállt szép leány
 az ágyban fekszik és vacogva reszket ;
 ifjú barát mellette, halovány,
 exorcizálva hányja a keresztet.

A pajkos úrfi egy zúgban kacag,
 vakít nyakán a fodros csipkegallér.

Bóg a vénasszony : »Egy misét, Jakab!
 Többet ér az üdvösség, mint a tallér!«

Káromkodik a gazda s nem felel
 (Phü! mennyi baj : szárazság, sáska, patkány...)

— Ottfön az égen nagy nap ünnepel.

S a kövér kandur nyujtózik a padkán.

A gonosz úrfi esztelen kacag.

A barát arca lángol ijedt tüzrel :
 a rossz szellem szerelmes szavakat,
 vad szavakat mondat a gyenge szűzzel.

OGGI

Vasárnap napja hullt az udvaron
magányos asszony ült a pitvaron.
Künn minden árnyék fénnel volt lyukas
szeletlen rekkent a szőlőlugas
s olyan búsan csüggtek rózsák, dáhliák,
mint Krisztus sírjánál a Máriák.

A patakot is látni lehetett
a patakban nem sok víz lehetett
könnyért epedt a lomb a bokrokon,
mint temetés napján a sok rokon.

Az asszony szíve halkan, únva vert
a toronyóra zengve ráfelelt :
bút vert az asszony szíve, bús magányt,
a toronyóra álmos délutánt.

Ó örök örlő, szomorú malom!

Városban bánat, falun únalom.

Ó hogy áthevül minden vánkos itt

s minden pongyola lekiváncozik
a mellről, mint virágról a szirom!
és kéjbe kókkad minden lilium!

A kert alélt, az asszony ásitott,
szellők se borzolták a pázsitot.

Az asszony fölött az únt óra tellt
s eszmélet nélkül lihegett a kert,
mivel az Isten forrón rálehelte,

A RÉGI KERT

I.

Szeretek itt olvasni, a kertben, a szőlőugas alatt ahol a könyvre apró kerek fényfoltokat vet a nap — mind titkos lencse fényköre titkos mikroszkóp alatt, amelyben titkos porszemek szálló árnyai mozganak.

Itt csak egyszerű virágok vannak: árvácskavirág, petúnia, muskátli, dália és georginák, és rózsza, rózsza! — A reggelnek még a zöld gyep örül, a zöld gyep és a barna lóher az ágyások körül.

Nem tudok én már dalolni cifra mértéken, rimen, csak ily hanyagon, mint ez a kert dalol, porosan, szeliden, ahonnan az utcára semmire néz, csak a jegeneakác sárga fejével; mert nagyobb szegény mint az emeletes ház.

II.

Talán örökké lehetne verselni rólad régi kert, vén köhögős kutadról, mely szalma közt fázva telet, a tamariszkról, melynek bőre ráncos és durva mint a vén emberé
s mégis oly virágos gyengeszép ágakat nyújt az ég felé!

Gyerekkoromban a levelekbe szerettem harapni mint a csikó.

Tudtam: keserű ízű az orgona, illatos zamattal leveles a dió.

Sokszor álmodoztam diólevél-ágyrúl, ott volna délután heverni jó!

Ott volna valami szőpmellű kisleányt ölelni jó!

Este ha a kertre a hosszú ház árnyéka lassan ráféküszik,
sűrű nyári este a forró légmentes fülledt illat úszik.
Tikkadtan a magas fának üzen akkor titkon a kis virág :
»Te messze látsz, bátya, mondd meg, jön-e már a hold-
világ ?«

III.

Ház, pince, istálló, félszer körülötted régi kert.
Elül a mi házunk, emeletes, de mégis fehérre meszelt
zöld ablakokkal ; oldalt a szomszédé, alacsony, falusi,
nádfödeles
(hányszor kihúztam nyílnak a nádat, indián voltam, ki
nyilazva les!)

Kert mögött az udvar, a régi félszer ott áll az udvaron
négy vályogoszlopon, benn mosókemence, mángorló,
ócska lom.

A vályogról hull a méz. Az istálló is ott van, rég üres,
törött az ablaka :
nagyapám virgonc lovai álltak a jászol előtt valaha.

Foltos, szalmás a vályog. A gerendák közt fecskék
keringnek. Pincetorok,
hűsöng, nagy hordók, misztikusan, jó pénz, jó mámorok,
kadarka-borok.

Szemközt nagy bálvány fakapu néz ki az utcára, zöld
rácsos, szép.

S künn a ház előtt évrül-évre eszi az utcát az akácos Séd.

SZÜRET ELŐTT

Sötétzöld színű és tömött a tő,
egy-egy vörös levéllel néha tarka ;
édesen lankad, érve csüggedő,
kékes fürtjével a nemes kadarka.

Oly mézes-forró s drágán töppedő,
 mint szenvedélyes szerető vad ajka ;
 s várakozásban ég a hegytető,
 s mosolyog a Nap, a lángtejü dajka.

Várakozásban ég a hegytető,
 benn a présházban locsolják a kádat —
 ó méla napfény, lankadt dajkaság!

Méla Halál, te nagy Szüretelő,
 jöjj, hozd a kést, puttonnyal kösd a hátad,
 és halkán nyisd a Pince ajtaját!

ŐSZI PINCÉZÉS

1 - s ő v e r s

mely a Bor szellemének ébredését a Szőlő roncsaiból a
 Feltámadáshoz hasonlítja.

A nap ocsúja most csorog ;
 piros levél a venyigén ;
 a présház felé megyek én ;
 a nagy kulcs zajjal megforog.

Csöndes a tanya, nincs dolog.
 Szunnyad a must a csömögén,
 s a pince tikkadt melegén
 pihennek boldog óborok.

A sárga murci bugyborog ;
 ébred a must a csömögén,
 mint Lélek a holt váz felett.

Ó pinceszáj, illatos kripta!
 Így leng e bús présház felett
 a Feltámadás drága titka.

2-ik vers
 mely Krisztus Urunkat a Bacchus istenhez hasonlíttja.

Mert Bacchus is példázza Őt,
 a szabadító, szabad Úr,
 ki vérét adja italul,
 s e vérben kedvet és erőt.

Azért jámborul kérjük őt :
 Add italodat, Bacchus úr,
 melytől az ember nem busul,
 s áldd máskor is e hegytetőt!

s úgy akkor is, meg máskor is,
 bár must csurran föl vagy bor-íz
 amint a hébert szüresöli

nyáron, vagy őszi hamar estén
 komoly tanulsággal teli
 megy haza az igaz keresztény.

RÉGI FRISS REGGELEIM

Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen
 még néha villan elém bús napjaim sorából
 egy nap mely mint aranyos kapú, vakítva tárul
 s jövők nyílt csarnokait ígérgeti nekem ;

mikor, mint gyermek előtt az almát, tartja sorsom
 a célt, és emeli, hogy ne érjem el, de lássam
 s életem vonata áll veszteg únt állomáson :
 egyszerre felsüt a nap, s megindul életem.

Ó jéggel bélelt barlang! résed nyíl, szomorú szív
 melyen benéz a napfény, és lánggá csurran a jég!
 Jön egy nemes tanítvány, és hozza ifjú szívét ; —
 jön messze szeretetről levél, izenet ; —
 jön szomorú barátom, kit vigasztalni vigasz ; —
 jön Lánykó, nagy szemében hoz huncut örömöket
 — mily öröm énnekem hogy öröm vagyok én neked,
 s elindítád a lankadt órát, szívemet!

*

S most úgy peregnek azon percek és másodpercek,
 mint dobon a diadal! és életem vonatja
 zúg boldog völgyeken át, mert mámor gőze hajtja
 és izzó drága szivek fűtik ; és fut merészen,

és kattog és kanyarog vígan, ütemre, mintha
 nem is tátongana mély se balrul ott, se jobbrul,
 amelybe belezuhan talán egyszer, ha fordul...
 Régi friss reggeleim nem fogytak el egészen.

REGGELI TEMPLOM

Hadd építsek most egy templomot.

Napkeletre nyúl a nagyhajó,
 s ha az első napfény ráragyog,
 jó.

Kívül fehér, mint a tisztaság ;
 belül tarka, mint a képzelet,
 pedig rajta semmi cifraság —
 gyermeklelkű épület!

A tornya.

Tornya egy, de büszke, szép torony
s mint a kukorékoló kokas,
tolja csőrét égbe hajnalon,
s hinti a sok hangot az.

S apró házak, mint a kis csibék —
s ébredez a kicsi nép.

A toronyból úgy tolong a hang,
mint a ducból reggel a galamb.

(Egy nagy majorság a kis falu,
s már csipogva nyüzsög a napon.) —
De én most a csöndes, hűs falú
templomot rakom.

A lecke.

Falát oszlopokkal emelem ;
túrjetek csak, jámbor oszlopok :
Ki a legtöbb terhet tűri lenn,
tartja leginkább a templomot.

Fenn tizenkét vén Apostolok
— bő redők és szent, komoly színek —
hirdetik, hogy nem okos dolog
bűnben halni meg.

Térdepelni intenek kemény
stációk ;
áll a szószék, magas lépcsőjén ;
zengnek harsány prédikációk.

De a padsor ott köröskörül
lobogókkal szinte elröpül.
Drága zászló, máriás!
Drága ének, csengő, áriás!

Színek, hangok.

Mint a versem, e templom olyan :
int a lecke komolyan,
de mert minden színes-hangos itt,
ez a lecke nem busít.

— Ó ezek a zengő, mély színek!
Vörös lámpák vérzenek!
Szent szoborkák, bókös angyalok
dús fején az arany fölsajog.

Minden ablak tarka, szép üveg :
és ha reggel a pallón az Úr
napsugara jár, a szent ecset,
skárlát csöppen róla és azúr!

Ez a templom példázhatja még
az életet ; mély értelme bús ;
de ha nézed tarka, szép színét,
örömmel koszorúz.

Betetőzés.

Mélyén, ahol orgonája zeng,
a Szentlélek kék galambja leng. —
(Ó Szentlélekisten, adj erőt,
segítsd meg a szegény verselőt!)

Közepén a mennyezet falát
kép borítja el :
feltámadás, mennybemenetel
zengi a Fiú diadalát.

Legmesszebb, az oltár szent csucán
fellegek közt látható
őszfehéren ülve trónusán
Isten, a Mindenható.

S azt hiszem, hogy másról ne legyen
a Háromság neve után szó:
itt ha zárom jámbor énekem,
jó.

KORÁN ÉBREDTEM

Korán ébredtem. Ablakom még
ki nem nyitotta a szemét,
s a Csönd nem hagyta abba a zenét,
örök zenéjét, melyet minden éjjel
elkezd és folytat, míg a durva ember
ki nem üti kezéből hegedűjét.
Egy vékony résből a falon
fény ömlik egy kis vonalon.
Alálebegnek a fogasról
ruháim mint kisértetek,
kisértetei nappali-magamnak,
a rabnak, rútnak, gondolatlalnak,
amaz ügyetlen öklözőnek,
kit gyűlölök, ki majd föltámad,
s elfoglalja helyem e testben.
Ölelj, ölelj, ó ne eressz még,
ágyam, te különös vacok,
akit nem szöttelek magamnak,
mint fészket a madár,
de enyém lettél szolgaságban,
te jó, te jó, te ölelő,
meleg és messze és magányos.

REGGEL

Ottkünn a tavasznak napja ég.
Jaj, nem tudok én fölkelni még!
Lelkemben zsibbad a gyöngye vágy,
bús testemet marasztja az ágy.

Bénult akarásom csak kesereg!
 ó, régi tavaszi reggelek!
 Madárfütty, tervek, rebbenő szárny
 friss kávé illata, templomárny
 diákos friss ész, jó tanulás
 nagy reggeli séta, elindulás
 ó, versek, versek víg üteme :
 ó, játszi munka szent öröme!
 kedves várása, virágcsokor!
 reggeli csókok, reggeli bor!

A tavasz fénye ma oly sivár.
 Miért keljek föl újra? Mi vár?
 Kocsizörgés jő az ablakon.
 Lovak zaja rúgja homlokom —
 szomszéd szobából korhol a sok
 könyv, már amit sosem olvasok
 beíratlan papírlevelek —
 bénult akarásom csak lesereg :
 Ó, fáradt, szomorú reggelek!

Mit álmodhattam? iszonyuat
 hogy testem ily kimerült maradt.
 És mit élhettem? rettenetet
 hogy abból ily álom született
 hogy szörnyű évek folyama-gyűrt
 lelkemben ily sár torlasza gyűlt.

Köröttem fájó haza, beteg
 nép — de magam már nem szenvedek
 csak fekszem az ágyon lankatag,
 mint egy levágott szomorú tag.
 Jöhetsz már, nap, tavasz! — a halott
 tag meg sem érezi a napot
 csak férgei kelnek tőle ki —
 ó, lelkem iszonyu férgek!

KÖNYVEK UNALMA

A mások gondolatai
mint fiatal gyönyörű lányok
jöttek egyszer eléem :
arcuknak húsa szent keménység,
szemük sötéte fény.

Igérő, idegen sereg,
friss utak fáklyáinak állván,
fiatalsága hí —

De megvénytik szemeimnek
öröklött napjai.

Egy-kettő, s minden : ismerős!

Ti nem láttok, csak emlékeztek,
öröklött, bús szemek!

Az arc ráncot vet, a haj öszül,
amint ti nézitek.

Húsuk lappad, szemük borul ;
öregen állnak, körülállnak ;
és száz, és egyre több...

Ó jaj, hogyan találjam útam
a vén sereg között?

SZITTÁL-E LASSÚ MÉRGEKET?

1919 július.

Szittál-e lassú mérgeket, illatok átkait?
jaj, rosszabb, aki kába Szók mérgéből tudva szítt
melyektől elzsibbad az ész, és megőrül a Tett —
ó, kárhozat, kiben a szó először született
az ábrándokbahurkoló, álomharanghuzó,
biborszínű, tömjénszagú, trombitahangu szó.

Haza... Szabadság... hallod ezt? Ó ember! messze fuss,
 mert ellenséged aki szól, zsarnok és háborus :
 mert minden édenek neve vad poklokat büvöl
 s Kasszandra átkát gúnyosan *visszárul* veri föl.
 Hazánk, harsan, s már durva harc dúlja a drága tájt,
 s új tusa borzadt oka lesz, haki *békét* kiált.
Eszmét neveznek — és a föld bitókkal fölfakad ;
jövőt — és viszik halni már a gyöngye fiukat
népjavát — s a nép új nyomort lát, újabb szenvedést ;
emberközösség: pompa-szó! de kerüld mint a kést ;
szabadság: ez még csábosabb ; de vigyázz, ki ne mondd,
 mert súlyosabb bilinesbe fogsz botolni majd, bolond!
 Ó, varázs van a szavakon, hogy a Teljesedés
 fordítva értse mind, s legyen elátkozott vetés,
 hol a konkolyt arassa az, ki a búzát veti,
 s szive melegjén ölyvtojást költsön a gerle ki.
 Ember azért, ha jót akarsz, tanácsom megfogadd
 és köpd ki fogaid közül a véres szavakat, —
 sőt hogyha érzed, hogy a szó, ez álnok gyütövény,
 ártatlan is, csírázni kezd lelkednek mezején,
 égesd föl inkább a mezőt, és legyen kételyed
 tikkadt és izzó, mint a láng száraz mező felett.

SZALADVA FÁJÓ TALPAKON

Én csak azt szeretném tudni, mi lesz ezután?
 Annyi lángon átláboltunk, annyi vad csudán,
 annyi véres kínon, kékes dekadencián
 égő lábbal állunk itt az Óperencián.

—Partos Óperenciának semmisége int :
 rá sem érünk félni tőle ; megtorpanva mind
 csak a kint jajgatjuk, a bizsergő, tompa kft.
 kapkodva csallános táncban égő talpaink

Ó, milyen bál bírt bennünket eddig hajtani?
 Olyan e homály előttünk, mint a hajnali
 köd a bús kicsapongónak, kinek ajkai
 kínos csókoktól sebessek, táncától sarkai.

Krisztus urunk, jöjj, jelenj meg méltóságosan,
 fájó lábunk hős kezedbe fogd jóságosan,
 könnyel öntözd meg helyettünk imádságosan,
 ne engedd, hogy elepedjünk ily halálosan!

A KÖNNYTELENEK KÖNNYEI

Szavak, ti mondatlan szavak,
 meddig biztassalak?
 Mit ültök rokkant ajkamon,
 mint dermedt madarak?

Avagy enyémei vagytok-é,
 vagy, rámbízott sereg,
 apáktól és egy nemzettől
 örökbe nyertelek?

Jaj, a tábornak, melyben a
 hadsereg fogva — jaj
 a kasnak, melyben fájva nyüzsg
 s ki nem röpül, a raj!

Szálljatok szét, gyötrő szavak!
 Mit zsongtok itt nekem?
 Minden füleknek szóljatok,
 és minden nyelveken,

s zokogva, hajh, hogy annyi szív
 hiába onta vért,
 a könnytelenek könnyei
 legyetek a honért!

Szemeink száraz fellegek,
 s miként az aszu táj,
 sivár a lelkünk, zsibbad és
 nem tudja már, mi fáj.

Tél tél után, év év után,
 négyszer hajtott a galy,
 vakon, nagy kényszerek között
 harcolt a bús magyar.

Harc hare után, nyár nyár után
 ötször lehullt a lomb :
 oly híven adta mindenét,
 s oly ingyen, a bolond!

Ki vérünk ízét ismered,
 tégy vallást, karszti kő,
 s ki jól tudod jajunk szavát,
 vad omszki levegő,

valljatok, magyar csillagok,
 védjétek a magyart :
 volt-e dalunk, vagy sóhajunk,
 mely nem békét akart ?

Mint aki méccsel intene
 balgán, a Nap elé,
 úgy lobogtattunk álmokat
 a Szeretet felé.

Szemeink száraz fellegek,
 s miként az aszu táj,
 sivár a lelkünk, zsibbad és
 nem tudja már, mi fáj.

Ó, mécsünk nem világított:
 házunk' gyujtotta fel
 s gyűlölet pokla lett a hely,
 hol élni, halni kell.

Szakadjatok ki, bús szavak!
 Sem élet, sem halál:
 egy örült nemzet eleven
 megnyilt sírjában áll.

S a sírt népek veszik körül,
 öröklő káröröm;
 és kígyó csúsz a sír fölött,
 de virág nem terem.

Kígyók közt, marva, fájva, halld,
 a költő éneke
 s sziszegve rokkant ajkamon,
 óh népek nemzete,

egy ezredévből, nagy világ!
 riadva, földadog —
 Hazámnak hangja, gyenge bár,
 de néma nem vagyok.

ISTEN FOGAI KÖZT

Olyan az én lelkem, mint egy különös gyümölcs,
 mely lassankint minden ízét és zamatát kiadja vala-
 mely óriásnak marcangoló fogai közt. És néha úgy tűnik
 föl, hogy ezek *igazi fogak*. Amikor Erdélyben bolyong-
 tam, havasalji sötét városkában, és kiértem a sziklás
 emelkedéshez, szemben a havassal — fehér sziklák
 voltak, magányos fehér sziklák, egészen kívül a vá-
 roson — olyan szomorú — — semmit sem lehetett már
 látni ott, semmi elevent, csak ezeket a köveket, és

lentebb a vörös és kopár agyagot, és fönt az égen a felhőket, amelyek alkonyra mintha lejjebb ereszkedtek volna — nehéz és darabos, töredezett fehér, masszív felhők voltak. Hidegek voltak a felhők, — minden hideg és kopár — minden oly *ásványi*, minden élettelen — a föld, a sziklák, és ott fenn az ég is, a tömör felhők, fehéren, mondom, beágyazva az alkony messzebb pirosába. A város, az élet nagyon messze volt és nagyon semmi volt már, jelentéktelen kis sebe a földnek, elveszve, minden mögött. Itt magam voltam melegen eleven, hideg sziklák és hideg felhők között, kis kegyelem-résben, tornyosodó föld és sűrű ég közt. Lecsukló sűrű ég közt — mert szinte már rám estek a felhők. Ó, milyen csöpp kis reszkető élet voltam a végtelenben! És rám csuklott a sűrű, hideg ég. Közelebb jött darabos, fehér felhőivel, mint óriási fehér fogakal, az alkony piros foghúsából. Ó borzalom! lenn a fehér sziklák is nagy fogak voltak, a vörhenyes föld puha foghúsában. Egy óriásnak idomtalan, tördelt fogain jártam én! Ó borzalom! a szikla emelkedett, és a felhő jött lefelé. Csöpp meleg élet, két nagy hideg fogsor között álltam. Puhán a kemény sziklán. És jött a felhő, jött az alkony-pír. A fehér fogak közeledtek! A piros foghús mozgott! Csöpp kis meleg húsfalat, reszkettem.

Ó boldog nagy fogak, ki fogai vagytok, — akik közt örökké vergődik a keserves Élet? Ide-oda löködünk, apró falatok, az iszonyú Szájban, míg elporladunk a piros foghús közt. Mi ez a nagy Közöny, az Élettelen, aki az Életet rágja? Ó borzasztó Shiva! vagy élet vagy te is, vad és meleg élet; s csak fogaid hidegek, óriás Örölő? Engem a fogak hidegsége kísért; és megdöbbenek magunkon, vakmerők, kik e vak fogakból házakat faragunk magunknak.

CSAK A DALRA

I.

Egyenes úton mentem én —
 ti kitértetek jobbra-balra.

Ti szavakra figyeltetek
 én csak a dalra, csak a dalra.

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

Némulj meg, pajtás, ne kiálts
 és vedd a sírást hasztalannak:

aki hallotta ezt a dalt,
 a szíve süketült meg annak.

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

Gondolj a zengő tengerekre!
 gondolj a Sorsok iszonyú
 muzsikájára, szent ereklye
 csókjára, titkos alkonyú

szigetekre, bús-badar
 ópiumokra, meztelenbe
 fúlásra, múlás, indulás
 csengetyűjére, esztelenre,
 vad valóságra, mely varázs...

Szörnyű dal volt, szörnyű dal!

III.

Ti szavakra figyeltetek :
s szomorú a szavak hatalma :

nem hallatszik át a dal.

De hát jobb volt-e énnekem
menni nem nézve jobbra-balra

a hang után mely örületbe csal?

bitók alatt, ágyúzóásban,
vakok módjára, millió
csapdák közt, béna megszokásban
s hipnotizálva kábuló

fővel menni, bús ital

rabja módjára, csak a dalra
figyelve menni, különös
züllésben, semmi mást se hallva
és minden célra közönyös...

Szörnyü dal volt, szörnyü dal!

IV.

Némulj meg, pajtás, ne kiáltás,
és vedd a sírást hasztalannak :

aki hallotta ezt a dalt,
a szíve süketült meg annak —

Szörnyü dal! Szörnyü dal!

CSILLAGOKIG!

Ó, szomorú téli sötét, te szennyes fekete bársony!
 Örülök annak a kis résznek a függönyömon,
 mert rajta a végtelen Terek mélyébe látni,
 csillagokig!

A szomszéd szobákból az Élet örök ritmusa, alvó
 kedves életek lélekezése, — ó, ti
 meleg Erők titkos munkája, kik jöttök az Idő
 fenéktelen mélyeiből!

Élet vagyok én is, meleg erő, — gyűlöljön aki rossz!
 Magyar korok mélyeiből, nagyapákon, apákon át
 ideértem ahol kilátok a csillagokig,
 csillagokig!

Gyűlöljön aki rossz! S szeressen a jó! Mert nem nézek
 én mást ezután
 csak testvértüzek lobogását, nem hallok én mást ezután,
 csak testvéreletek ritmusát tér meg idő
 fenéktelen mélyeiből!

Aludj, barátom! s építsd erőidet a jövőnek!
 Aludj, testvér! ó, bár mind testvérek, emberek, lelkek,
 kéz kézben, erőt erő táplálva, mint áram áramot,
 törnénk föl csillagokig!

CSILLAŐRIGI!

Ó, azomori téli szél, te szegényes fekete párszny!
 Űrülök annak a kis néznek a léggyönyömön,
 mert rajta a végtelen Terek mélyébe jártai,
 csillagokig!

A szomszéd szobából az Élet örök titmusa, a
 kedves életek lélekése, — ó, ti
 meleg Érték titkos munkája, kik jöttök az idő
 tényleg mélyéből!

Magyar körök mélyéből, napvillák, napkőn át
 Élet vagyok én is, meleg érem — gyűlöljön az őt
 nékem ahol kiátok a csillagokig, tényleg
 csillagokig!

Gyűlöljön az őt, az összesen a jól mert nem nézek
 én most ezután, a kis, a nagy, a nagy, a nagy,
 csak testvéreitek jöbögés, nem hallok én most ezután,
 csak testvéreitek titmusa, tért meg idő
 tényleg mélyéből!

Aludj, barátom! a földed erődöt a jövők!
 Aludj, testvér! ó, bár mind testvérek, emberek, lelkek,
 kéz kézben, erőt erőt táplálva, mint áram áramot,
 tömörül föl csillagokig!

Némül meg, pártja, nem kiált,
 kánakalaz, a térsis a térsis

Aludj, a térsis a térsis,
 kánakalaz, a térsis a térsis

Aludj, a térsis a térsis!

RSIGET ES TENGER

1931—1931

Országos Széchényi Könyvtár

ÖRÖKKÉK ÉG A FELHŐK MÖGÖTT

(Vallomás helyett hitvallás.)

Az első könyvem első oldalára a »soha-meg-nem-elégedése« himnuszát írtam be... Nincs jogom hát panaszkodni, ha ma is elégedetlenül futok még; sokat szereztem, sokat el is dobtam; egy vállrándítással; gesztusaim idegesek voltak és türelmellenek; soha le nem ültem egy pillanatra sem; gazdagságomban szegénynek éreztem magamat és fáradtságomban nyughatatlannak; nemcsak a könyvembe, homlokomra is fel van írva a »soha-meg-nem-elégedés«. Futottam hősen, szüntelen, lélekzetlen; olykor szinte elbukni lát-szottam; s hasonlítottam ahhoz a fához, melynek koronáját földig csapja a szél... Mi tart fön-n? Mi a gyökér, mely nem szakad el? mely elpusztíthatatlan táplál valami ki-mertíhetetlen erővel? »A hit az élet ereje: az ember, ha egy-szer él, akkor valamiben hisz... Ha nem hinné, hogy vala-miért élnie kell, akkor nem élne...« Ezek a szavak, Tolsztoj szavai, járnak az eszemben, s vizsgálom, mit hiszek? Ó, örökkék ég minden felhők mögött; kiírthatatlan optimizmus!

Hiszek abban, hogy élni érdemes. Talán nincsen célja és értelme, mert »cél és értelem« emberi fogalmak: a vilá-gnak nincs rájuk szüksége. A világ több, mint minden emberi; hiszek a világban, mert eszem el nem éri.

S mégis hiszek az észben, hogy ameddig ér, hűséges szolgálja annak a Valaminek, amit el nem ér... Építse életünket: s ahogy egy vers jobb lesz és nem rosszabb, ha az ész építi (csak ott álljon az építész mögött a gazda is!) — akként legyen már egyszer jobb életünk. Esztelen iszonyokon

ment át Európa (esztelen volt az én életem is): jöjjön most már az Ész!

Én hiszek a harcban, az ész harcában a vak erőkhöz, melyek: a világ vak erői, vagy az én lelkem csüggedései és indulatai... Igaz: ezek a vak erőkhöz tartoznak ahhoz a minden észnél magasabb Valamihez, amiben végre is meg kell nyugodnom: de a harc is hozzátartozik, s az is, hogy eszem a saját törvényeit kövesse, s aszerint vezessen... Magunk is része vagyunk tán a vak erőkhöz: de ezt bízzuk csak a vak erőkre...

Vallom azonban a bölcsességet is: harcom nem megy túl a józanság vonalán: magamban is érzem ami ellen küzdök, s tudom, hogy minden rombolás engem rombol. Nem is rombolni akarok, inkább építeni: az ész halkán, hasson a tényekre, mint a delez: nem ellensége az erőkhöz hanem egy erő a többi közt, együtt építve velük. Az erőkhöz a múlt, az ész a jövő: egymásba kapaszkodó fogaskerék.

Magyar vagyok: lelkem, érzésem örökséget kapott, melyet nem dobok el: a világot nem szegényíteni kell, hanem gazdagítani. Hogy szolgálhatom az emberiséget, ha meg nem örök magamban minden színt, minden kincset, ami az emberiséget gazdagíthatja? A magyarság színét, a magyarság kincsét! De mily balga volnék, ha ugyanakkor más színt, más kincset el akarnék venni, vagy meggyengíteni!

Én hiszek a testvériségben: a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet. Nemzet ne a nemzet ellen harcoljon: hanem az ellen, ami minden nemzet nagy veszélye: az elnyomás és a rombolás szelleme ellen! Micsoda leckét kaptunk ebből éppen mi, magyarok! És micsoda hiba: másnak tenni, amit magunknak nem kívánunk — holott már avval, hogy másnak megtettük, ajtót nyitottunk neki, hogy velünk is megtörténhessék.

Én katolikus vagyok; azaz hiszek a nemzeteken felülálló, egész világnak szóló k a t h o l i k u s igazságban! Másszóval: hiszek igazságban, mely túl van a politikán, életünk helyi és pillanatnyi szükségletein: az

én egyházam nem nemzeti egyház! Nem vagyok puritán: én üdvösségemnek nem elégséges az, ami szükséges: ami itt és most szükséges.

Hiszek a feleslegben. Abban, ami túl van családon és fajon; abban, ami túl van a meszelt falakon. Elvégre lehet élni meszelt falak közt is; de ez nem katolikus élet. A fal véd; de zár is. Én képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elem a világot...

Hiszek a művészetben, mely kinyitja élénk a világot, mely kiröpít a pontból és pillanattól, mely katolikusává és a kozmosz polgárává avat; l'art pour l'art ez és mégsem l'art pour l'art: mert éppen az, hogy nem helyi és pillanatnyi célért harcol, éppen az teszi egy nagyobb ügynek harcosává. Hiszek a művészetben, mely nem tagad meg semmit, sem a l'art pour l'art-ot, sem a naturalizmust de túlnő mindenikén, mert nem rabja semminek. Hiszem, hogy érdemes...

Hiszek a lélekben, mely szereti a világot; annyira szereti, hogy újracsinálja, annyira szereti, hogy meg sem elégszik vele. Ha érdemes a világ, érdemes szeretni is, érdemes másolni, érdemes a fantáziának folytatni is. Hiszek az alkotásban, mely a lélek nyelve; nem mindenkié, csak a magasabb lelkeké; mint a nyelv sem minden állaté. Hiszek a munkában...

Χαλεπὰ τὰ καλὰ. Ami szép, az nehéz; az anyag ellenáll, s az én lelkem csüggedései és indulatai... Hiszem, hogy ez a nehézség is hozzátartozik a szépséghez, mint a harc és szenvedés a világhoz. Hiszek a harcban, mely szüli a vágyat a békére;

S hiszek a békében. Hiszek a harmóniában, melyre vágy a lélek, a szépségben, melyért kiáltoz az anyag, a szeretetben, melyért epednek a népek. Hiszek a nehézben, hogy nem lehetetlen! Ha nem hinnék benne, magam tenném lehetetlenné. Oly bűn, melyre nincsen földoldozás. Csak a hit teheti lehetségessé.

Ember vagyok, s hiszek az emberben. Nem is az ember-

ben. Az ember vakon botorkál; de a világ nyitja és súgja útjait. Az ember primitív lény, de az állat még primitívebb. Nem állatot kívánok, nem is embert! Többet!

S ha néha elfáradok, s az állatot és anyagot irígylem: ez nem hitem megtörése, csak erőmé, mely nem semmi, de nem minden... Derék erő, s majd megnyugszik egyszer, de nem fogy el. Hiszem... Nyugodt kincscsé lesz és örök haszonná.

RÉGEN ELZENGTEK SAPPHO NAPJAI

A líra meghal. Nagyon is merész
kezekkel téptük a kényes leány
hegedü-testét, vad-vad hangokig
csigázva, hogy ma már csak nyögni tud
s hörögni mint halódó... Nincs ütem
jájában többé, nincs se szó, se tag:
az értő agy s zenés szív nem beszél,
csak a tüdő liheg, csak a torok
kiált s a szédült gyomor álmodik.
A líra elhal, néma ez a kor.

Kinek szólsz, lélek? Mondják, milliók
nyögését nyögd ma, testvérek vagyunk
s mit ér a szó, amely csupán *tiéd*?
De istenem, hát testvér az, aki
nem hallja meg testvére panaszát,
ha nem *övé* is? Önző a világ:
csak közös inség, közös láz, közös
zavar dadog, — a többi csönd s magány.
A líra meghal, és a szerelem,
mint a galambok csókja, hangtalan.

Óh kedvesem! magunknak szól a dal.
Régen elzengtek Sappho napjai.
Csókolj! A líra meghal, és a bús
élet a kettős csöndbe menekül.

Az ember hajdan ember volt, s szive
 itta az embert, testvérszív; — má nyáj,
 megúnt baján kérődző. Légy sziget
 s várj napot a mocsárból! Különös
 gubók szülhetnek pillét. Mit tudod?
 Az istenek halnak, az ember él.

KÖNNYŰ DALT SZERETNÉK IRNI

A KEDVESHEZ

Hol vannak a régi könnyű dalok?
 Szalagok, *volant*, csokor, fodor
 lengése hajad lengéseihez
 és ékszerednek fénye szemed
 villogásához: durva dísz.
 Táncod méltó, hogy utána dalok
 szalagja lobogjon, tíz meg tíz.

Hol vannak a régi könnyű dalok?
 fűrtödbe fogni, ruhád köré
 csokrozni, fényleni homlokodon
 és rímek forró csókjaival
 körüllehelni, hogy ne fázz,
 hogy melegítsen csók a hideg
 évszázakon át is, száz meg száz?

Hol vannak a régi könnyű dalok?
 Tán a szél vitte el őket, a szél,
 mint virágpelyhet, a gaz közé,
 vagy a villám lobbantotta föl,
 mely oly sűrűn gyúlt s oly közel!
 Vagy súllyá itta szárnyaikat
 a könny, a könny, ezer meg ezer!

Hol vannak a régi könnyü dalok?
 Óh, könnyesek ők már és nehezek
 s mind mélyen a lélek sejtjeibe
 szívódva, némán él s vele hal;
 nem lobogó, nem villanó —
 lásd, lelkem könnyes sejtje dalol
 téged, millió meg millió!

IDEGES ESZTENDŐK

Emlékszem... A Szerelem jött, galambszeme volt,
 halkán jött, mint a galamb, és halkán dalolt:
 de a hangja oly meleg, véres-puha volt,
 hogy lelkem könnyes forróságban fuldokolt.

S egyszerre a Félelem nagy lámpái kigyultak,
 eltakarták az álmokat, eltakarták a Multat.
 Szent zablák, kötelek nyúltak, lazultak, lehulltak:
 de a forró kapcsok, a húskarok, összeszorultak.

Óh kedvesem, a szél elállt, a viharnak vége van:
 ám a tenger egyre zúg még körülöttünk nyugtalan,
 kapcsainkat megcibálja, ráncigálja bús-vadan.
 Lelkünk nézi a sós vizet remegve, de szomjasan.

ÖSZINTESÉG

Őszinteség... Óh hogyha a szív
 oly tiszta lenne, mint hegyi víz,
 könnyü, mint vers, ami rímre megy,
 és egyszerű, mint az egyszeregy!...

Fa vagyok, a lábam sárban áll,
 ezer álmom vétkes kört csinál
 s lelkemben úgy eltéved a fény,
 mint egy labirintus ösvényén.

Tán zöld bozót, gazos labirint,
talán csupa kőfal kacskaring;
mélyén, hova Röntgen-láng sem ér,
mily szörnyeteg lakik és henyél?

A szó ott tévedez, elmarad...
Fond, Ariadném, szent fonalad,
és ahová sem *igen*, se *nem*,
tán elvezet majd a szerelem.

Hogyan mutassa a föld magát,
ha az ég nem küld feléje sugárt?
Fa vagyok, lábam a sárba tapad,
de karjaimat már vonja a nap...

PESTI ÉJ

Én így szeretem ezt, spaléta nélkül,
mikor keresztet vet reám az ablak
keresztlécével, és a hold bekékül
szobámba, jaj! hogy éjről-éjre kapjak
a bús Mosáshoz, mely lelkemben öblög,
titkos kékítőt. Óh be mar a lug!
Tiszta éj vize, töltsd színig a csöbröt,
és szent alázat, oldj belé hamut! —
Kutyám halódik és állati kínja
hörgését csurrogatva reves éltem
teknejébe, olyan a hangja, mint a
vízvezetéké, mely csepeg az éjben.
Óh kínok cseppje, mely követ kívájna!
Vigasztalan sötétség! állati
egyedülség! ha elég mélyre fájna
belém keserved, talán mint aki
erős szöggel szögezve egy keresztre,
úgy csüggnék Isten eleven keresztjén,
amelyre minden élet rászögezve

kínjaik föloldódnak a keresztény
 »lelkek-egyességében«. Drága oldás,
 hol kín a kinnak titkos orvosa,
 mert eggyé, mint a kereket a forgás,
 olvasztja mind a szívek ritmusa,
 mely az Élet ritmusa. Minden bűnöm
 oldódjon az Életbe! Hulljon, hulljon
 kereszt ágyamra, lúg szívemre! Szűnjön
 külön életem kicsi kínja! Múljon
 a Minden-Élő kínjaiba! Csöpp lesz
 melyet az Úr szent tengere lep el...
 Fű... ember... állat...
 S a Halál se több lesz,
 mint két ing közt egy meztelen kebel.

JÓZANSÁG

Alszol mellettem. Repkedő szemed
 kék madarát, két fűrge madarát
 kalitba csuktad.

Korholva nézem bolond lelkemet :
 elhagy, és föl-le kémli vonalát
 egy furcsa útnak.

Jer vissza, lelkem, nem való tehozzád
 a bizonytalan ösvény messze hosszát
 bódulva bolygani!

Elég volt járni, elég volt keresni,
 két oldalt lándsás kapukon belesni,
 záporral csorgani.

Száraz tetőnk alá ma behuzódva
 az ablakon berémlő vert bozótba
 új bajra ki ne szökj...

Lélek les ott künn lelket, mint a kobra,
s a gyűlölségek száz Medúza-szobra
mered a lomb között.

Óh, előrefutós meg visszatérős
lelkem, drága kis ebecském, be félős,
hogy nyomod ottveszik,

ha nem von vissza a szent vágy, a jó láz,
mint bölcs szimat, mint erős, ritka poráz,
az alvó kedvesig...

A HARMADIK EMELETEN

Óh micsoda reggel! Szemem semmit se lát
a négyszögü ablak szürke tábláin át.

Olomlemezekkel
vannak beszögezve; s azt hiszem, talán itt
csak vidám kedélyed világa világít —
óh micsoda reggel!

Jó így lakni, édes, magoson, magoson,
mikor ragyog a kék, tavaszon, tavaszon
s mint sziget az égben,
horgonyzó léghajó szőnyeges lakásunk
és kívülről csupán egy-egy fecskét látunk
suhanni a kékben.

De még jobb, de még jobb — mikor nincs más világ,
csupán az emberé, s szemünk fecskét se lát —
ilyen szürke télen,
mikor nincs más világ, csupán az emberé,
akkor még jobb, édes, ki se látni belé
s lenn tudni azt mélyen.

Ez a mi nagy próbánk: kínjait érezni
 s köztük ős, szent, vidám magvakat őrizni
 — simítsd hozzám orcád! —
 Látod, hősen, tisztán, s boldogan maradtunk,
 előttünk köd, mögöttünk köd, és alattunk
 egy elsüllyedt ország.

BOGÁRKÁK JÓ HALÁLÁÉRT

Meghalt. Többet meg se moccant.
 Összecsukta fényes szárnyát,
 mint egy páncél szemfedőt,
 mint egy haloványuló
 zománcú kettős szekrényajtót,
 melynek fénye érc, agát...

Két ujjam, mint két kis angyal,
 jött el érte, jobbrul-balrul,
 koporsóba tette őt,
 melynek falai magukba
 itták rég-elgyúlt gyufáknak
 maradozó kénzagát.

Ennyi volt csak könnyű pokla!
 Az se zárta tán sokáig
 foglyul a kis repkedőt.
 Már a márciusi vizek
 jöttek és a korhadt fán át
 beszűrték az éjszakát.

Beszűrték az édes éjet
 — s boldog-meztelen maradván
 a nagy Mindenség előtt
 úgy cserélte csöpp húsát
 s a sáros földet, úgy cserélte
 a világot és magát.

Kis testével, mely míg élt,
csak szállt és rángott ég és föld közt,
most a Végtelenbe nőtt
elvegyülve. S múlt a nyár
és telt az ősz, s a házak állán
tél eresztett jégszakállt.

S jött az új tavasz. S az évek
így suhantak. Én Istenkém,
ég és föld szövője, sződd
egybe minden bogárkádát,
engem is majd kedvesemmel
s szürd reánk szent éjszakád!

ESTI MEGÉRKEZÉS.

Az esti sötét
halk mezei lelkét
a mohó kilométerek
bús messzibe nyelték.
Kocsim ablakait most
veri a fény,
két sorban a lámpák
jönnek élém.

Tépett takaró lett
már a sötétből;
csak az ég, a nagy ég
fut velem a rétről;
kiejtik az utcán
a csönd mezei
csokrát a kiránduló
fáradt kezei.

De harsan a lángok
lármája, a lámpák
csilláma szemembe
csengeti lángját.

Máshol az éjszaka
csendje halálos :
itt villan a villany
és villog a város.

Ideleln a város
villanya villog,
de fenn a nagy ég
száz csillaga csillog :
a villany a földi,
a csillag az égi,
a villany az új,
a csillag a régi.

A JOBBAK ELMARADNAK

Utak, kik szétszaladtok a hazába
és sorompókra letek oly hamar,
ne vigyétek ki bús hirünket innen.

Csak mint a fuldoklóét uja csüeske,
áldozat bárányáét szalagok,
csak mint hegedhetetlen sebnyílások.

Minket lekötve tart egy furcsa léhez
mágus Szokás vagy szoptatós Remény :
álmodunk és vergődünk álmainkban.

Husunkba tépünk, mint az elvarázsolt ;
némák vagyunk és süketek ; a vér
betölti szánkat, vér kavarg fülünkben.

Örületünk előtt már semmi korlát :
ó jaj, a táblákat mi összetörtük !
ó jaj, bölcs véneinket megtagadtuk !

Nem előre kell nézni a magyarnak :
a régi erkölcs jobb volt ; régi mód,
rég szavak, régi ész, régi oltár.

Megvonva tőlem jövők jósa lenni,
barbár korok vátesse visszavágy
mikor még Róma állt s az ősi Vallás.

Ó magyarok! haragszik tán az Isten!
Havas tavasz korbácsa sujt; a nép
nyomorog s a gyilkolásban leli üdvét.

Jön a Barbárság, mint havas tavasz,
korbáccsal a kezében; már az ének
eresz alá némul; és az a Jobb,

aki nem ért és elmarad korától.

PETŐFI KOSZORÚI

1923.

„Avagy virág vagy te, hazám ifjúsága?”

Hol a szem, szemével farkasszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?

Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak
szűk folyosóin a szavak úgy lobognak,
mint az olcsó gyertyák.

Szabadság csillaga volt hajdan a magyar,
de ma már maga sem tudja, hogy mit akar:
talány zaja, csöndje
és úgy támolyog az idők sikátorán,
mint átvezetett rab a fogház udvarán
börtönből börtönbe.

Ki ünnepli ŐT *ma*, mikor a vágó, a gond
messze az Övétől, mint sástól a vakond
avagy gyáván bujik,

s a bilineses ajak rab szavakat hadar?
Csak a vak Megszökés, a süket Hivatal
hozza koszorúit.

Óh, vannak koszorúk, keményebbek, mint a
deszkák, súlyosabbak, mint hantjai kint a
hideg temetőnek!...

Kelj, magyar ifjúság, tépd le a virágot,
melyet eszméinek ellensége rádob
emlékére — kőnek!

Kelj, magyar ifjúság, légy te virág magad!
Nem drótos fűzérbe görbítve — légy szabad
virág szabad földön :
hogy árván maradvá megrablott birtokán
mondhassa a magyar : »Kicsi az én szobám,
kicsi, de nem börtön!«

Avagy virág vagy te?... légy virág, légy vigasz!
Legyen lelked szabad, legyen hangod igaz
az ő ünnepségén :
Koporsó tömlőcét aki elkerülte,
most hazug koszorúk láncait ne tőrje
eleven emlékének!

A GYÉMÁNTSZORÓ ASSZONY

Éjszaka ez, testvér!... Szükség van a fényre,
vetni amaz örült asszony útjai elébe :
kit tántorgóvá vakított szörnyű vesztesége.

Óh, hány fiat vesztett! mennyi vagyont
taposták szét talpas, süket katonák!
idegenné zárták tőle legjobb otthonát.

S azt se tudja már, hogy lába merre lép :
jobbra is, balra is árok, meredék
s minden lépten szórja, veszi kincsét, erejét.

S míg gyémántját, gyöngyét így hullatja széllyel,
ékeskedik csináltvirág- s üveggömbfűzérrel,
mely gáncot vet lábainak, ahogy küzd a szélllel.

Lámpása a szélben, — hagyta — kialudt :
vak tátongó mélység szélén fut és egyre fut —
mégis fény ragyogja be, s nem sötét az ut.

Nem a csináltvirág s üveggömb ragyog,
hanem az a gyémánt, amit elhagyott :
még az árokba is utána ragyog!

Ragyogj, gyémánt, ragyogj! szükség van a fényre,
szegény örült asszony útjai elébe ;
mert anyánk ő s a miénk minden vesztesége.

VERS, APOSTOLOKRÓL

S jött az Eke és átszántott a földön —
de ki fog a fölpszántott földbe *vetni*?
Hol a jó mag, és hol van aki szórja,
a méltó kar, mely könnyen lendül égnék?

Hol van Péter, aki látta a Krisztust
s látását bölcs lélekkel őrzi s osztja?
És hol van Pál, kinek nyelve hegyén az
»ismeretlen Isten« neve kilobban?

Az Antikrisztusok megsokasodtak :
az ég illata elveszik e bűzben :
Uram, aki vagy, adj jelet magadról,
igazgasd tévedt ebeid szimatját!

Nem a kenyér a minden, sem a fajták
állati tülekvése, ami most van :
krisztustalan próféták, mondjatok már
legalább annyit, hogy nem ez a Krisztus.

A Szentléleknek göze megapadt ma :
tartányaink' betömte az aludt vér.
tudásunk megfogy házaink omolnak
és gépeink, mint szíveink, kihülnek.

Nem a holtakat szánom már : az élő
ma százszor holtabb ; az eke nem új mag
számára tört utat, hanem kidobta
földünkől a régit, és elaszunk most.

Vadakként hát, barlangjaikba sunyva,
kik egymást téptük, s még véres vicsorral,
jobb struccfejünket néma kéjbe dugni
s szennyes kortyokban hörpenti Istent ?

Ha nem *igennek*, legalább a *nemnek*
hangzani kéne ; a *nem* is talizmán,
a *nem* is lélek, vigyétek a véres
csorda elé, tán meging s hátrahőköl.

Tán *nemet* vettek és *igent* arattok.
Kisebzett és fázik a meztelen föld :
siessetek ! hogy új buza borítsa,
mielőtt az esztendő megöregszik.

A VÉN KÖTELTÁNCOS

I.

»Nosza feszítsd ki font köteled
kösd lábra táncos cipellődet.
Fogd kézbe hosszú súlyzórudad :
tudnád-e még, mint egyszer tudtad ?
Amíg élsz, ugrálj ! Lássuk, hires !
Győzi-e jobban más ha kiles ?
Kilestük titkod, csináljuk is
még néha-néha cifrázzuk is.
Lépted habozó, bokád remeg,
könnyekbe vakul gyöngye szemed ;
de a mi falkánk halad, halad
előre, vissza könnyen szalad.
Felhők mezője lábunk alatt :
mit bánjuk, mi van a felhők alatt!«

II.

Addig beszélnek : fogom magam
 kihozom súlyos aranyrudam
 fölveszem táncos cipellőmet
 vonom kötelem felhők felett.
 Jól tudom, mi van a felhők alatt :
 szájas mélységek, szűrős falak.
 Mint roncsolt arc a fátyol mögött,
 olyan a táj és rajta a köd.
 Szikla kisebzett, föld megrepedt.
 Görcs húzza össze a hegyeket.
 Borzong a bozót, az erdő fut,
 lázas a város, elakad az út
 minden bére fojtott tűz-esobolyó
 vonaglik ágyában a négy folyó.

III.

Kínpanoráma! iszonyu sors!
 Óh bús bátorság, mire sodorsz ?
 Bár volnék könnyű, hólyag gyanánt,
 ne látnék semmit, jó vak gyanánt.
 Szirt engem öklel, tűz nekem fáj
 fojtó folyó és tályogos táj.
 Kásás hidegláz! zöld szédület!
 Lerúgom táncos cipellőmet.
 Szorul a szívem, ámolyodom
 vad vízbe ejtem aranybotom.
 Óh folyó, ránts le iszapodba!
 Vak tűzz, égess el kicsapódva!
 Temess el, erdő! taposs el, út!
 Boldogtalan ki magasan fut.

Nem a társulat a magam
 Addig beszélnek, lövöm magam
 Kibővöm szívem atnyarudam
 Lövözzem táncos cipellőmet
 Várom közelemből felélt
 Várod tudom, mi van a lélek alatt
 Széjjel mélyvégek, szívem lálnak
 Mint tanosolt a látol mögött
 Olyan a lét és tajts a kőd.
 Szikla kisértett, föld megérett
 Göres húza össze a hegyeket
 Borong a bört, az erdő fut
 Látás a város, elárad az út
 Minden kére föltölt tűz-csapolyó
 Zomálik, érzéden a nagy lövő
 Kétség, a szívem a társulat
 Kétség, a szívem a társulat

Kétség, a szívem a társulat
 Ők más, bátor, a nagy sötét
 Bár voltak könnyű, hűség gyantán
 Ne látnék semmit, jó vak gyantán
 Szint engem ölel, tűz nekem lép
 Lőve lövő és társulat, társulat
 Kétség, hűség, köld, széllet
 Látom táncos cipellőmet a dandú
 Szom, a szívem a társulat
 Vad vize ejtem a társulat
 Ő lövő, társulat a társulat
 Vak tűz, éges el a társulat
 Temes, el, erdő, társulat a társulat
 Boldogtalan, ki magam a társulat
 Dal, dal, kánál, in a sp
 Dal, dal, kánál, in a sp
 Fel, fel, kánál, in a sp
 Dal, dal, kánál, in a sp

Holnapra újra szép idő lesz. Akkor én
közvetek állok! Várjátok meg, én
vártam királyok!

Paloták lakói, én vagyok a király.

OROMLOK DALOITOK

Hegedűk herpatag szava, párás virágok
illata, mosolyok szomorú zamata,
szírembe hasztalan vet új zenét csirátok,
csirázni sziklaként nem hagyja bánata.

Ó milyen bánat ez? Milyen kór? Melly bal átok
fogant meg? Melly adósság szörnyű kamata?
Talált ebet növeltem, játékos barátot,
s gonosz szelindekké nőtt, rámvicsorul foga.

Tán árva magamért, tán az emberiségért,
talán csak semmiért... Ah, értse, aki még ért
valamit, bánatom... Szók, szók, ti pártütők,

kik hajdan ami volt értetlen, megsugátok,
és fegyverré a bűt edzé harmóniátok,
mért hagytok így dadogni most a világ előtt?

GÖZSZNKALAB

BORÚS NAP: DE KEND MÁR KIDERŰI

Vendég, Nord nyár, Borúsák a levegő
lűgöngyön át... Mit csöngőjének lejáratat
mogorva lák? A tiszta és, gátlás oldal a.

ÖRÖMRŐL DALOLTOK

Örömről daloltok? — Ne vigan, ne hangosan!!
Óh szenvedni kell még! az öröm még messze van.
Pányvád el nem éri. Boldog réten fut, suhan
vagy hever zöld fűvön. Mennyi erdő, hány folyam
közte és közötted! Az öröm még messze van. —
Vad ijesztett, ág szúrta, túske tépte szórt hajam :
futottam feléje — vert a szívem nyugtalan.
Eltévedtem szörnyű völgyek útfogóiban.
Örömről daloltok? Az öröm még messze van.
Óh szenvedni kell még! Küzdj tovább, lihegj, rohanj,
tépd a sötét sűrűt, úgy érhetsz ki az arany
fényre, zöld tisztásra, véresen, de boldogan!
Örömről daloltok? Az öröm még messze van.
Tudod a nevét már? Ki ne kiáltsd hangosan!
Friss fehér tüzekkel boldog réten fut, suhan.
Pányvád el nem éri: az a perc még messze van :
S akkor is csak szolgál... Akkor is csak új iram
más valami cél felé... Akkor is még csak olyan
mint szép paripád, mely vágtat, és majd lezuhan
s tán kiadja lelkét, mire veled szomjasan
igazi hazádba ér, mely ki tudja, merre van...

BORÚS NAP ; DE KEZD MÁR KIDERÜLNI

Veranda. Zord nyár. Borzas fák a réveteg
függönyön át... Mit csóváljátok fejteket
morgorva fák?

Holnapra újra szép idő lesz. Akkor én
közétek állok... Várjatok izgága vén-
tépett királyok!

Palotátok lámpása meggyullad megint,
Fényben álltok, és fejeteken meg sem ing
koronátok.

Lábatoknál táncol a könnyű bajadér,
mord basa-fák! selyem kendőben a ledér,
vörös virág,

akit lengve a kerti ágyás szőnyegén
gyerek-szemmel tegnap egész nap néztem én
kedvesemmel...

Vigyázz, virág: el ne szórd könnyű keszkenőd
a szélbe kint; — hogy holnap kedvesem előtt
szép légy megint!

Kedvesem hallod? künn egy kis madárka szól.
Ő okosabb! ő nem rosszkedvű, tudja jól,
hogy jó a nap.

Nyughassatok, fák! itt a piktör, festi már
ecsete kékre a nagy kupolát: sugár
fecsen az égre...

ABLAKNÉGYSZÖG

Az ablaknégyyszögön zöld falomb hajlik át;
alatta léckapú és keskeny kerti ut,
amely egy idegen telek szívébe fut
a felső sarkig, és elveszti ott magát

szemünkből: ennyi csak szobánkból a világ.
Látjuk a gyér gyepet, néhány levél laput
az út szegélyein, s nem tudjuk, hova jut
az út, ha megpihen, könnyű szolgálatát

megtéve? és kié e kert, hol sohse jár
senki, csupán a szél kaput ha néha tár —
nézd, most a nyílt kapun belép egy kis madár!

Csak lép, és nem repül! nem rezzen szárnya sem!
Ez a madár a vágy, halk vágyunk, kedvesem:
megúnta itt magát és átmegy csöndesen.

ERDEI LAKÁSBAN

A piros téglalépcsőn sárga foltokat
vet a késői napfény. Óh, maradj, maradj!
Lásd, egész nap tied vagyok. S már e piros
lépcső egy-éjszakai börtönömbé hív,
szobámba, amilyenben élek az egész
éven keresztül, úgy hogy gyűlölöm ma már
megbújni benne, bár csak éjszakára is.
Nem élőnek való az. Óh, mily iszonyú
feledkezés, mily örület, milyen beteg
vonzás vihette, szent királyom, csüggeteg
néped, hogy börtönt rakva önmagának, ő
pompád előtt vermek közé búj? Átkozott,
aki először szükségen túl házat a
házra rakott, hogy lenne emelet, s aki
falat védett a fallal, míg betonból és
betüből és aranyból ez a labirint
fonódott, mely ma fojtogat, hogy tégedet,
apánk, királyunk, kincsünk és örök jogunk,
pénzért fizessen, aki egyszer, mint magam
e köhinárba csúszott, s kisebbek legyünk

a csöpp állatnál, mert az veled szabadon néz szembe, végtelenség! Egyszer, igen, én egyszer kiugrom, meztelenre vetkezem, mint a vadak, letépek mindent, ellökök betont, betüt és aranyat, mint evezős tengert taszít, hogy révbe jusson. Izgatott karral lököm ki partod és arcod alá magam, szakadtan, üzten, fájva, véresen, ruhátlan és vadán, mint réti farkasok, hogy láng-, és jég-, és kö-, és túske-ostorod verje halálra szegény csupasz testemet!

DAL AZ ESZTERGOMI BAZILIKÁRÓL

Épen olyanok mint otthoni dombjaim :
alattam, fölöttem egy kis darab *enyim*.
Távolabb a város, és túlhan látszik a
szemközti dombról a komoly bazilika.

Hoc erat in votis... S ne jutna legalább
a jóknak annyi föld, hol megállhat a láb
nyugodtan és bölcsen, s kinyúlhat éjig a
lélek, mint dómjával ott a bazilika?

Rossz föld, de megterem itt legalább a csend
virága, nyugtató lótuszom, s odalent
kertem az egész táj, hol óriás csiga
kétszarvú dómjával e bölcs bazilika.

De túl már cseh határ... Idegen katonák
s szuronyos szólamok szorítják a Dunát,
mely ma friss ér helyett zibbasztó pántlika :
áldástalan nézi a hős bazilika
Egy kis darab *enyim*... De hát hol a *mienk*,
amit épúgy védjen a törvény és a rend?

Hogy bölcsek nemzeteken bíró ökök s iga-
legyen, miért hagyod, óh szent bazilika?

Ne bánd ma, lelkem! Itt fölülről egyhatár
minden; és kék és zöld, s szálló szem s gyors madár
tanítják, hogy nagy az Isten és kicsik a
nemzetek, és a Menny különb bazilika.

Óh ős Templom! azur architrávod alatt
tűrd és áldd meg ezt a csöndes fecskefalat.
Csönd van itt; csak egy egy kocsi- vagy talyiga
zörg föl a városból, s zeng a bazilika.

Mérföldjáró öreg csizmákban a vihar
erretoppan olykor szürke lábaival:
az se soká marad; elszáll és nincs hiba;
mint orgona után néma bazilika.

FREE TRADE

Komoly édes dombok muzsikája! Szerte
hang, szín, zamat, illat, simogatás verte
muzsika! Őt érzék ezer muzsikája!
Komoly édes dombok muzsikája! Fáj a
lélek, ha felétek remegve, a lármás
emberi hálókba veri szegény szárnyát,
melyekbe befonva frivol ádáz jajjal
komoly édes dombok muzsikája, nem hall!
Óh jaj, Magyarország! — Titeket is össze
vagdalna az Ember, határba kötözne,
ha lehetne — de ti, komoly édes dombok
muzsikája, örök derűben borongtok
ködötök alatt, mely testvére a fénynek:
Ki vetne határt a sugárnak, a szélnek?
illatnak és színnek? neked, komoly édes
dombok muzsikája, te szerte beszédes?!

Ki szól a viharoknak?: »Itt a vonal: állj meg!«
 Ilyeneknek nincs ör, se sorompó. Ámen.
 Nevet a föld rajtad, bús vámok igája!
 Zenélj, komoly édes dombok muzsikája!

CSONKA MAGYARORSZÁG

Bár lenne a hangom tiszta és éles, mint intő csengőké!
 A tiétek zavaros, mint mocsarak habja! ti leborultatok
 az Ércbálvány előtt! döntsön az erőszak!

s döntött az Erőszak...
 mi jogotok beszélni többé?

Nekem van rá jogom!
 ti elhánytátok a Kiáltást: mint bolond a fegyverét!
 nem kiálthattok már:

én elkiálthatom:
 Óh Igazság, te egyetlen kiáltás! egyetlen fegyver! Jerikó
 trombitája! szólj!

falak, omoljatok hangjaitól!
 gerincek, borzadjatok! Európában! és Amerikában!
 mert borzasztó az Igazság a gerincekben!
 mit érnek a ma-épített falak körülöttem?
 ott borzad az Igazság a kövekben! ott ég a hegyekben
 árad a vizekben! Óh tiszta, éles trombita, zengj!

ne hallgass sohase!
 egy napig se! egy óráig se! egy pillanatig se! mint ahogy
 nem hallgat a fájás az idegben, míg megvan a betegség...
 nem hallgat a vonzás a kőben, hogy természetes
 irányában essék...

nem hallgat a madár, míg fészkébe nem tér...
 nem hallgat a folyó, míg tengerbe nem ér...
 nem hallgat a szél,
 míg él...

*

Nekem van rá jogom!
 Én elkiálthatom:

I g a z á g!

Ti eldobtátok ezt a szót, mint bolond a fegyverét,
szegény testvéreim! s csak gyenge izmotok maradt,
csak pusztá kezetek, meztelen

mely bilincsekbe verve, ha üt, csak önmagát ütheti
esztelen

sem lázadni nem tud, sem meghajolni az Ércbálvány
előtt igazán —

de hát az Ércbálvány hazája lettél-e, hazám?

Van-e reményed abban?

a sötét utakban?

Nem! — Csak a napban!

mely éget a kövön és ragyog a patakban.

Ti azt mondtátok: Döntsön az erőszak!

s hangotok zavart most, mint mocsarak habja.

De én azt mondom: dönt majd az erős Nap!

Kitárom tiszta szavamat a Napra.

*

Ti eldobtátok a trombitát

de a trombita zeng tovább,

zeng, nem a ti kezetekben,

hanem a vízben, a hegyekben,

Erdélyben, felvidéken,

az égen,

s bennem!

Én sohse mondtam: «Dönt majd az erőszak!»
mondhatom: «Nem! Nem!»

SZENT KIRÁLY VÁROSA

Esztergom, Előhegy.

Az első szent király itt született, s azóta
 szent város ez : szent és gyámoltalan.
 Paphercegek, néha paraszti, néha
 királyi vér, akkomódálta vén eszuzos
 ába alá, faragott tarka zsámolyul.

S némelyik oly dicső zsámolyról álmodott,
 mint a pápának Róma ; s agg tanárok
 eszét, s rossz talján piktorok kezét
 bérelte : jó öreg papok játéka volt ez ;
 tán olykor balkezes ; de hagyján ; mert az Istent

szolgálták ők is, és az életet ! Nekik
 köszönöd e látványt ; balról a kerek
 templommal, melyet, mondják, ama nagy Dóm
 legelső álmodója épített, kicsiny
 próba gyanánt, hogy élve lássa még csodás

álmát : a fő Magyar Templomot ! Én is, én is
 nekik köszönhetem ma ezt az órát :
 templomot látok én is, és talán
 elmondom most, vén álmok s játékok között,
 ami oly rég ül nyelvemen. Sötét kor ez,

barátaim ! Szörnyű rabságból ébredünk
 s átallunk szabadságért küzdeni.
 Templomokat romboltunk, s rá nem érünk
 építeni ; jó ha még saját ledölt falunkat
 fölraakhatjuk, hogy elbújhassunk szégyenünkkel !

Küzdeni ? Más korok küzdtek könyvért, keresztért,
 ostyáért és zászlóért : ez nekünk már
 mind semmi volt. Mi már a Semmiért
 harcoltunk, mint üres gép, barbár századok
 harcánál szörnyebb harcot. Egymást vontuk az

ágyúk elé. Óh, szent István király! a te
 csatáid jobbak voltak. Karddal a
 kard ellen! hogy a magyar ölyv galambként
 üljön a szentek vállán, s hordja tőlük az
 Isten póstáját! — Hol az Isten? S hol a harc,
 mely még békét ígér? Ma minden harc eretnek,
 sárkány gyanánt kölykezne... Hol a pápa,
 koronát adni? Templom kellene,
 magasság, mint e Dóm, mélyen a közös égbe
 emelni vak fejét a bolond, vert magyarnak!
 Hol vagy, István király? Bölcs vessződ kellene!
 Balgán mentünk el és csonkán jövünk meg,
 gyászmagyarok! Mit álmodoztok a
 Botond bárdjáról? — »Nines idő ma falakat
 rakni, se nézni«?!... »Agg papok játéka«?!... — Jobb
 játék volt az, nem ártott senkinek! S talán
 nem árt e vers sem! Bárcsak játszanánk
 örökké, mint e gyermekek, kik ostort
 kötöznek odalénn magukból, kéz a kézbe
 fogózva, és egymást lendítve diadallal!

ÁDÁZ KUTYÁM

Ádáz kutyám, itt heversz mellettem.
 Amióta a gazdád én lettem,
 ez a hely a legjobb hely tenéked:
 nem érhet itt semmi baj se téged.
 Rajtam csügg a szemed, hív imádás
 együgyű szálán csügg, boldog Ádáz.
 Mert boldog ki jámborul heverhet
 valami nagy, jó hatalom mellett.
 S te jámbor vagy, bár olykor asszonykád
 bosszújára megrablod a konyhát

s esikét hajszolsz vadul a salátás
ágyakon át : jámbor, noha — Ádáz.

Elesavarogsz néha messze innen,
el is tévedsz kóbor hegyeinkben ;
avagy titkos kalandjaid vannak.
Ág tép, gonosz ebek rádrohannak,
zápor is lep, szöröd-böröd átáz :
ázva, tépve jössz vissza, kis Ádáz.

Visszajössz, mert ugyan hova mennél?
Hol lehetne egyéb helyed ennél?
Szimatokból ezer láthatatlan
ösvény vezet téged mindenhol
hívebben, mint bennünket a látás :
minden ösvény *ide* vezet, Ádáz!

Tudod, hogy itt valaki hatalmas
gondol veled, büntet és irgalmaz,
gyötör olykor, simogat vagy játszik,
hol apádnak, hol kínzódnak látszik :
de te bízol benne. Böles belátás,
bízni abban, kit nem értünk, Ádáz,

Óh, bár ahogy te pihensz lábamnál,
bizalommal tudnék én is Annál
megpihenni, aki *velem* játszik,
hol apámnak, hol kínzómnak látszik,
égi gazda, bosszú, megbocsátás,
s úgy nem értem, mint te engem, Ádáz!

NYÁR

Esik a nap!
Szakad a súlyos, sűrű zápor
zuhogva istenigazából.
Állok, s nyakamba hull a lángdérüs ég!
Óh gyönyörűség!

Részeg darázs
 ráng körülöttem tág körökben,
 ide röppen és oda röppen :
 visszatérő csapongás, lenge hűség...
 Óh gyönyörűség!

Hangos virág
 kiált, bíbor színekkel esdve,
 hogy jöjjön már a bíbor estve,
 hogy halk pohárka harmatok lehütsék :
 Óh gyönyörűség!

Tornác fölött
 szédülve és legyet riasztva
 fül a cseléd, liheg a gazda ;
 álmai : friss sörök, mély pince, hús jég...
 Óh gyönyörűség!

Boldog a nap :
 de boldogság a vágy gyűrűsse!
 Boldog a nap, s vágyik a hűsre...
 Szeretlek s bújok téled, lángderűs ég!
 Óh gyönyörűség!

A SZIGET NEM ELÉG MAGAS

Arcom olyan borus (így mondod), mint szomorú ablak
 érdes üvegből, mely nem a napsugarat veri vissza,
 sőt a sötét szoba vak búját pingálja a fénybe
 ünnepnontóként. Körülöttünk árad a lombok
 ünnepe, égre feszülnek a kert rab erői, az ég langy
 ujjakkal simogatja a kertet. Házam a napban
 énekel, és szerelem vet fátyolt kandi szemeknek
 pitvara oszlopain. De az én arcom borus. Óh, tán
 érzem : csak sziget ez! Tán távoli tengerek ádz
 sója zavarja ízét a virágillatnak. Elöttem ()

sanda jövő, körülöttem népek nyomora, tikkadt gyűlöletek hálója, önös kormányok öröklő versenye, vér, vér, vér... Nem apadt el az ösztönök alja, könnyű zsilip szegi csak, szomjas kontárok ügyetlen ujja alatt. Ártér a világ, ártér Magyarország véres iszappal. A föld iszamós, s már érzem a dombot ingani házam alatt. De ezen nem sírok. A múltó perc a miénk. A többi az Isten dolga. Talán ő öntöz a vérrrel csak s trágyáz csak a szennyel. Az inség tengere nő s el is önthet. Az emlék fennmarad, állván tünt szigetünk tetején, mint kincses zátony a süllyedt Atlantisz vizein, s tán száz ily zátonyon épül majd az új és szebb Atlantisz. Hiszem ezt. De az arcom mégse vidám. Ne okolj! A vidámság ünnepet illet, lombokat és madarat s kivirágzott kertet. Az Ember ünnepe távol még. Ki pihenhet célja előtt? S hány megfeszülés kell még a jövő Atlantiszig! Én sem nyughatom (óh, babonás sziv!) öröm közt bár! A jelen kincs mint a jó levegő, nem elég soha! Többet, örökké többet, amíg élünk! A sziget nem elég magas...

EGY FONNYADÓ BOKORHOZ

Fonnyadó, sárguló
 ribizkebokor,
 neked ősz már ez a nyár!
 Virágod lehullt,
 gyümölcsöd leszedték,
 vén galyad is pereg már.
 Leveledet görcs
 húzza össze, mint az
 öreg ember tenyerét;
 s éjről amint éjre
 tép a kölyök szél,

te kopaszodsz legelőbb!
 Szerte még a szőlő
 érik a napon,
 csupa zöld és fiatal;
 szerte a virágok
 arca kipirul
 színük örömben:
 csak te ejted el
 lombjaid egyenként,
 mint pénzét egy bárgyu agg:
 lombod közt aszó pár
 szem gyümölcs, aludt
 véresöppek, pirosanak:
 rajtad egy bolond
 keserű magyar fej
 égbőlesett szeme jár:
 fonnyadó, sárguló
 ribizkebokor,
 neked ősz már ez a nyár...

CSÖVEK, EREK, TEREK

Bálint-klinika

Csővek,
 csövek,
 kórházi cellám falain,
 hideg és meleg vezeték,
 hideg, meleg, rideg csövek
 erek,
 erek,
 erekkel folynak a falak,
 erekkel eleven a ház,
 eres nagy szürke szörnyeteg;
 hideg,
 meleg

folyik szét, árad és apad.
 Hogy fojt a vattás levegő!
 Hő gőzben hullámszik a ház,
 piheg,
 remeg,
 lázas nagy szürke testüreg:
 rengnek a falak, bűg a lift,
 élő sejt módján minden ágy
 hideg,
 meleg
 vacogó lázakat cserél,
 vacogó életet cserél
 (az élet árad és apad)
 (beteg)
 (beteg)
 cserél élő és holtakat.
 S az élő fullad és fogoly,
 de a halott kimegy, kimegy,
 mehet,
 mehet,
 szabad mezők közé, ahol
 fölötte föld, alatta föld,
 egészséges szép barna föld,
 erek,
 terek,
 és minden sejtek szabadok
 és a halott megéled ott,
 míg *itt* az élő haldokol.

REKONVALESZCENCIA

Szekszárd, 1925. Gyertyaszentelő

Szép téli napsugár! A föld most
 lombtalan,
 de arany:
 mint a munkálatlan aranymű.

Mária ünnepére ballag
 az anyóka
 a templomba.
 Vén tüdeje issza a harangszót.

Ma korábban ébred a lusta
 csitri lány.
 Este bál...
 Dalol, amint harisnyáját húzza.

A fákat, hogy megint rügyezni fognak
 irígyli a
 kálvária
 három sovány keresztje a dombon.

A medve is kinéz ma vén odvából :
 de visszabuj...
 Nagyon is új
 ez a bolond boldogság és félős?...

Mint öreg úr, sétálok a napban,
 a ház hosszán
 botozván ;
 rád gondolok s ingó örömeimre.

Olyan vagyok tán, mint a dombtető vén
 keresztje ?
 vagy mint a medve ?
 vagy mint a föld, fák, anyókák és lányok ?

Anyóka tipeg bennem is egy Templom
 lépcsajén ;
 a Remény...
 S valami bálba készülök estére ?

TÉLUTÓ A SÉDPATAKNÁL

I.

Muzsikál a napsugár ma s ragyogva tükröz a Séd :
 olyan símán gyüri lejjebb vizei halk hüsét,
 mint tikos mángorlóból gördülne selyem lepedő.
 Kanyarg a mély szakadéokban, s locsolja arany csepegő.

(Te se bujhatsz el a naptól, vízmosta vad szakadék :
 zord lelkem is élvez és áld,
 szabad ég! szabad ég!)

Patak! tudod-e : nemsokára itt lesz a tavaszi ár!
 Jajgatni fogsz, ha vize benned medredet tépve leszáll
 s csapkod, mint ostoros hóhér : bömbölni, zokogni fogsz!
 Arany Séd! tudsz-e róla? oly nyugodtan ragyogsz...

II.

Beteg voltam soká, s ha láttam (üvegen át) a napot,
 fagyos szememben drága méze megikrásodott.
 Testem csupa fájdalom még, lelkem csupa félelem :
 mi lennék, édes, hogyha te nem lettél volna velem?

(Nem bujhat el ember a naptól, ki a földre született :
 zord lelkem is élvez és áld,
 szeretet! szeretet!)

Csupa remegés vagyok, mert a vad Nyomor ostorosan
 jön már, s nyugalمام medrét megtépve rázduhan :
 ne remegj, maradj sima, lelkem! tükrözzön benned az g :
 óh nem lehet az rossz világ, amelyben ez a nap ég!

ÖNÉLETRAJZ

S néha a gondok rámcsengetnek. Éjjel fölébredek. Szobám olyan sötét, mint jövőm. Mellettem egy szegény madárka, béröpült hozzám, kezemből etettem, de miből török morzsát neki holnap? Kenyerem fogytán. Nem vágytam kalácsra, de vénül már a remetének nyje, s jaj elvétetik az is, ami volt.

Dolgozni? Csemetéim sorban álltak; méhkasom zeng még; de a kertben immár csak szolgát tűr, nem remetét, a gazda.

Jött, s fáim mellől ellökött a sáfár, szája ítelt, míg szeme reszketett lángom előtt.

És én mentem a lánggal, s csüggedve mondtam: »Csillag ez, ki nézi?

Jó lesz pompának és útmutatónak, megéri tán a fősvény kenyeret.«

Jaj, szegény csillag! Erdők égtek, annyi szikra hull még, mindegyik ragyogóbb a Sziriusznál. Füst van, száll a szikra s a csillag elborul.

Bús csillagom!

eregy pályádon, s majd ha tűn a füst, csillanj fel újra a korombá-süppedt holnap előtt. Addig pályázd be kényes fényedet — én majd, mint a büszke grófok,

koronám eltakarva, két kezemmel kapát fogok... Már itt az ősz, a föld már átázott újra. S jön a tél, hideg lesz:

bár vethetnélek földbe, csillagom!

(jobb, vattás rög közt, magnak, mint az égen, hol a meztelen Vénuszok vacognak).

HAZÁM!

A ház.

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
 Áll a régi ház még, zöld zsalúja
 mögött halkul anyám mélabúja :
 ősz hajú, de gyermekarcú bánat.
 Röpülj lelkem, keresd meg hazámat!
 Itt a szoba, melyben megszülettem,
 melyet szemem legelőször látott :
 itt a kert, amelyben építettem
 homokból az első palotákat.
 Amit én emeltem, mind homok volt :
 de nagyapám háza biztos áll még
 s éveimből, e fojtó romokból
 hogy révébe meneküljek, vár még.

A város.

Kelj fel, lelkem, keresd meg hazámat!
 Nem egy szűk ház, az egész kis város
 mint egy árcipelagus vár nyájas
 zöldje közt a tenger akácfának.
 Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
 Ott a szőlőhegy, a tömzsi présház,
 mely előtt ülve ha szertenéztem,
 dallá ringott bennem kétség és láz
 s amit láttam tejszín napsütésben,
 mind hazám volt! Lenn az utca híven
 nyúlt alattam, mint a futószőnyeg
 és a domsor hullámszórt, mint szívem,
 halkán hullva égig a mezőnek,

Az ország, mappa szerint.

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
 Enyhe dombsor, lankatag magyar föld!
 S az a róna túl már a nagy-alföld
 szemhatártól, ahol a nap támad.
 Röpülj, lelkem, röpüld át hazámat!
 Szemhatártól-szemhatárig, s újra
 merre emléked, a halk selyempók
 vonja szálát, szállj a rónán túlra,
 s át hol állnak a bolond sorompók;
 és akármit ír a kard a rögre,
 lankád mellől el ne bocsásd bérced:
 ha hazád volt, az marad örökre;
 senkisémet bíró, csak ahogy érzed!

Az igazi ország.

Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
 Oly hazáról álmodtam én hajdan,
 mely nem ismer se kardot, se vámot,
 s mint maga a lélek, oszthatatlan.
 Álmodj, lelkem, álmodjad hazámat,
 mely nem szorul fegyverre, se vértre,
 mert nem holt rög, hanem élő lélek.
 Galamb álom! s rókák rágtak érte;
 odu-féltő kapzsi szenvedélyek.
 Az én álmom sohse legyen róka!
 Az én tanyám' magassága védje!
 Lelkem madár, tág egék lakója,
 noha mindig visszajár fészkébe.

Európa.

Röpülj, lelkem, röpüld túl hazámat!
 Hogy röpültem egykor! Tornyok szálltak,
 Montblanc süllyedt, narancsfák kínáltak,
 láttam népet, mordat és vidámat;

így találtam nagyobbik hazámat.
 Rómát fiús tisztelettel jártam,
 mintha őseim várossa volna
 és Avignon nevetett, mint Tolna,
 vígan fürdött egyazon sugárban
 és egy lélek font be néptől-népig
 messze földrészt eleven hálóba :
 egy lélek, egy ország végtül-végig
 magát-tépő hazám : Európa.

A glóbus.

Röpülj, lelkem, tágítsd még hazámat!
 Mily kicsiny a Föld! Mily csöpp melegség
 fészke a zord Ūrben! Bús kerektség!
 Szigete a tér Robinsonának!
 Óh röpüld át kis csillaghazámat
 s míg e hibbant Robinsonok bambán
 ölik egymást, szigetük felejtik
 és sohasem ér szemük a partig :
 te a végső szirt fölé suhanván
 a villanyos messzeségbe kémelj,
 tán egy ismeretlen sugarat hoz,
 amely úgy jön, dallal és reménnyel,
 mint dús hajó vén Robinsonokhoz.

Epilóg.

Mégis, lelkem, szeressed hazámat!
 Nem neked való az űr hidegje!
 Itt a glóbus, a meleg szigetke
 s lélekágya szent Európának.
 Soha el nem hagyhatod hazámat ;
 útjaidat akármerre bolygod,
 egy országot hordozol magaddal,
 veled jön egy makaes íz, egy halk dal

viszed, mint a kárhozott a poklot ;
 de halálig, mint ki bűn között él,
 várja híven az Éden sugáros
 türelme : úgy vár reád a város
 és a kis ház, melyben megszülettél.

KESERÉDES

Tiszta édesség volt a lelked
 az enyém tiszta keserűség.
 Óh, hogy öntöttem, hogy keverted,
 s egy erős Isten fújta tüzét
 — vak kovács — a bolond kohónak,
 mely ízek ötvényét koholta.
 Ki mondja meg ma már, mi volt a
 tied, s mi volt enyém? A szónak
 mily kémiaja? Vert eleggyé
 összehulltunk, balga tömecspár.
 Keserű-eggyé, édes-eggyé,
 ezer-eggyé! Ki mondja meg már?
 Mert semmi azt nem tudja tenni
 sem szépidőnkben, sem telünkben
 hogy ezután ne fogna lenni
 halálig minden keserűnkben
 valami különösen édes,
 csúf bajainkban gyönyörű íz ;
 sem hogy ne lenne minden édes
 nekünk egyszerre keserű is.
 Így járunk, keserédes ikrek,
 egyedül is örökre duplák.
 Szemeink elvarázsolt tükrök,
 füleink a visszhangot zúgják.
 Egymást foganjuk s szüljük egyre
 lelkünk ízét keverve tarkán.
 Míg majd a végső Lakomában
 elolvadunk az Isten ajkán.

HŰS-SZIGETEK A KÖTENGERBEN

Cica, kályha, és minden doromboló
 lelkelemmel együtt, mely ma szintén dorombol :
 esőndes társaság. Mint ő a toronyból
 nézek az égre, honnan az eső lába lóg,
 lóg, lóg,
 az utca fölött, mely oly sivár, mióta a bölcs tanács
 kivágatta az akácokat, melyeknek részeg
 illatából valamit még most is érzek
 lelkelemnek bolyhai közt... A köd mint szürke rács,
 rács, rács
 hull le súlyosan, mint hulltak ama leereszthető
 kapurácsok zord korok börtönvéraiban — ámbár
 kell-e zordabb, mint e máj? S a bérci várnál
 nem búsabb-e e lapos város, hol szürke kő,
 kő, kő,
 kő közt dobog az élet, meleg húsa — csupabél
 gyümöleske, puhán, kemény héjakban — (óh távoli édes,
 mit csinálsz te most?) — A cica keres valamit : éhes
 esőpp hús és húst akar... Óh hús, hús! Ami él,
 él, él,
 te vagy mindennek kincse és szövete. Te gyümölcs és ajak!
 Húsok! különös szigetek! Ez a cica s én magam s a távoli
 édes
 meleg oáz : kedvesem teste, kire szívem éhes :
 hús, hús, eleven hús! világnak magva, mag,
 mag, mag,
 mag, plánta, fa, erdő és folyó! jövőbe folyva e hús
 köpartok közt — (S mi szétfeccsent kis húshullámok! éhes
 cicám!) : hús! hús! Gyönyör és erő fő Fókusa! édes
 és rettenetes! önmagad fia és tápláléka! hús,
 hús, hús.

sejtektől kezdve és geológiai korszakokon át
 e kis szobáig, hol most vágyad dorombol
 s kinéz az ablakon, mint rab a toronyból
 s csak köre lát, csak hideg köre lát...

*(Dúdolva): Hús, hús, eleven hús! világ jókusa!
 Te minden anyagnak magva, virtusa!
 Óh, gyönyörök mélye! Óh! erők csucsa!
 Tápláló és táplált! malom és buza!
 Sárból istenségig eredett kusza
 folyam! Élet egy és ezer grádusa!
 Magad szeretője! Magad gyilkosa!
 Puszták oroslánja! Erdők mókusa!
 Emberi hús, lélek jészke, vánkosa!
 Óh, jaj, emberi hús! mennyi harc vasa
 vágolt melegébe, hasztalan tusa
 keresztre feszített véres Krisztusa!
 Kit tápláltál avval, kínok torkosa!
 Inkább gyönyöröknek légy játékos,
 gondok nyugtatója, vágyak orvosa,
 szeretetnek ágya, létnek csókosa,
 hús, hús, eleven hús, kedvesem husa!*

KANIZSAI DOROTTYA

Mint a sötét asszony a mohácsi téren,
 úgy jár a Felejtés köztünk, és egyenként
 elhantolja holtainkat.
 Szolgái fáklyákat tartanak kezökben
 és a fáklya fénye a lombokra föccsen
 s különös árnyakat ingat.

Kopaszon maradtunk fosztott termeinkben.
 Tört ablakunkon át befütyül a sok szél
 úgy, hogy meg sem értjük egymást:
 egyik szél erre fúj, másik szél arra fúj;
 mi pedig különös táncot táncolunk:
 ez a tánc a süketek tánca.

Néha egyikünk ledobja magát a földre :
Mozdulni sem akar ő többet : elfáradt...

Némelyik meg ölni kíván
s puha húsba kését sötét kéjjel mártja.
Másik hirtelenül ruháit lerántja
s mezítelen áll előttünk.

*

Nekem a gyilkos is testvérem : én tudom,
mily könnyű manapság ölni, s milyen könnyű
mondani, hogy *minden mindegy*.

S testvérem mind, aki felejteni akar
és mint a bús folyó, izgatott tajtékkal
szennyest voltát eltakarja.

De jaj, testvéreim, ki mondja meg, mi jobb?

Tán nem feledésben van orvosság, hanem
éppen az emlékezésben!

Jertek, óh hömpölyt táj, az új Kanizsai

Dorottya járt erre, boruljunk hantjai
fölé a vak, titkos rögnek!

Oltsátok ki már a fáklyákat : jön a nap!

Lessétek, lessétek, milyen virág fakad
a halottas föld porából!

Tán illatát lelkünk süketen is értve

összetalál egymás testvér ütemébe,
mint vadak a muzsikától...

MIG KESZTYÜDDDEL ÉS KALAPODDAL BABRÁLSZ

Milyen különös, hirtelen elborult
délután! Az ember önkénytelen
ablakhoz áll. Lenn fényes tetejü
gépkocsik, mint páncélos bogarak

a grófi palota előtt...

Kedvesem idegesen húzza a kesztyűjét
mögöttem.

El akar menni!

Nagyon is megkínoztam. Mennyi, mennyi
érzés szalad bennünk körbe, mint lovak a malomban!
Szívünk nyugtalanul zakatol, mint hajszolt szerkezet,
eltört rugójú óra, melyet örökké lehet
húzni és húzni... Megfordulok.

Csönd. Semmi mozgás.

Csak a kesztyű ujjait találgatja kezed,
s a kis tálcából eldobott cigarettád
bocsát vékony fonalat fölfelé,
mint áldozat füstje.

Csönd van.

Csak ez a taposás a malomban!
Micsoda magvak őrlődnek itt? Micsoda
robbanás készül? Óh kedvesem, az Isten
majd csak tudja, mit akar velünk! Legyünk türelemmel!
El akarsz menni? Menj el!

Ha még is maradsz, ha maradsz is még!

Hány óra? Már négy?

Négy vagy öt vagy hat, vagy hét, mit bánom!

Te édes, morcos, harapós kislányom:

így! vedd le azt a dacos kalapot!

Bolondok vagyunk, s úgysis bennünk vannak
órák, rugók, csikók és messzeségek
s ma minden rugó türelmetlen.

Kis ideges! hogy összeretten

kezed... Csak a gépkocsi motora

robbant,

ami a grófi palota előtt áll,

áll, de toporzékol, mint a csikó,

berreg és túlköl és ropog és zakatol

ez a gépbezárt nyugtalanlás,

melyben már örült iramok dobognak,

utak, távolok, terek, katasztrófák...
 Bolond délután, s minden óra bolond.
 A megállt idők
 autóján ülünk.

UTCA, DÉLELŐTT

Háború volt, most kell ölelni,
 testet a testtel elkeverni,
 hogy majd legyen mit újra ölni
 s sem élet, sem halál ne fogyjon.
 Mennyi inger és meztelenség!
 s gyerekek szaladnak az utcán,
 mint kis patkányok, egyre többen,
 egyre többen és rongyosabban.
 Oly csodálkozva néznek olykor,
 mintha kérdenék: Mit akartok
 velünk? avagy milyen örökség
 vár tőletek reánk e földön?
 Bankóinkat ki tépte széjjel?
 Házainkat ki zúzta rommá?
 Kertünket ki taposta össze?
 Jaj, hát szabad volt ezt csinálni?
 Hiszen még a föld sincs legyőzve!
 Most rázza terhét Tokióban,
 S a bamba istenek tömérdek
 kezei még tele nyilakkal.
 Még a lázak a klinikákon
 összeterelt vadként vonítanak
 és szabad társaik a házak
 erdejében hallják a hívást.
 Még a kenyér sincsen elosztva
 s a testvérek osztályra várván
 éhen gebednek. Még a titkok
 vihogva, mint vámpír apácák,

mint veszedelmes szűz hatalmak,
 lesnek odatlan övcsomókkal.
 Szorongva és fénytelen ülnek
 fő szobrok és ércek a kőben ;
 dalok bújnak a levegőben
 s a messze égben csillagok :
 hány csillag, amit sohse láttunk !
 Szemeitek csillagot kérnek,
 s legjobb volna, mint rossz adósnak,
 elbújni már a Végzet-asszony
 fekete szoknyái mögé ;
 de jaj, még ostoroz az élet,
 melynek szolgálja a halál is,
 gyűjtanak a sugaras utcák,
 bokák és mellek, és tavasz van...

UTCA, ESTEFELÉ

Már esteledik ; a tereket autók
 nyilalva szeldesik lánggal a tejszerű
 szürkességben ; egy bérkocsis hajókáz
 ostorát nyujtva mint árbocot ; tűz-sebek
 gyúlnak mint bűvárlámpák a víz alatt ;
 kis nők surrannak, tarka halacszkák, sietős
 lengéssel, mintha nem is lábakon mennének.
 Az ilyen esték az emlék estéi ! Bágyadt
 csilingeléssel mint báránycsók vagy késett
 villamosok hívják és vonják a régi
 esték hosszú uszályát és nyáját. Ki látta
 pécsi utcán a Babits Misit, sötétedő
 pécsi utcán, a nagy rajztáblával, öt után,
 mert énekóra is volt ? Szegény kisfiú
 — legkisebb az osztályban — ment szédülve haza,
 fáradtan s izgatottan ; nézte a lámpagyújtó
 botját, s még fülében az énekóra

foszlányai : «Este van már, késő este — Páztortüzek égnek messze — Óh dalrongyok, kik mint esteli bogarak bűgva és donogva ütödtök a lélek falaihoz! Mennyi este és mennyi bogár, a Tibullus latin pilléitől, melyek bácskai szerelmes alkonyaimon az óriás rózsakert illatában kábultak, háborús esték száz titkos és babonás dongásáig, mikor kedves életek felé halál riadt a plakátokról — emlékeztek? Óh mennyi este és esteli bogár! S már lelkünk olyan mint régen tisztított ívlámpa az évek zajos körútján : körüle dróthálóban ezer döglött dongó és hullott pille szennyes maradványai ködlenek és gáncsolják a fényt. Egyszer tűzbe kellene dobni mind! Levenni a dróthálót és szabadon és tisztán tární ki fényünket az új esték új pillangói elé!

HIMNUSZ

A Földön
még mindig
a Hivatal csúf vérengzést kohol ; a Falkák
örjögnek ; a Bestia a magas
felhőkig dobálja körmeit ; de nekünk
már fáj ez!
Óh Fájdalom! esakhogy megszülettél!
Hozsanna néked! szent Karácsony!

Hűlt bolygók
keringnek
s fészket vert bennük az Élet : vad madár!

saját húsát tépi és eszi : rettenetes Pelikán!
 Óh bolygók! megszületett-e már bennetek a Fájdalom?

A Földön
 itt van már, véres palástban s töviskoronával!
 Meg fog bennünket váltani : Hozsanna!

Hát fájj csak,
 szent Fájás!

Szigorú tanító! vezess pálcáddal magasabb
 erkölcsbe! Rossz az élet, hogy jobb legyen! Bolond él
 saját dögén! Az Élet eleven törvényei
 újulnak!

nem marad gyilkos! A Mester léniája fölfelé
 mutat : Hozsanna! — s formája mint a kereszt.

Fölsajg az
 új Ige :

érc ne tépje a lelkes húsokat! Bénulnak
 a nagy acélmadarak! kitérnek az apró
 óndarazsak! mert sűrű hálót fon körénk a Harmadik
 Szövetség.

Óh Fájdalom! csakhogy megszületté!
 Hozsanna néked, szent Karácsony!

SIREMLEK

Engem nem látott senki még. S az évek
-uhantak. Minden évben egy-egy fátvöl
bullott le rólam : mégis csupa fátvöl
a tálkám : s búsan hátrálnak az évek.

AZ ISTENEK HALNAK, AZ EMBER ÉL

1925—1927

De ha meghalok, akkor meztlen
szobornak állni s maradványok
láthaton, mozdulatlan és meztlen.

Madarak jönnek s szállnak : én csak állok.
A nap kisüt s mosolygók : szürke felhő
árnyékok s eberülök, mint a felhő,
s a zápor is sűrűbb lesz, ahol állok.

SZŐKEVÉNY, RENITENS IDILL

Asáig forró szőnyeg e napnak szőnyege : nézd,
y omlik rá keresztben az árnyak áruit hossza ;
s, mint tarka dunnákon a süppeteg pihenést,
társolt lombok mozgó virágata vitég-aza.

aját hűtél, tépd fe ossz: zsebetetog Felkan
Oh bolygó! megszületett e már bennelek a Fajdalom!

A Fájdon!

te van már véres palástban is törvényműve
deg fog bennefogva viltani: Hozsanna!

Hár-ójj csak,
-zent Fajas!

szigoru tanító! vezess példádral magasabb
aküléshe! Rossz az élet, hogy jobb legyen! Bóland is
aját dögén! Az Élet eleven törvénye
újulnak!

sem marad gyilkos! A Mester bémája fölfe
antat!

AN ISTENEK HATNÁK

AN-EMBER KIL

sz. ne tépje a lelkes hűvök! Hívulnak
a nagy néhádák! Hívulnak
máraznak! mert sora hátr-ten-ésnek a Harmadik

Országos Széchényi Könyvtár

Oh Fajdalom! csak hogy megszülette,
Hozsanna-néked, szent Kátholony!

SIREMLÉK

Engem nem látott senki még. S az évek
suhantak. Minden évben egy-egy fátyol
hullott le rólam : mégis csupa fátyol
a lelkem ; s búsan hátrálnak az évek.

Ki fog meg engem ? Mint a hal, kisiklom ;
Próteuszként változom és elomlok,
mint síma hab. Óh változom s elomlok
míg élek, s minden marokból kisiklom.

De ha meghalok, kikelek mezitlen
koporsómból, sírom fölé örökre
szobornak állni s maradva örökre
láthatón, mozdulatlan és mezitlen.

Madarak jönnek s szállnak : én csak állok.
A nap kisüt s mosolygok ; szürke felhő
árnyékoz s elborúlok, mint a felhő ;
s a zápor is sűrűbb lesz, ahol állok.

SZŐKEVÉNY, RENITENS IDILL

Puhaságig forró szőnyeg e napnak szőnyege : nézd,
hogyan omlik rá keresztben az árnyak ájult hossza ;
noha, mint tarka dunnákon a süppeteg pihenést,
a másolt lombok mozgó virágzata virágozza.

Mozgó, vagy alig is mozgó ; csupán ha madár száll fenn el az ágról : a szönyeg mintája megrezzen s arany mezején átsurran rézsut az árnyék-szárny — óh! a madarat is csak az árnyáról tudja meg a rest szem,

és lomhán ugrik az árny után, mint kis kutyád ; az se csahol most bezzeg oly fürgén, mint minap ünnepkor, mikor a kecskét ugatta, ki bamba-pedánsul úgy állt, pofaszakállával, sandán, akár egy ingerelt professzor.

Ma is ünnep van ? Mit akar ez a sok harang, sok harang ? Óh, a hercegpap halottan fekszik, üvegkoporsóban. Vén kanonokok vonulnak a várban, és giling, és galang, s hinta-palinta — s mi lengünk a hang-hálóban.

Igen — nem érzed ? — mintha elkapna, lengene — Röpülj, röpíts, mozgóvirágú, ezeregyéji szönyeg ! — És balgán furdal e lomha nyár s halotti zene hullámain így ellengni sodrából a zsarnok Időnek,

kiszakadva, ketten, kedvesem, s mindentől távol itt — óh, szökevény, renitens idill szigorú századunkban ! (Jaj, ha széthasad a háló, vagy eltörik az árnyék-ág, ami alattunk van!...)

HEGYI SZERETŐK IDILLJE

Mikor az alkony szelleme a délutánra száll titkosan mint távol zene :

a hegyi szeretők szeme

a tájon szerte jár,

minthogyha végiglengene halk szárnyon négy madár.

A föld most már az Istené, a nap lanyhán üget, mint ló az istálló felé.

A fény lármája és a méh dongása is süket.

Zöld dombok tárják ég felé prémes mezőjüket.

Prémes mezőkön, mint a füst, márványzik át a szél.
Nem füst az, csak a halkezüst
borzongás a Föld fürte közt,
mely elhal s újra kél,
ahova csak az égi Est altató csókja ér.

A hegyi szeretők szeme egyszerre látja ezt,
mint egy látésőnek két csöve,
vagy két hangszerből egy zene
ha bizton összerezg :
a látás testvér üteme olyan egyszerre fest.

Milyen jó nekünk, édes, itt és messzehagyva, lásd,
a városok szük útait,
ahol mindenki csak kicsit
lát és mindenki mást!
Milyen jó együtt látni itt egyet és őriást!

HEGYTETŐN

Fürteinket a magas égbe mártjuk
s a csillagok egész közelre jönnek,

mint színésznők egy nagy fekete bársony
függöny mögül ; vagy mint kezes madárkák.

Forog a Föld ; ma elhiszed ! ma látod !
Szinte kifordul alulunk ; de nem baj.

Az Ég közepén állunk, életünket
messze hagyva, mint elszállt mag a fáját.

Oh, hol vagytok lenn, földi kis esatáink ?
Győzni majdnem oly kicsiség, mint bukni.

Milyen világba, micsoda jövőkbe
visszük a korhadt vén fa esecsemőjét ?

Egy-egy meleg szikrát viszünk magunkban,
s ha győzünk, ellenségeink is győznek.

Tűz és levegő utazik hajónkkal :
jer, fagyos úr! jertek, hideg eónok!

A GAZDA BEKERITI HÁZÁT

Léckatonáim sorban állnak már, pici
földem a földből kikerítve, könnyű szál
dzsidások módján állnak őrt, hatalmasan
igazságukban ; ők a törvény, ők a jog,
erőm, munkám, nyugalmam és jutalmam ők,
s jel hogy *vagyok* ; sün-életem tuskéi e
szakadt létben, kizárva minden idegent,
de átbocsátva ami még közös maradt
a testvérek közt : táj varázsát, távoli
egek pirossát, és a tejnél édesebb
levegőt ; mostanában ugyan e szeles
október hidegét is, aki április
karmosabb öccse —

Óh mi edzve karmosabb
öcsökhöz már, kincses tavalyból érkezett
bátyák nagunk : mit, hízelegni a modern
szeleknek ? Ősz ez ! barbár, gyilkos és hazug.
Szemtelen ősz ! Nyárnál hangosabb ! Csupa vad
zaj, tusa, tánc ! Ezer madár alatt a fák
nem ingtak-zengtek ennyire ! De élet e
lárma és rángás ? Csöndben érik a csira
a föld alatt ; halk a termékeny éj ; a fű
növése lassú : *ez az élet !* Kertem, ódd
a magvat ami megmaradt kincses tavaly
fűvéből és barbár szelekkel ne törődj !
Jöhet a vad tánc, tépő, részeg, ál-buján

vetközni csontig a virágokat ; jöhet
 a vak kacaj ápolt növényeinkre ; majd
 a fehér-csuhás vezeklő, a tél ; te csak
 maradj a tavaly öre ! s ha a jövevény
 lenézve így szól : »Én vagyok az Új !« — feleld :
 »A Régi jobb volt !« — Hősi léceid mögött
 mint középkori szerzetes dugott a zord
 sisakos hordák, kores nomádok, ostoros
 képegetők elöl pár régi könyvet : úgy
 dugd magvaid, míg, tavasz jöve, elesett
 léckatonáid helyén élő orgona
 hívja illattal a jövendő méheit.

EKLOGA

Titiruszom, ki heversz terebélyes
 bikkfa alatt,
 nádsípodból eresztve szeszélyes
 vers-fonalat
 kötni, ezerszinű pántlika-módra,
 vagy a futár
 szél sarkára, vagy égi pilóta
 gépe után
 hogy maradozva röpjöljön a géppel
 messzi gígász
 város iránt, lobogó díszként, mely
 visszacikáz,
 mint utasok bús vágya honukbeli
 dombok drága
 keble felé, ha röpjölnek a bábeli
 köskatulyákba
 kényszer-hajtva ; de lelkük szépen
 visszasuhan
 ellenmondó röpte szelében :
 én okosan

lelkem küldöm el inkább és magam
 itt maradok :
 lelkem a messzi kövek vadonán vadán
 elcsavarog,
 táncol a táncokkal, lesi kártya,
 sors-ütemét,
 naptalan utca redőibe mártja
 macska-szemét, —
 míg magam elnyújtózva nyugodtan
 itt heverek :
 homlokom árnyalják látatlan
 bikk-levelek
 s hó-szín nyájra vigyázva sugáros
 napban uszom,
 úgy dalolok fura dalt furulyádhoz,
 Titiruszom!

JÓ TERMÉS

Elhallgat a harang, s rákezdí már a dob,
 A templomkupolát most festik szép pirosra,
 s talán holnapra már kasza villan a rozsrá : —
 a napon állni jó, de lefeküdni jobb.

Elhallgat a dob is, kezdi a kisbíró.
 Kékben a zord paraszt, s pénzgondra veszve lelke.
 Nyögnek az asszonyok : pipet kapott a esirke!
 De ujjong a kalász : a napban állni jó!

A napban állni jó, de léheverni jobb!
 Végez a kisbíró, s most néma a vasárnap.
 Boldog a gazda most, egy órácskát ha lop
 s heverve nézheti, hogy kalásza állnak!

Óh kedvesem, nekünk kalászsunk nincs : nohát
 arassuk örömét a mások mezejének!
 Számunkra vett a föld ily sárga, dús ruhát,
 s világ gazdáit mind a költők és szegények,

Óh kedvesem, be bús gazdák voltunk soká!
De most látod dicső termést adott az Isten!
Tavunkról a ködöt elkapta e sugár
s tükröt vet a világ kiderült lelkeinkben.

Mily varázstükör ez! kedvesem, nézz körül,
mint dús mezők fölött gazdák szemei néznek :
minden kis résznek itt van szem, aki örül,
de ki fog örülni, ha mi nem, az *egésznek?*

RÁDIÓ

Ének és meditáció.

I.

M e d i t á c i ó. — Sok évszázadokon át azt hitte az ember, hogy a kiröpült hang elvész a messzeségben, és elhal, mint a kiröpült lélek. De lehet-e halála annak, mi egyszer élt? A hang, ha elnémult, még nem veszett el : a hang halhatatlan, s mikor már nem is hallja senki, él és röpül tovább ! S örök, irtózatos, néma zsvajban járjuk útainkat. Megörülne, aki egyszer meghallaná : a föld minden hangja itt leng fölünk körül. Mily keveset fog föl a fül kis rádiója az óriási Koncertből, mely kiindul minden pillanatban a földkerekség minden pontjáról talán egy isteni Fül felé!

Ének.

Ülök hegyemen, távol a világtól
és elkapom a világ hangjait :
Rigók, harangok, s fönna zengő Sátor,
az ég, és lenn a zsongó Boly, a város,
gyors vonat, csapka műhely,
a teret átszövik
ezer zajhegyü tüvel.

Óh, tücskök éles tüi, légbeöltött
szárnyak és gépek szálló hangja, dús

szövedék földtől égig, úgy ömöltek
hangosan; de még mennyi hang a néma,
mint láthatatlan frás,
keresztbeírt, vagy úsz
köztetek, mint a esírás

növénypelyhek úsznak titkon a szélben.
Egy erdő úszik ott, egy titkos erdő!
Ének, beszéd, amit szerte a térben
emberi száj zeng, lélek, ujjak, húr,
lelkek raja száll,
mint köddé-tépett felhő
s elzengő foltmadár.

II.

M e d i t á c i ó. — Úlj a rádió elé, s forgasd lassan a tárcsát: a hangok tolonganak minden kis vonal között, milliméterek milliméterein, és minduntalan fölhangzik a fütty — a csünyahangú rigó füttye, aki a Rádióban lakik. Új fütty és új hang — óh ezek az eltévedt Hangok a térben, melyeket alig megtaláltunk, már újra elveszítünk, mint egy emléket. — ezek az elszabadult hangok, kik kiszállva messze színházaik kupolái alól, mint elszöngött lelkek, különös halhatatlanságukban valami térbeli örökkévalóságba röpködnek némán, csak egy-egy pillanatra csöngve bele itt-ott egy önfeledt fülbe, mint egy rég-holt költő éneke;

Ének.

Óh, halhatatlan halhatatlan hangok!
Most kapj el egyet, hegyi madarász!
Madárka! most meg fogom lopni hangod!
Már a pór herold rigószava füttyent —
micsoda hercegnének?
Üdvözlégy, messze ház
zenéje, arany-ének!

Ki vagy s honnan jöttél egy rebbenésre,
 hogy tündérmód azonnal tovatűnj?
 Párizs? vagy Berlin? keresnélek, késve:
 a mozdulat, mely meglelt, messze vitt már
 dőre lendületben,
 mohón, — mint drága bűn
 kéje illan az éjben.

Egy hang tűnt el a hallhatatlan hangok
 sűrűjében, mint régmúlt izgalomból
 anonim emlék, elsülyedt harangok
 zengése, egy halott fölvilanó
 szava, s mi megmarad
 magányos bús dalomból
 a forgó ég alatt.

GYŐZELMI ÉNEK, ESTEFELÉ

Nézd, úgy hinti fényét a nap szét a világra áldón, békén.
 mint a szentelt vizet a pap a nép közé mise végén.

Bucsuzik s a Dunába mártja hosszú rózsaszín evezőjét;
 rózsaszín csöppeteket fecsent, s visszaint ablak és mezőség.

Nézd, hogy hull a lombok árnya meszelt, rózsaszín
 falainkra
 kékes-szürkén, gazdagon, virágosan, ingva-ringva!

Most szép a falunk, örülj neki!
 Egy égi festő festette ki.

Nem is érdemes, édes, nem is érdemes énekelni:
 az egész világ énekel most, és éneke győzedelmi!

KETTEN, MESSZE, AZ ÉG ALATT...

I.

Most a szabad ég alatt lakom
s holdak forognak,
nőnek fogynak,
és mindig nyitva az ablakom.

S az Ég már olyan is lett nekem,
mint a szoba fala, melyet alig
lát meg, aki benne lakik:
kék meztelensége hitvesem.

Igy a messzeség, mint szokott és kopott
a varázs, lassankint elveszik;
de annál jobban isszák a közelit
szemeim, e kéjenc mikroszkopok,

kiskutyák játékát, csupa-báj
hempergőzésükkel a pad alatt,
s az ijedt ágra csöppent madarat,
sőt amint ráng a röpülő bogár

valami láthatatlan gumiszálon.
Igy ráng lelke is úntalan,
pedig neki is szárnya van,
s kitérve az ablak, hogy messzeszálljon...

II.

Vagy bujócskázik csöpp füleid
labirintusában, édes,
mérve e végtelen-véges
kanyargás rózsaszín üreit,

s ha néha véletlen kicsuszik
tangensben a halánték felett,
követve valami kék eret,
nem jut messze: szemedbe esik,

s onnan nincs szabadulás!
Lelkedre tapad;
s eped és apad,
és fáj és fájat, és vásat és vás,

s összefogóznak, mint két fulladók,
kik néha lihegnek: Eressz el!
néha sziszegnek: Vessz el!

s ölelésük csak annál tapadóbb,

míg menekvésért esdve mindketten
e bűvös körből: »Nézd, a pad alatt
kis kutyád...!» — mondjuk. »Nézd, a madarat...!»
— S nézzük szomjasan és csüggedetten.

III.

Óh kedvesem, még meddig fojtogat
e tagadott, nagy, sivatag szomj?

Lélek vagy te is, asszony!

Szemedben látom a kínokat.

Meddig kacag még kitárt ablakunk,

mint messze tenger

az örvény-fogta szerencsétlen ember

vergődését? E csöpp forgóban rab vagyunk.

Óh kedvesem! fölöttünk csillagok

kerengnek, kikre nem figyelünk.

És hangok hívnak: gyerünk!

Millió testvér várja a rabot.

Óh kedvesem, ez a nagy szabad Ég
 üresebb, mint a börtön; s lásd,
 napjaim már oly hiába töltöm,
 mint ha, bús fogoly, pókokkal játszanék.

Perceink mint homokszemek peregnek;
 megöl a homok, ha még süppedünk!
 Nyujtsuk segítségért kezünk
 az Istennek vagy az embereknek!

ENGESZTELŐ AJÁNDÉK

Cukrot, virágot, gyöngyöt szerettem volna hozni néked :
 nincs gyöngyöm, cukrom, virágom.

Görnyedve hozom ahelyett s teszem a kezedbe, nézzed,
 keserű, életemet, egyetlen terhes gazdagságom.

Ez ami megmaradt még, e meztelen is gazdag élet,
 s ezt sem *adom*, csak *visszaadom* már :

mert jól tudom, ki vagy? s hogy benned és általad élek,
 kenyerelem és levegőm! s rég nem volnék, ha te nem
 volnál.

Óh különös hatalom! szeretet erős gyengesége
 — s óh gyenge erősség! oly védtelen benned...

Életem pórázát tartod, de téged bilincsel a vége
 s mégis én vagyok zsarnok és hóhér, s te aki enged
 és szenved.

Letérdelek s úgy szánom-bánom óráid letörött virágát,
 mint aki barbár talppal ment át egy drága réten :
 óh ki gyógyítja meg az elrontott örömök rózsaaágát
 ki mondja a tiprott pernek : »Kelj föl, kis százzszor-
 szépem!«

Órák és percek helyett fogadd el egész életemet,
virágok helyett egész mezőt, noha föléggett és nem
virágos :
de virághamvval, s lásd, könnyel is trágyás, s ha új
plántáid beülteted,
minden szirmot földajkál s neked áldoz.

MIÉRT LÁZADSZ AZ ESTE ELLEN?

»Tejet, álmot, gyöngye leánykát...»
(Régi görög ének.)

Jön az este ; mit hoz az este ?
»Tejet, álmot, gyöngye leánykát...»
Már a fáradt dajka, a Nap,
a jó kerítéslécek árnyát
a puha fűben
egymás mellé fekteti szépen.

Igy készül a világ az éjre :
hever az árny, állnak a lécek,
mint túl a gatyás jegenyék,
örnek, e nagy, marcona, délceg
strázsa-legények :
hogy elrémüljenek a Rémek.

A szél, mely úgy tépte a felhőt,
akár egy ideges kisasszony :
selyemkendőjét : most eláll,
mint zene, ha nincs ki húzasson.

Tán már alusznak
az angyalok, akiknek húzna
S te mért lázadsz az Este ellen
— ki hisz kegyelmes és hatalmas —
s félsz, mint piros-szemű, ravasz

hipnotizőrtől, hogy elaltat?

Lesed a holdat?

És remegsz, hogy mit hoz a Holnap?

Kérdjed inkább, mit hoz az Este?

— »Tejet, álmot, gyöngé leánykát«.

s hagyj érni mit érlel az Éj

hagyj nőni a bűvös palántát :

a Bűvész sípja

zeng már, és fátyla leborítva.

Halld, halld, szívem, micsoda kórus.

S az égen is tejek csobognak!

Oly nyugtalan ma a világ:

de a nagy Varázsok nyugodtak!

Húnyd szemed, húnyjad :

mire kinyitod, itt az Új Nap!

SZELEK SODRÁBAN

A táj most olvadt tűzben reszket, de a szél
 a forró levegőbe vágja késeit,
 hogy ing a ház s a kerekszerű dombok is
 vonaglanak, mint a cirkuszban egy kövér
 artistanő, kit férje törrel hány körül,
 vonaglik mozdulatlan vonaglással a
 deszkák előtt ; s e domb, e török, mind a Föld
 a reszkető léggömblyaggal titkos és
 léttelen szíjjon rántva lódul a nagy Űr
 vad gépházában. Hogy tudsz nyugton ülni holt
 emlékeken tünődve, képzelt pontokat
 rajzolva e röpke vonalba, vagy bolond
 szívvel fogódzva a bukó jelenbe, mint
 székének karfájába a lezuhanó
 aeroplán hajósa ? Nincs gyökered az

időben, s nem vagy mint kemény hegyoldalak
 árvalányhaja, melyet hasztalan cibál
 a vak vihar, hanem mint pitypáng pelyhei,
 legek koldusa, szállj csak senmi sem tiéd
 s hol fogsz a végén virágozni, nem tudod.

MAGYAR SZONETT AZ ŐSZRŐL

Jön az ősz, már hullnak a cifra virágok
 szirmai, rongyban, mint farsangi plakátok,
 ha süvít a böjti szél: »Nincs szükség rátok!
 Már vége a násznak, megestek a lányok.«

Komolyan és szürkén, mint a gögös szerény,
 fiait ringatva ül a termés, helyén,
 kész elbocsájtani a Szentmihály szelén
 s hős anyaként halni a November derén.

S már érzi az éh nyúl, hogy a fű kopaszabb.
 Jajgat a sok madár, folyton vérzik a nap.
 Megy a gőzös, Pestre, füstje a földre csap.

Idegés a farkas a gyűrött erdőben.
 Idegés az ember szíve a mezőben:
 jön valami amit minden ért, csak ő nem.

SZOBAFESTÉS

I.

A sodronyok bús bordaként merednek.
 A rézágynon tótágast áll az asztal.
 A falak most vetkőznek, nedvesen,
 hidegen és csúnyán, mint a halottak,

akikét már kidobtunk. Bennem is a nedvesi
vetkezés folyt ma. Mily szenny, mennyi titkon
repedt vakolmány hullik s gyűl a zugban:
s könnyes-csupaszon állok itt. Ne nézz rám!

II.

Tegnap még szabad dombon álltam; ízes
szellőket nyalt a nyelvem; és a szellők
keresztüljárták lelkem, s szertevitték
a régi szennyek gőzét; más ma itt!

Óh mennyi szenny és mennyi gőz! Alighogy
falak közé kerültem, összerollott.
Csak ez az egy íz ül már nyelvemen
a hideg, nedves, szemcsés mész ízével.

III.

S nézem a festők munkáját. Ki tudja,
milyen munkát végez bennünk az Élet!
Óh festő, jól kapard a régi színt le,
mert átüt, mindig átüt, mindig átüt,
s szennynek izzad ki majdan ami dísz volt,
mint a gyerekkor színe életünkön,
míg a Halál jövend a Vakaróval
s nedves ecsettel. Kedvesem, ne nézz rám!

HÁROM ANGYAL

Három, három, három, három, három angyal szállt felém.
Egyik fehér, mint a felhő, másik könnyű, mint a fény.
Harmadik úgy hullt a földre az égből egyenesen,
mint egy könny szemből a szívbe, nedvesen és nehezen.
Hogyan óvjam meg az elsőt, hogy ne kapjon foltokat
ujjaimtól? hogyan tartsam szorosan a másikat,

hogy ne tudjon elröpülni? és az utolsót hova
 rejtsem el, hogy senki, senki meg ne lássa őt soha?
 Óh jaj, késő! már az első hószin angyal csupa folt!
 És a másik messzeszállott, aki olyan könnyű volt!
 Harmadikat szégyenemre látja az egész világ,
 mert gyászomban széjjeltéptem lelkem őrző fátyolát.

PSYCHOANALYSIS CHRISTIANA

Mint a bókos szentek állnak a fülkében
 kívülről a szemnek kifaragva szépen,
 de befelé, hol a falnak fordul hátok,
 csak darabos szikla s durva törés tátog:

ilyen szentek vagyunk mi!

Micsoda ős szirtből vágta ki lelkünket,
 hogy bús darabjai még érdesen csüngnek,
 érdesen, szennyesen s félig születetlen,
 hova nem süt a nap, hova nem fér a szem?

Krisztus urunk, segíts meg!

Hallottunk ájtatós, régi faragókat,
 kik mindent egyforma türelemmel róttak,
 nem törődve, ki mit lát belőle s mit nem:
 tudva, hogy mindent lát gazdájuk, az Isten.

Bár ilyenek lennénk mi!

Úgyis csak az Úr lát mindenki szemével,
 s hamit temagadból szégyenkezve nézel,
 tudd meg, lelkem, s borzadj, mert szemeden által
 az Isten is nézi, az Isten is látja!

Krisztus urunk, segíts meg!

Óh jaj, hova bujhatsz, te magadnak-réme,
 amikor magad vagy az Itélő kéme?!
 Struce-mód fur a percek vak fővenye alá
 balga fejünk, — s így ér a félig-kész Halál,
 s akkor mivé leszünk mi?

Gyónatlan és vakon, az évek szennyével
 löknek egy szemétre a hibás cseréppel,
 melynek nincs csörgője, s íze/mindörökre
 elrontva, mosatlan hull vissza a rögbe.

Krisztus urunk, segíts meg!

Ki farag valaha bennünket egészre,
 ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
 ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
 legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?

Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
 Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
 míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
 beállítson majdan szobros csarnokába.

Krisztus urunk, segíts meg!

DÁNIEL ÉNEKE

Mégis megemlékeztél rólam, Isten
 és azokat, akik téged kerestek,
 akik téged szeretnek, megtaláltad.

Ifjú próféták üstökét ragadva
 elhoztad babilóni ketrecemhez
 a fűgét és a datolyát kezökben.

Hirdesd ezért, világosság, sötétség,
 az Urat! Hirdesd, pusztaság, folyóvíz!
 s böles cethalak és minden vízben-űszők!

Adjatok nékem szurkot, fagyat és szórt :
 fegyver nélkül megölöm én a sárkányt,
 a cifra szörnyet, aki nektek isten.

De az oroszánt nem bántom, ki engem
 nem bánt. Estére visszatérek hozzá
 s vad teste bundás melegében alszom.

Hallom majd nagy szívét dobogni ; a föld
 vele dobog, s az ég is ; — én meg alszom
 ringatva, mint az Isten csecsemője,

»VÉN CIGÁNY«

Ird tenyeredre : soha nem lehet
 ami egyszer volt már. Te is hiába
 nyűvöd a régít, a biztos fogást
 zord húrodon, s idézed ujjaidnak
 világtalan memóriáját
 az ó-mód, könnyű dallamok felé,
 a megvetett hang felé, mely oly édes
 s oly olesó, mint a fűtyülő-cukor :
 mindegy! akármi! csak a csönd, a csönd ne!
 csak egypár szót még lelked anyanyelvén,
 bár a legfrivolabbat! egy silány
 forrást a pusztában, mit az utolsó
 rím-kutya fölkaparhat! óh, csak egyszer
 fakadna föl még sebzett hangszered
 körmöd nyomán, vásott körmöd nyomán!
 De jaj! amit mindenki tud, te nem!
 Neked a zöngelem, mely ama legsze-

gényebb zöngedezőt enyhíti : méreg,
 Idült sziklából kénköves pokolvíz,
 böffen ki, ujjad íze félrecsuklik,
 a húr visít, s a dalok rongyai,
 a régi cukros dalok rongyai,
 úgy ránganak ajkadon, mint a lázas,
 s még életétől válni nem tudó
 haldokló ajka fölé tett pehely...

CSAK A TILOS SZABAD MÁR..

Átfontak a mindennap ólmos
 istrángjai.
 Óh jaj! e sok muszáj közt rángani,
 mint a gép karja kerekék között ráng!

Más az én dolgom! Jere, szökjünk
 aranykopár
 csillag alá; a messze hegyre — bár
 százegy szakadt szíj fáj és visszacsap ráuk!

Tilosokba kell menni, édes!
 Hajts, életem!
 Mert a »szabad« már nem szabad nekem.
 Különös böjt! csak a tilos szabad már.

Nekem züllés e jámbor-élet
 s korrupció: akkor kezdek majd lenni újra jó,
 amikor a Törvény ujjal mutat rám.
 Mindig azt tettem, ami kellett
 s valami vár,
 csöpp muszájoknál égetőbb muszáj,
 amit feledtem, mint az álmok rosszát,

Oldd meg, Atyám, ereszd el ördög-
kopóidat!

Ördög, eb, vágy, bűn, riadó szimat;
csak ilyen falka vihet már Tehozzád!

VERSSOR AZ UTCAZAJBAN

— számon kívül maradtak; *Trion* —
Vörösmarty.

Eény fény de rettenetes
lángoló betűk transzparenssek
mint a szégyen fénye bennem
ráng ráng az emberi hús
millió sok millió

— számon kívül maradtak; *Trion* —
óh versekkel zsongó pokol-láz
zsúfolt agyam azelőtt
minden vers egy szent ajtó volt
templomokba de most
becukódtak a templomok s én az utcán
meztelen leragadva futnék
hiába én testvéreket
keresnék de minden találkozás
csak lökés és akadály
harc utca tolongás láрма
fény fény de rettenetes
lángoló betűk transzparenssek
meztelenségeimre
engem számon tartanak óh ha
azok közé veszhetnék akiket
csak az Isten tart számon
mint tenger csöppjét s part homokját
s ruhám lenne az egész Mindenség!

HAJNALI GONDOLAT

Hova lettetek, régi tanítványok?
 Elszóródtatok, mint a magvak pelyhe.
 Vitt az apa-vész, s a fiók-viharkák.

Hosszú éjszakán nem aludtam semmit.
 Itt a reggel már, s ti juttok eszembe.
 Szól a kis harang, szól a pásztor tüske,
 s én elgondolom: ha lelkem harangját
 megkondítanám: jertek templomomba!
 s tülköm hívna még: kövessetek engem!

Jöttek rossz szelek, elvitték a hangom:
 néma a harang, üres már a templom!
 S óh jaj, micsoda bolond pásztor voltam!
 Szegény tülkömet sziklához paskoltam.
 Tülköm megrepedt, ki fog már követni?

BABYLON EGEREI

Vérem aludt, gömbölyű csöppjeit
 szétgurítottam a kerek világba:
 ők mennek, de én rab vagyok, tolongó
 vágyakkal. — Szóljatok már! Óh, bizony
 félték saját szavatoktól, szemérmes
 szüzek gyanánt. Ordítsatok szerelmet
 vagy pénzt még inkább, báva szeretői
 a Pénz sín-karja közt doromboló
 fiktív arannyal perces világnak!
 Ő készen kínálja testét a Pénznek,
 mert végigszállhatsz rajta — óh röpülhetsz

mint a madár, vagy úszhatsz bálnaháton,
a Messzeség neked labdázza hangjait
és nincsen ország, nincs határ, a Föld egy:
ez Róma már, csak dollárod legyen,
Róma, s erős Babylon, és a két Kard!
De néked, koldus, rongyban a világ!
és rongy országod, mint széttépett zászló,
hever előtted, és a birodalmak
úgy szakadoznak, hogy, bolond egér,
egérfogók közt bukdosol, ha lépsz!

EGYFAJTA KULTÚRA

A fáradt, modern fajhoz tartozol
és már nem is tudsz a dolgokra gondolni.
Szók zsonganak, a dolgokat eltakarják.
Szók delíriuma nyügző, nyüzsögő.
Játszanak, összefogóznak
benned,
cikáznak, tünnek,
bukfenceznek, s olykor megállnak fejen
s már mind megforgatod önkénytelen:
»Kultúra!«
»A rút luk!«
Micsoda szimbolum!
Bum! Bum!
A dolgokra gondolni: érdeemes?
A dolgok mennek, mennek,
maguktól.
Ahogy mégy, mégy te is az utcán,
hadverte, céltalan flangérozó,
rokkant zsebbel, és aggyal,

melyben a szók forognak,
s amit látsz, csupa szó.

»Nyakkendőkirály!«

Hogy kiabál!

Lángbetűkkel!

De nyomban aztán már másik kiabál:

»Pénztár.«

s »Rátság népe« lesz, amint fejtetőre áll.

»Pénztár« és »rátság népe«: van értelem ebben?

Semmi.

De mindig lehet

beletenni

költő módján, ki rímet összefűz. —

Hisz minden összefügg,

manap kivált,

mikor Belgrádot és Indiát

egyetlen vasháló kötözi

— s benne téged is: mit tehetsz ellene?

két véletlen szó nem ostobább

mint e világ

vasakkal-fűzött s gyilkos véletlene.

Hát csak flangérozz, te világ-szegénye,

csörgetve vígan üres

zsebeid helyett zsúfolt agyadban

a szavak aprópénzét!

Új szavak, avult szavakat!

s bolond szavakat, fületlengomb!

Egyik annyit ér, mint a másik.

Egyik odavisz, mint a másik.

Játék.

»Két áj!«

Aj, áj!

Óh Szó! jajgass, abajgass, kiabálj!

DANTE

(Szekszárd, 1921.)

1.

Egeit az Ember, e vándor állat,
 az évek nyári nappalára s téli
 éjére füledt üngökként cseréli
 s nyugalmat nyugalomban nem találhat!

S nem boldog, ha nem pólyázhatja pállott
 életét friss legek selymébe; déli
 édenéif, mint otthonát, kiéli;
 de visszatér megint, s a régi tájat,
 mint régi kedvest, új szépségben éri.
 Így én is, amint visszatérek egyre
 anyaföldemre — ama drága Hidra,

melyen át percem az Örököt éri,
 amelyből jöttem — : az otthoni hegyre :
 úgy térek vissza, *Dante*, tájaidra!

2.

Mert énnekem, jaj, a Pokol is otthon
 s jól ismerem a Tisztulás hegyének
 fájó lépcsőit, és az Ég kegyének
 csillagos távlatait; sírva botlom

lelkem rongyára minden árkon-bokron
 (mint papírkákra, miket útjegyének
 szórt el a vándor), merre a Nagy Ének
 visszavezet, vad erdőn s annyi poklon

tikkadtan e különös nyaralásra ;
bár minden tulvilágból hazavásva
fűz Firenzémhez egy mostoha köldök,

hol mint poklát cipelő útas-ördög
vagy rab fa, mely hiába nőtt egekbe,
tengek, lekötve, s mégis számkivetve.

A HŰSZÉVES »NYUGAT« ÜNNEPÉRE

Gyógyító messzeségbe, mialatt
egykissé részeg, egykissé bolond
s nagyon fáradt s még mindig szomju, szomju
lelkem, munkám és vonatom szalad
mint bárka az özönben, Ararat
csucsát keresve : íme elhagyott
társaim megzúdítják a harangot,
amelynek hangja minden madarat
oly nyugtalanná tesz bárkában, oly
vagyóvá : visszaszállni! Vissza hát,
ti madarak, szálljatok ünnepére
a Gyermekeknek, aki ma már komoly
ifjú ; vagy agg is, mondják! Agg a molý
első napjának estjén : míg a Fény
ifjú, bár világokon fut keresztül,
tengert tör át s sziklákat ostromol!

Óh milyen tenger s milyen szikla volt!
A tenger zúg még és a szikla áll
s mi fulladunk és köveken zuzódunk...
Mi kár? csak ússzon egy kis fény e zord
országban is, a mindig tovatolt
holnap felé! Mi kár, ha fáj a kéz

(amely a Lámpát tartja és takarja)
a szél elől, mely minden fényt kiolt?

csak legyen új kéz, addig tartani,

míg ez omlásba-süllyedt nemzetet

a lengő láng nyomán a szakadékban

meglelik a Nap csákányossai —

kéz, tartani, s lehellet, szítani,

hogy úgy lobogjon, mint mikor ama

kuruc tüdő fútt rá s ama dacos kar

intett vele Isten felé : Ady!

JÁSZAI MARI HALÁLÁRA

Mint a munkás, ha elállítja gépeit

gyásza jeléül : állítsd el titokzatos

szövésszéked, Poézis! Zokogj, mostoha

kitagadott Orestes, mert Elektra tünt

az alvilágba, nővéred, ki gondosan

ápolts és dajkált, áldozott és siratott

és siratott...

De te éltél, Orestes, s láttad homlokán

a csillagot, amilyen nem égett talán

koldus korunkban senki másnak homlokán :

a csillagot, mely hit volt, fenség, és kemény

magasságok dacával izzó tiszta fény :

hiába már! a csillag elhúnyt, s nincs remény!

És nincs remény!

Aegisthos úr itt s Klytaemnestra! Alacsony

mimek fertőzik palotánkat ; és te bolygysz,

királyfi, rongyban, s nem tudják, ki vagy, míg ő

elszállt az Űrbe! Hol a mozgókép amely

megőrzi léptét? Hol a fonográf, nemes

hangjának? Elszállt a sugár! Ki hozza vissza?

Ki hozza vissza?

VASÁRNAPI IMPRESSZIÓ. AUTÓN

Barna sár-szökőkút fecsen, gépkocsink fordulva recsen ;
 jobbfelől a Tisza habja lustán villan pillanatra ;
 úgy állnak partján a fűzek, mint hajuk-mosó vén-szüzek ;
 meghajolva és kifűzve lógatják fűrtjük a vízbe.

De billen a föld alúlunk s a falú felé gurúlunk.

Bús gyümölcsös lankad itt és egy kidölt-bedölt kerítés ;
 két galamb a kapu-íven gubbaszkodik primitíven ;
 lud-felhő zubban körülünk, barnán gágóg vissza tülkünk ;
 ugatás és harang-foszlány fullad el zajunkban osztán.
 Vége a litániának, kocsmánál gyűlnék a lányok.

Mi már a mezőt vágatjuk, a falut az estre hagyjuk ;
 lányokat, templomot, kocsmát, nénit és pipáló gazdát
 fölvilanva, s tűnve, hullva, — mintha nem is lettek volna.

Ki mondja meg, mi az élet? Mi élünk-e vagy ők élnek?

HALAVÁNY TÉLI RAJZ

Milyen fehér csöndesség ez!

Messze házunk télben ül.

Gyere az ablakhoz, édes!

Csókolj meg és nézz körül!

Süt a nap, elállt a hó már,

mégis pelyhek hullanak :

puhán, halkán, pehelymód száll

pillanat és pillanat.

Gyere, édes, az ablakhoz,

tekints szét az udvaron!

Nézd, a friss, a lág, a vaskos

szőnyegen még semmi nyom!

Csak a kis szolgáló lába

rajzolódik halavány,

s elvész, mint a Szaharába

egy zarándok karaván,

Szalma közt fagyottan áll a
 kert füzes mélyén a kut
 intve dermedt jégszakálla
 hogy az év, mint óra, fut.
 Jertek apró, jertek sűrű
 pillanatok pelyhei
 jobban mint e szalmagyűrű
 szívünk kútját védeni.

Milyen furesa füstünk árnya
 a túlsó tető haván ;
 mintha távol emlék szállna
 rokon szívbe tétován.
 Ki gondolhat ránk e csöndben,
 míg körülvattáz a hó?
 Titkos lánc nyúl át a földön,
 összekötve aki jó.

CIGÁNY A SIRALOMHÁZBAN

Ugy született hajdan a vers az újjam alatt,
 ahogy az Úr alkotott valami szárnyas
 fényes, páncélos, ízelt bogarat.

Úgy született később az ajkamon, mint
 a trombitahang, mint a trombitahang
 katonák szomjas, eserepes ajkain.

De ma már oly halkán, elfolyva, remegve jön
 mint beesett szemek gödreiben
 remegve fölcillan a könny.

Nem magamért sírok én : testvérem van millió
 és a legtöbb oly szegény, oly szegény,
 még álmából sem ismeri ami jó.

Kalibát ácsolna magának az erdőn : de tilos a fa
és örül ha egy nagy skatulyás házban
jut neki egy városi zord kis skatulya.

És örül hogy — ha nem bírja már s minden összetört
átléphet az udvari erkély rácsán
s magához rántja jó anyja, a föld.

Szomorú világ ez! s a vers oly riadva muzsikál,
mint cigány a síralomházban.
Hess, hess, ti sok verdeső, zümmögő, fényes bogár!

Ha holtakat nem ébreszt : mit ér a trombitaszó?
Csak a könny, csak a könny, csak a könny hull
s nem kérdi, mire jó?

VADAK A FA KÖRÜL

Amint találkoztunk,
rögtön kezet fogtunk,
az örültek közül
bujdosva szaladtunk,
bujtunk, kukucsáltunk,
kunyhót építettünk ;
bábeli bús felhők
szakadtak felettünk!
És mintha magas fán
volna tanyánk, fészek,
úgy ringattak, ráztak
e vad magyar évek.
De mi összebujtunk
cibálva, zavartan :
furcsa íze volt a
esóknak a viharban.

S már csupaszra téptek
 a folytonos szelek.
 Napjaink úgy hullnak,
 mint elfútt levelek,
 s mire szebb idő lesz,
 a fa alatt les rég
 a fakó mord medve,
 a makacs öregség.
 Várja hogy leszálljunk
 szerelem fájáról,
 hogy aztán szétszedjen
 emésztő szájával.
 Gond, bajok, az egész
 hiéna-sereg, mely
 a távozó élet
 sarkaiban lebzsel,
 körülállja fánkat,
 s néha összenézünk :
 lehet-e még innen
 lejutni valaha nekünk ?
 Óh Szerelem, segíts,
 erősítsd szárnyunk,
 mert csak a vak égbe
 van út innen szállnunk,
 egyenest az égbe,
 a jeltelen égbe,
 vagy annál is tovább,
 valami Isten elébe.

MICSODA FÖSTMÉNY!

Eső utáni fény, különös fény, mit játszol
 oly méla-frissen, égő-hüssen a csillogó utcákon?

Utcákon, utcámon, utcánkon, édes :
 szeretem a mi szomorú, szeretem ami fényes.

Mily sűrű, mily nedves színeket esorgat és csünget
az égi eszet, mely sokszor oly sötétre festette életünket!

S innen az emeletről — pici tókat, ingókat, elfutókat,
látom az esernyők selymét s a lakktetejű autókat.

Talán az egész világ most csak ing és elfut és fölkap
az Égbe, mely életestül mind könnyeden csünget és
esorgat

engem és téged egy esethajszálon s majd újra elmázol
mint a felhőt és tócsát, amit senkise gyászol...

Óh jaj, mi készül itt, térben és időben, micsoda föstmény!
...Eszó utáni fény, méla-friss, égő-hús, különös fény...

A MANDARIN RÉME

Böles és vén és mandarin vagyok,
mindent szeretek, mindent tudok.

Este lugasokban üldögelek,
asszonyok csókolják lábamat,
s úgy öntik el lelkemet a kéjek,
mint a fürdőt a patak,

s akkor úgy süt rám a lampion,
mint a hold süt át a patakon,
ahogy látják a halak; de halvány
gömbje eltorzulva hirtelen,
rózsaszín, áttetsző papírcán
egyszerre csak megjelen

egy keserves, rettentő vonás,
melytől szemem porcellánja vás,

fogam vacog, és mandarin-lelkem
 földön csúszik, mint silány kigyó,
 akit megzabáltak és beteltek
 bunkájával sujt a pór,

s már vonaglik. Óh mit ér a kincs,
 mit ér sárga selymem és a tincs,
 süvegnek gombjai mit érnek
 s bölcsesség és csók és hatalom,
 ha lélkemben fintor lesz a fénynek
 táncá, és a lampion

rám nevet, mint fitosorrú rém,
 s halk sugárfogakkal mar belém,
 s szememen át úgy pislog agyamba
 síri-durván hályogos szeme,
 mint egy útszélen felfordult bamba
 koldus hitvány szelleme?

A MADONNA FAKIRJA

Hogyan lépett e primitív Madonna
 e volutás, barokk párkányra? Olyan
 magas a párkány, hogy amint az évek
 malma csikar, ki béna földön ülök,
 romló szemem nem éri már a márvány
 únt díszein túl ama boldog arcot.

Mert jaj, ma, társak, földön ül a költő,
 mint egy fakir az aranyos teremben,
 zsákmány és gyöngyös táncok közt
 mezitlen és soványan ül, a nábob
 szőnyege sáros lesz nyomától, úgy ül
 idegen, és csúf sebeit vakarva,

Mit keres ott a földön? Tán a rímet,
mint leejtett pléh-csörgőjét a gyermek,
keresi gyermekessen. A cselédek
kisöpörték? vagy ott csörög a táncban
perecnek kötve egy frivol bokára?
vagy legurult a terrászról a sárba?

Nézz föl az égre, lelkem! Már a véresék
kerengnek ott; s az ember is, ha szárnyas,
vércsét csinál magából. Jön a sűrű
tavasz — de vadszin egében csak inkább
rémít a szürke berregés, csak inkább
eltűnik az angyalok kék ruhája.

SZENTJÁNOSFŐ

Ki tud tréfásan és könnyedén beszélni?
Kedves társaim, kik küzködtök és vergődtek
a könnyű szóért! sziklákat cepelünk
keblünkben, és táncolni kell! Óh milyen Salomé
bírna táncolni itt!/?
A véres Föld, mint egy szentjánosfő,
táncol a légi Sors ölében, noha még
élet, élet van benne! Meg-megrándul,
kínlódik, s néha szédületén
pillanatnyi villanás
fut át: a véres fő Salomé vad ölében
az eljövendő Krisztusról álmodik.

A LÉLEK ÜNNEPE

Ólom-idő! Vajjon egy hétre mától
pünköst is így lesz? Harsány, régi ünnep!
Akkor csupa tüzes nyelv volt a Sátor,
gyújtó, beszédes lángolás a mennyek,

Ma hallgat a harsona, csak a dob szól,
 az eső dobja, s mint alélós hinta,
 melyen a Szellem szédelegve hopszol,
 kél az új tavasz, lendül a bab-inda.

Próbálkozik a nagy harang a ködben,
 melyet kásásan kavar a madár.
 És minden ébred, csak a nap, a nap nem...
 Orfeusz hátranéz, s meredten áll.

Nyujtóznak barlangjukban a vadak,
 de a báj-síp szavát hiába lesnéd.
 A pümkösti királynők hervatag
 trónját restellik már a tisztes Eszmék.

S a rigó csúfol, s a kakuk hebeg,
 és úgy fakad ki a pümkösti rózsza,
 tövis nélkül, mint oktalan sebek,
 vagy fájdalom, mely bosszút állni tompa.

A MAGYAROK ISTENÉHEZ

Vagy-e? S ki vagy? S mienk vagy-e? Csupán
 mienk és senki másé? Szabad-e
 hogy csupán a mienk légy? És lehetsz-e
 az, aki vagy, ha csupán a mienk vagy?

S mégis: lehetsz-e aki vagy, ha nem tudsz
 csupán-mienk is lenni? Lehet-e
 világod végtelen, ha nem vagyunk
 mi is középen, és sorsunk a Tengely?

Mi vár reánk? És jön-e még igazság?
 Vagy mi leszünk a keresztrefeszített
 a nemzetek közt? Akkor is középen
 áll a Kereszt, s ki szenved: Messiás.

És ez van talán hátra még. Az embert,
az aprót, megváltottad már. A népek
váltása jó most. S bizonynal mienk vagy.
Isten, amíg mi hordjuk a keresztet.

Mert nem lehetsz a mérges kis Wotanok
öccse te, egy a sok közül, pogány
csillag, hanem ki eljött, csillagoltó
nap, s kinél kisebb nekünk nem elég:

magyarok és mindenek Istene.

NE ILY HALÁLT, NE ILY HARCOT!

Nem kell nékem örök béke
(meglesz majd a temetőbe').

Örök hare a kívánságom,
de nem ahogy tegnap láttam

hivatalos-kényszeredve,
kinek nincs is semmi kedve,

gyávaságból s alázattal
elmenni egy szolga-haddal;

ölni ismeretlen testvért,
aki bennünket nem is sért,

mert — bár közös minden eszménk —
ellenségnek kinevezték;

parancsszóra halni végül
cél nélkül és haszon nélkül

kutyamód és árokmélyen —
még a kutyát jobbnak vélem,

mert ki tudná ránevelni
ártatlan ebtársát ölni?

Ne ily halált, ne ily harcot
adjon Isten a magyarnak!

Elég soká volt élete
játék mások kezeibe:

ne legyen már többet játék!

Legyen eztán a magáé!

Harcolja meg, ha van harca,

igazságát föl ne adja,

mert a földött igazság

a világ testén sebet vág.

Dé senkise szálljon hadba,

ha egy angyal nem ragadja

saját hittel, saját célért,

s csak ha önkényt adja vérét

és nem gyávaaságból bátor,

hanem anyyala szavától.

Nem kívánok örök békét,

csak a gyáva harcok végét.

Szent áldozat ez az élet,

ha igaz szívvel fecsérled,

de amelyért kényszer-vér folyt

a zászlón szenny lesz a vérfolt.

Ne szünjenek hát a harcok :

magam is zászlókat tartok.

Hogy lehetne béke boldog,

míg a tiprott jog sikoltoz?

Hisz a sikoltás a csendben

hangzanék még rémesebben.

De csak az álljon ki sorba,

kit anyyala küld a hareba,

s ha kincsét oltárra hozza,

ne a más vérét áldozza!

Tisztelje a más békéjét,

ki halni kész az övéért :

akkor csupa hős ví harcot,

angyalok tartják a pajzsot

és az Isten újra ránk néz

felhőkből mint generális

és így szól a szívek nyelvén :

»Béke és harc mind az enyém!

»Jó katonám, hű zsellérem,
 »fegyveretek elcserélem.
 »Béke lesz az igaz harcból:
 »de a béke tovább harcol.
 »Új csata, más kard, új tábor,
 »új csillagban győztes sátor!
 »Nem kell nékem örök béke,
 »csak méltóbb had szövetsége.«

ÚJ MYTHOLÓGIA

Nemzeteket láttam, hatalmas szörnyeket, küzdeni, óriás testtel, s ez óriás testben mily fájó az emberi átom! Tarójuk véresen ing még, levágott farkuk vonaglik bús tartományokban, és feszülő, páncélos karjuk vergődő kis nemzet-férgeket szorít kegyetlen.

Nagy szörny-anyádhoz hiába kiáltasz, ki nem érti fájdalom-nyelvedet s kivel élned, élned és halnod kell ma. Ellene bizsagsz-é a testnek, melyben hús vagy? mellyel egy vagy? Tudnád-e nem szeretni? harcának gátja lenni, áruló, beteg parány, kivágni-való? (bár végül jaj mindig a beteg parányoké lesz a szó).

Várj és nézz! Már sok szörny harctere volt ez a föld a mesés halgyíkoktól a veszedelmes istenekig és a türelmetlen szektákon át, míg ezek eljöttek s fölfaltak szektákat és isteneket.

Ők is meghalnak egyszer. Légy büszke, kis átom, legkisebb s legnagyobb! alfa és ómega te, minden szörnyek bölcsője s temetője.

Te bennük vagy, de ők is tebenned, ki szörnyeid
magadból alkotod s magadért. Széthullanak ők
de te maradsz, hulláikból építve jövőd
harcainak új s új fálánkszait.

Óh tennen halandó hadaid rabja — mert az Ember
harcainak
egynapos hadai csupán e nemzetek — óh lelkes átom,
ki messzebb látsz a testnél, melynek átoma vagy!
Túrj és nézz! Élj és halj ha kell! Pusztulj és maradj!
Légy hű és légy szabad! Gondolj a madarakra,
kik hívek a fához, mely fészüket adja,
s mégis kilátnak, kiszállnak a légi magasba!
Két hazában otthonosok: polgárai a fáknak
s együtt örök polgárai mind égnek és szabadságnak.

POLITIKA

Martinuzziak kora jött újra. Összeszorított
fogak, keserű alkuvás, erdélyi ravaszság.
Már látom a csukott ajk s nyitott szem hőseit.

A régi fények égnek még előttünk, se fogyva, se lengve :
de lábunk óvatos, hogy el ne tiporjuk vetéseinket,
és szótlán, tartott, lélekzetfojtott lett bennünk a Hit.

Óh, vetéseink, gyenge kis magvaink, sarjadjatok fűvé
gyüljeteek pázsittá, duzzadjatok bársonnyá, kezdjétek
szőni
a reményszín szőnyeget a Nap sugárlábai alá!

Most harcol ő a Tél óriásaival. A gazda
vár, kinéz, kerítést csinál, öntöz. A nagy vizek
zúgnak már. Vigyázni kell. Vésszel és áldással jön a Láng.

AZ ELMARADT TÓSZT
F... M...nak

Hol év, perc, bor, barátság fölszakad,
 engem különös gátak zsilipelnek
 és hallgatok, mintha gondolatom
 szédülne meredek hídján a nyelvnek;
 de belül, lassan, fészken, titkosan
 a szavak mégis gyűlnek, gyűlnek;
 kiket rímek tollával tollazok,
 hogy ki ne hüljenek, ha kiröpülnek.
 (Ime az én tollas, késett tósztom.)

Beszélni nem tudok. De bármit
 mondjon a boraimra-irigy tábor,
 tudok a nemes mámor poharából
 inni,
 és tudok hinni
 (amihez ma kell is a mámor).
 És poharam beszéde : csengés.

Igaz emberhez, erős, hű baráthoz
 talán illik is a néma pohár
 hittel, és borral, mert röpül az élet.
 Ül le a gonosz évek lépcsőjén
 egy pillanatra — melléd ülök én is.
 Nehéz és mindig egyforma a lépcső,
 de mégis : fölfelé visz.
 (S ha nem hiszed, kérdezd meg fiaidtól :
 föntebb indul, aki *ma* indul.)

Mi itt ülünk a fokok sivatagján,
 a grádícson, mely fut és visz és elhagy.
 De még kezünkben a pohár töretlen
 s a régi tüzet olvasom szemedben
 (nem volt mámor tiednél okosabb,
 okosság mámorosabb,
 minden igaz mámornak kezét-nyújtó).

Igy ül együtt a mámor és okosság;
 s az ördög-lépeső, mintegy Luna-parkban,
 szalad a gyorsvonalnál viharabban,
 szalad velünk, s majd kiszalad alólunk, —
 (jó, ha így zökkenésnél, állomásnál
 kiesit összefogózunk).

KABÁTDOBÓS, KALAPHAJÍTÓS!

Vad és hirtelen ízű élet!
 már az illatok sűrűsödnek
 ugyan ki mondja meg, mikor lesz
 az illatból íz? Illat
 Illat vagy íz, jönnek és gyűlnek
 megcsapva, mint hajdan, a nyelvem
 hegyét, s ajkam erkélyét, mint az úrvíz,
 és szájam padlását előntve...
 Milyen ifjúság!
 Így csaptak még akkor is, akkor...
 bódultan és borulva jártam;
 de most, Uram, már négy keresztje terhén
 nyüttes életem
 hogyné riadna útonálló
 tavasz-hadaktól kik minden bozót
 mögül lesvén, nem hagynak menni nyugton
 kriptám felé — s ne támolyogna
 taglói alatt
 új márciusnak!? Hát esatázni még?
 Pedig én már jobban szeretnék
 alázatosan letérdelni mint a
 piac közepén
 a teve hogy terhét levénnék —
 de haj! még ostoroz a hajcsár!
 Megint tavasz van, hív az erdő.
 Gyűrökre hát! Kábulya, támolyogva
 mégis csak erő,

erő ez mégis! Ifjúság ez!
 kabátdobós, kalaphajítós!
 vagy rajta, mint vidám favágók
 már csattog a fejsze! —
 és félre azt ami nehéz: a lélek
 izzadt ruháját! Semmi! S még e vers is
 úgy akadjon meg az idők bogán,
 mint egy ágon a favágók kabátja.

DOPING

Ha szólok, zengés lesz a hangból,
 mely váratlan-messzire hallik;
 ha lépek, léptem szökélés:
 hirtelen elvisz társaimtól;
 ha kezem nyujtom, csupa fájó,
 titkolt, csodás sebekhez érek;
 s ha csókolok, ha csókolok,
 csókom holtig-nyűgöző bélyeg.
 Melyik isten dópingol engem,
 hogy csodája legyek magamnak
 és ennen mozdulataimtól
 mintegy idegentől riadjak?
 Mint a kávéval megitatott
 paripa, térdeim zsibognak:
 ki vagyok én? s hová jutok?
 úgy vágatok, mint a halottak!
 Óh élet nyüge, végy körül!
 ne hagyjatok, drága barátok!
 mert oly testvértelen mezőbe
 hajt előre az ittas átok!
 s ha, mint túlhúzott óra, szívem
 a cél előtt pattanva öl meg,
 gúnyol majd az üres gyep:
 egy nagy nász-ágyon maga hal meg!

IV.

JOBB ÉS BAL

I.
 Láng, láng, meddig cibálnak badar
 szelek

jobbra és balra? Hajlik a láng jobbra,
 hajlik balra, de mit neki
 jobb és bal: ki csak följelé tör?
 Melyik égtáj
 mondhatja öt övének? Jobbra vagy
 balra csak rokont keres,
 kit áttüzesítsen, s magával röptítsen!

II.

Ki állíthat

jobbra vagy balra engem?
 Labdázatok, mindenkié vagyok!

Csak majd az Isten

ha az Itélet trombitája szól,
 állítand jobbra vagy balra.

A többi: játék. (Noha sírnom kell rajta.)

III.

A többi: játék! bolond, noha véres,
 vad játék olykor, melyben a szegény
 méla gyerek szédülten, ütlegek közt
 ing, míg el nem jő Apja, s kézenfogva
 el nem viszi, ing, mint a báb
 dülöng
 bizonytalan színpadán

IV.

ilyen báb vagyok én is — de a bábót-
drótjai tartják; s tudjátok meg, izmos
drótjaimat nem kétfelülről
rángatják, hanem Valaki fölülről
igazítja
kimondhatatlan ujjal.

ELÉG A KÓSTOLÓ

Mi tüzel, hogy újra forrsz?
Kóstolót a duska sors
mindenből adott, és jól tudod, ha
tengereket adott volna, az sem
lenne több, mint ez a kóstoló...

Kínnal-borral gazdag úr!
Végigjátszva minden húr.
Hogyha mostan hálnál, úgy omolnál
zajjal, könnyel, mint egy büszke béceről
zuhataggá leszakadt folyó.

Maga a Nap dobna rád
szivárványból, koszorút.
Nem hogy itten fuldokolj a sárban!
Nem hogy estig bukdosódj a buckán,
bús csavargó! egyre lefelé.
Minden folyót ván a Styx.
Óh, megoldó biztos X
De jaj neked, apadva s feledve,
mint a pohár kilöccsantott alja,
lenni a földé vagy Istené!

Mint a kalya csiny házában,
legszelgősebb a családban,
kiszert és sárral dobáltan,
és néma híren a hátrán
hall

VERSENYT AZ ESZTENDŐKKEL!

1928—1933

Országos Széchényi Könyvtár
és hangom mint pár kalya hangja
rekedt már, vagy mintha a kamra
mélyéből jönne, tüdőkamra
mélyéből (En vagyok a kamra.)
És mire fölér ajakamra,
szós fültől fültől és bambó,
mert az élet mosott goromba
kubjait, és süket és tompa
üszepel rakott minden ablakomba

Négy almáriusaimban néha
szalagokat talállok, léha
cserebecsét, Fekő, únt, mela

ilyen bűb vagyok én is — de a bábó-
drótjai tartják: s tudjátok meg, izmos
drótajaimat nem kétfelőlről
vágatják, hanem Vajsi- földről,
igazítja
kinmondhatatlan nyel.

ELEG A KÓSTOLO

Mi arról hogy mire kerül
VERSENTE
mindenből azott, és jól tudod, ha
AZ ESTENDÖKRE!
lenne több, mint ez a kóstoló...

Országos Széchenyi-díj
Hogyha mostan hajnal, úgy omolhat
zajjal, könnyel mint egy bűszke lélekről
zuhstaggó lezakadt folyó.

Maga a Nap dobna rád
szivárványból-köszönit.
Nem hogy itten földetolj a sárban!
Nem hogy estig bukdosdáj a bucsán,
bús eszavargó! egyre lefelé.

Minden folyót és a Styx
Oh, megoldó biztos X!
De jaj neked, apadva s feledve,
mint a pohár-kloccsantott álja,
lenni a földő vagy Istend!

*Mint a kutya silány házában,
legeslegutolsó a családban,
kiverten és sárral dobáltan,
és mégis híven és bátran
kiált egyedül a határban
fázva és szeleknek kitértan:
amit kiáltok, úgy kiáltom
vénen, magamban és ziláltan,
sárosan, rúgdalva, ruhátlan,
híven, remegve és bátran.*

*Magamra maradtam, magamra
és hangom mint vén kutya hangja
rekedt már, vagy mintha a kamra
mélyéből jönne, tömlőckamra
mélyéből. (Én vagyok a kamra.)
És mire fölér ajakamra,
száz faltól fulladt és bamba,
mert az élet mosott goromba
habjaival, és süket és tompa
iszapot rakott minden ablakomba.*

*Nagy almáriúmaimban néha
szalagokat találok, léha
csecsebecsét. Fakó, únt, méla*

régi divatok maradéka,
 régi gazdagság bús hagyatéka.
 S szólok: »Gyermekeim, ti hangok,
 vegyetek föl néhány cafrangot,
 néhány szalagot és sallangot!
 És fölvesznek néhány sallangot
 gyermekeim, a megfakult hangok.

De abban is csak ügyetlenebbek,
 félszegebbek és feszesebbek
 — mint kinőtt ruhában — merecebbek
 s koldus irigyeim nevetnek:
 de a hangok csak jönnek, tolnak,
 semmivel sem törődnek, kibújnak,
 s botlódva bár, újak és újak,
 gáton, iszapon átnyomulnak,
 s fulnak és túrnak és fúrnak,
 míg cafrangjaik rongyokban lehullnak.

S kérdem: »Mit jöttök egyre-másra,
 fázva, fulva, fakulva, vásva,
 hogy szégyeneteket mindenki lássa?
 Mért jöttök ki ilyen dadogásra?«
 S felelnek: »Dadogunk, botorkálunk,
 de ki kell jönnünk, egy szó előtt járunk,
 dadogás vagyunk, egy szó jön utánunk,
 követek vagyunk, utat csinálunk.
 Nagy szó, nagy szó a mi királyunk!
 Mi dadogunk, de várj, ki jön utánunk.«

GONDOK KEREPLŐJE

A csupasz fák csúcsa mint tük hegye bök be
az égi flanelba :

az Isten a földet hóba és ködökbe

puhán becsavarta,

hogy óvja azt a pár maradék plántáját,

amit az ember nem

irtott ki még, s amik a bús tavaszt várják

szabadon vagy kertben.

Milyen szép lehet most ottkűnn a mezőkön

elveszni nyomtalan ;

bújdosni, mint aki maga van a földön,

az Űrben maga van

s minden lépésénél mögötte, úgy tetszik,

elsüllyed a parlag,

és a szomszéd falu semmivel se messzibb,

mint a szomszéd csillag.

Ott még felröpülne különös madaram

a fényködös égig.

Csak itt olyan alélt és mozdulattalan,

hogy tán holtnak vélik.

Pedig él : egész nap csirreg a fülembe,

dalt töredezz halkán ;

elkezd, s elhagyja... dalainak selyme

rongy az uteazajban.

Ó szegény madárhang! hogy leng száll és szakad
 minden kis szellőre!
 s hogy riad, hogy némul, ha rákezd a vad
 gondok kereplője!
 Ki kötötte ezt a kereplőt nyakamba,
 mint a poklosoknak,
 hogy ezer arc közt is vakon, mint a bamba,
 s egyedül, bolyogjak?

AZ ÁLOM KIVETETT

Engem ma a hallgatag álom kivetett hangos partjaira.
 Sárban görgetett, sziklához ütött, míg szennyesen és fájva
 kiáltottam kedvesemnek: »Ments meg kedvesem!«

Ma reggel, mikor elsőt csilingeltek a villamosok,
 oly csöndes volt még, lehetett hallani a szomszéd apácák
 klastromából hogy kondul imára a kis harang.

Kedvesem kinyújtotta karját — ő maga is
 az álom hajótöröttje volt, s a Valóság szennyes és sziklás
 partjain találkoztunk, mint szegény Robinsonok,

kiknek most majd el kell indulni valami barátságatlan
 idegen föld belseje felé, ahol a Törzsek laknak
 s idegen, féltékeny szemekkel néznek meztelen és vadán.

Mint indián faluhoz érve, csilingelés, harangmuzsika
 fogad, de majd elvész a harci zsvajban; fogságra hullunk
 s kinoznak, míg eljön értünk az Álom, a mentőhajó.

ÁLMOK KUSZA KERTJEIBŐL

Álmodtam én és az álom, az álom én magam voltam.
 Kertben bolygtam, és magam voltam a kert, ahol bolyg-
 tam,
 a kert, ahol bolygtam és bolygok, botlódva bozótól
 bozótig,
 mint ki éjjel jár tapogatva és az árnyaktól húzódik.
 Gonosz ligetben járok én, utamat nem látom előre,
 és mégis biztosan tudom, hogy kijutok egyszer belőle.
 Nem lesz az mármia, sem holnap, sem holnapután, s
 azután sem,
 és jól tudom, hogy nem lesz még halálom különös óráján
 sem,
 s nem az idők végén — az idő sohasem érheti végét :
 hanem az idők mögött valahol, hol az Isten tartja székét.

S veszélyesen, mintha az űrben egy csillag egy másikra
 hullna,
 hullt, kedvesem, kertemre kertet és testvér álmod ál-
 momra.
 Most titkosan egy helyen két kert, és két álom olvad
 keverve,
 mint egy lemezen két fénykép, vagy két hang egyszerre
 leverve.
 Mintha külön nem volna elég útvesztő lelkünk vagy
 testünk,
 egymásra dobott két háló, egymás zavarába estünk.
 Egymás élete szörnyeivel tele minden bozótunk :
 dupla sűrűségben járunk mi, s kézfogva tapogatózunk.
 Vagy néha dacosan, ha egymás lázas kezét eleresztjük,
 nem vagyunk sem egy már, se kettő, magunkat is vele-
 vesztjük.

Óh, nem vagyunk mi boldogok, se tiszták, se jók, se bölcsék.

Életünk a kócos erdők ágainál kúszább és törtebb,
ezer rosszaságtól sötét és könnyektől nedves ;
de a lombok végül is egymást a nyílt égbe ölelik, kedves,
mely fényes homlokkal hajol ránk, mint dajka az ébredőre...

s egyszer simára gombolyul minden ami zilált és dőre.
Nem lesz az mára, sem holnap : az idő csak oszlopos
tornác.

A Takács a napok mögött ül, amik során élve túl nem
látsz.

Durva cselédei tépik álmaink kócát, a Sorsok,
mely gubancban hever előtte s nagy kezeik szelében
borzog.

REJTVÉNYEK

Nem az átlátszó forrásvíz kell nekem.

(Zavaros, sáros és gőzölgő fakadás
gyógyít engem a mama-földből.)

Két kezet láttam, meztelen két kezet.

(Az egyik fiú volt, a másik meg leány.

Imára voltak összetéve.)

Homlokod lámpa, mint a bányászoké.

(Szépen ég, de ne hidd, hogy sokra mégy vele :
a fénye takar, mint egy fátyol.)

Kedvesem arcát sohase láttam én.

(Mindig álarcosan ölelt meg engemet.

De saját szívemet se láttam.)

Már rég nem élek, mozgó halott vagyok.

(Szívemben esztendők tudják, hogy nem lehet
egyszerre élni és szeretni.)

A KEDVES ARCKÉPE

Hirtelen amint a szobába léptem,
 előttem ült a drága valaki,
 közel és mégis holdtáj-messzeségben,
 mert e világból keret zárta ki.
 Örök magányba zárta, arany ablak ;
 és nem nézett rám, nem is nevetett:
 csak a színek daloltak és lobogtak
 s lengették a keretet.

Nem ismersz hát, kedvesem, nem szeretsz hát ?
 Két kisujjad úgy fonod egybe, mint
 szeretők írigy karja fűzi egymást,
 hogy számüzött lesz aki rátekin.
 Alsó és felső ajakad szoros pár
 összesimulnak meleg-meztelen
 mintahogy két szerelmes egy csukott száj,
 ki a világnak nem felel.

Más keresi majd a könnyű örökfényt
 arcodon s a szitakötő mosolyt
 s meg sem ismeri tán a csüggeteg lényt,
 ki itt méla-magába elomolt.
 De én ismerlek, mert magány marad csak
 a magány, bárha két magány vegyül
 ismerlek, asszony, így ahogy *magad* vagy,
 gyogyíthatatlan egyedül!

Ismerlek?... Kép vagy ; lehetünk-e mások
 egymásnak, és ki lát a kép mögé ?
 Bár lelket párolognak a vonások,
 mint e vászonra festett alaké,
 hol a festőnek lelke s a modellnek
 ködben villózik, mint hold udvara,
 mely fátyol és sugár egyszerre, s elfed
 miközben világítana.

De dalolnak és lobógnak a színek
 lángként, mely kohó nyitjában fogoly.
 Piros kabátkád, lila párna, szőnyeg,
 mint ablakon túl kinyitlt tűzbokor.
 Elvarázsolt bokor az, csipkerózsa :
 óh, szerető, váltsd meg, ha szereted!
 Micsoda csókra vár, micsoda szókra,
 szétvetni a keretet!

FÜST ÉS KOROM KÖZÜL

Füst és korom, megtorlik a Vád
 feje körül, aki fáklyával megy
 ilyen fulladt, szűk pincéken át.

Maró füst és keserű korom :
 óh, be gonosz levegőt kell színöm
 bújkáló bús magyar útamon!

Megvakít, rág, bénít, töm, tapad,
 Látjátok még lángom? Én nem látom,
 csak a füstöt, ami visszacsap.

És már mindent elvet undorom...
 Híg madarak szárnya hull szememre :
 hull a híg, lágy, löncsos, langy korom.

Különös álarcosként halok
 s úntan fogják képemet föltárni
 a more hullamosó századok,

kiknek arca csak akként derül,
 mint a kapzsi archeológ arca,
 ha a múmiából kincs kerül.

Ami kincseimben legcsudább,
 ők lelik meg, mert ti eldobtátok,
 miént a gyermek az almacsutát.

Árva, kemény, nedvtelen csutak:
 mégis benne minden nedvek anyja,
 a jövőnek szórt morzsa, a Mag.

FÁRADTSÁG

Ki a Betűk veszélyes menetét
 vezeted e labirint papiron, hol
 se jel, se korlát s régi nevedet már
 restelled ihlető Véletlen — ingyen
 hatalmad nemcsak ajkunkat s az frók
 ujját dajkálja: minden mozdulat
 anyja vagy és cinkos sugója e
 föld forgó-színén. Te diktálod azt a
 lihegtető, rosszvégű és kegyetlen
 regényt is, melynek címe: Élet. Áldott
 vagy siratott sugalmaid söpri el
 vagy hozza helyre mit a siket És
 homlokunk padlásszobájában ülve
 értetlenül kitervelt. Belzebub
 és Ráfael! ki Tóbiás gyanánt
 fogsz kézen, hogy a Mélység szája-szélén
 vakok legyünk; vagy bokros örület
 paripáján röpítesz ismeretlen
 élet-tájakra. Engem is milyen
 tájakra vittél, mily sohase-vélt
 szökéseket büyöltél inaimba,
 mily lengésekre lökted rest karom,
 hogy magamnak látvány és csoda lett
 amint nehéz zászlókat gyenge ujjal
 vagy a váratlan kedves társ kezét

hirtelen megszorítva, életet
 s jövőt pecsételt. És kiállítottál
 világ elé, magasba, s ajkaimra
 oly szokat adtál, hogy álmódva sem
 mondtam volna ki nélküled. S ma itthagysz
 ébredve és vénen és meredélyek
 fölött, s én nem is tudom, mit kívánjak,
 amint susogó hangod távolodni
 s halkulni érzem : azt-e hogy maradj még,
 maradj velem — vagy menj, veszélyes angyal,
 menj, hadd pihenjek, itt az este már!
 Ne kergess, hadd csavarjam újra sértett
 lelkem köré a puha nyugalom
 óvó kendőit. Minden mozdulat
 ledobja egy fátylunkat, mind leleplez
 új meg új pőreséggel. Engem is
 addig sarkantyúztál, gonosz, hogy egyre
 meztelenebbül állok itt — de ez
 nem a boldog bujaság diadalmas
 meztelensége már, hanem a gyertyás
 korbácsos üngös penitencia
 szégyenkező és fájó hősisége.

ISTEN GYERTYÁJA

Engem nem tudtak eloltani :
 élek és itt vagyok, itten!
 Pedig nagy világ-szelek elé
 emelted hős, vak, kicsi gyertyád —
 mit akarsz velem, Isten?

Inog a láng már és tövig ég
 bölcs, szent, konok kezeidben.
 S új szelek jönnek, fattyu-vihar,
 vakarcs-poklok szégyen-fuvalma
 mit akarsz velem, Isten?

Szégyen-szél, fattyu-lehellet is
zord annak, aki mezítlen :
gyôtörni tud, eloltani nem,
míg viaszom csöppig kisírom —
mit akarsz velem, Isten ?

Mért tart magasra nagy tenyered ?
és milyen éj vize zug lenn,
hol sisteregve kiszenvedek
ha majd kegyetlen beledobsz, hogy
kőrmödre ne égjek, Isten ?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

hirtelen szél, hirtelen felhő, hirtelen
szórd amik, aki megilletésed töröl
gyötörműtűd, elfojtani nem, és gály
mit akarsz velem, Isten? Mit akarsz
velem, Isten? Mit akarsz velem, Isten?

Mélt, tart, magaszt, nagy, tengered, Isten,
és milyen új, víze, kő, jéni, gósz, tinte,
hol, susterve, kázenvedek, é, inuklan, k
ha, majd, kegyetlen, beléd, bész, hogy
könnöred, ne, égjék, Isten? Isten?

Ne kergess, hadd csavarjam újra értett
lelkem köré a paba nyugalm, Isten,
óvó, kendőt. Minden, mondját,

ledobja, egy látványt, mind, leleplez,
új, meg, új, pórnázal, Engem, is
addig, sarkantyútál, gonosz, hogy, egyre
mertelensébbül állok itt, — de, ez
nem, a, boldog, lázas, diadalmas,
mertelen, és, mér, hanem, a, gy, certya,

körhöz, és, és, peit, nem,
Országos Széchényi Könyvtár
szegények, és, láj, hűsége,

ISTEN GYERTYAJA

Engem nem tudtak eloltani,
élek és itt vágyok, itten,
Pedig nagy világ-szelek él
emelted hő, vak, kicsi gyertyád
mit akarsz velem, Isten?

Inog a láng már és tövig ég
bőles, szent, konok kezeldben,
S új szelek jönnek, fattyu-vihar,
valakarc-poklok szegény-fuvalma,
mit akarsz velem, Isten?

INTROIBO

*Oh dohos frissesség! Pincék és templomok
frissége! A ház télen át szundikázott
magában, s most ahogy kitérom ajtaját,
első vendég aki megelőz, besuhan,
akit magam előtt bocsátok mint arany-
ruhás királyt (vagy mint templomba lép a pup
dús pluviáléban) a fénypalástú nap.*

*Belép a pap, belép, s mögötte zendül a
kórus, bizserog a sarjadás, lüktet a
kakukszó, s olyan ez, mint amikor tavasszal
nyíl a pinceajtó s mozdulnak a borok.*

*Ez lesz, ez lesz az én templomom, s úgy szököm
ide mint jámbor ős népség futott a barbár
harcok elől a szent helyekre hajdan, így
mentvén bús kincseit és összeköpdösött
szentségeit a szent, hűvös falak között
s úgy teszem el magam, mint a tetszhalott fakir
ki századokat is átszunnyad és kibír.*

*Királyok lettek így fakirrá Indiában
kriptába szállva bölcsen, ha ellenségeik*

száma sokasodott, tudva, hogy minden új
ellenség keltén új ága nő koronájuknak.

Ez lesz az én kriptám, pincém és templomom.
Introibo... Körül mindent előnt a Vadság
fojtva mint árvizek után a gaz... Tekints
vermembe, nap! Borom él és forr. Itt rakom
sorba hordóim és gyógyul áhítatom.
Künn zengnek sarjádó, kakukszavas misék,
benn üdít eleven, kriptai frissesség.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MEDVE-NÓTA

Fordul a világ, kiborúl alólam.
Megkapaszkodtam peremén egy dombnak.
Kis ház, börtönöm vagy-e? csillagnéző
tornyom-e? Barlang

kell a medvének, ha megunja táncát
a vásár padján s kiszökik magányos
bérc közé ; mint én vonulok most tüskés
bérci-magamba.

Más vagyok mint más. Magasan, tüskésen,
így kell már élnem, s ha te nem volnál itt,
tán nem is látnék melegebb szemet zord
csillagokénál.

Más vagyok mint más. Minek is tagadnám?
Lásd, a föld kibillen alólam, és mint
visszatérő láz, kamasz éveim vad
gögje megújul

s mindentől eltép. Köszönöm, hogy itt vagy.
Szólj egy szót, s én úgy teszek egy szavadra,
mint szokott mackó ha vidám kedvében
bérci közt új

táncra áll kétláb a vadonban ; mancsán
zeng a cintányér ami rajta még ; az
éji vándor hallja, megáll, s az erdő
titkain ámul.

LEVÉL

Ne kérdezd, barátom, hogy mit dolgozom
mert csak vékony időm könyvét lapozom
s ez a fáradt élet úgy tart pihenőt,
mint üres könyv-oldal új szakasz előtt.

A fű sarját nyírom, a fákat nyeselem,
fázó bárány módján a Napot lesem.
Lapokkal, levéllel halmos asztalom :
zsongó gyepem ágya csendesebb halom.

Asztalom bús szirtjén lapok, levelek,
lelkekből verődött, nyugtalan sereg
idevert madárraj, zsigog és csipog :
üzenetek, élet, levelek, lapok...

Ne várj tőlem semmit, távoli jóbarát?
Ne lesd a poétát, tirannus világ!
Barlangba húzódott, sárkányokkal vív,
szökevénynek látszik, aki volt oly hív.

Szökevénynek látszik, lelke csupa dac,
amit tőle várnak, sohse teszi azt.
Jaj, szegény lélek, hát világ rabja légy?
Vagy saját szobroznak hitvány majma légy?

Búsan mosolyog rám kertemből a nyár,
mert engem az ősz kezd aranyozni már,
hervadt fa rozsdája, halálos arany,
kit ez a fény von be, annak este van.

Mint kit egy dús ünnep örömére rég
talpig aranyba vont az éh-szemű nép,
mezitelen állt ott, eleven szobor :
csak ő maga tudta, hogyan fuldokol.

HOLT PRÓFÉTA A HEGYEN

Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház,
de én mordan ülök benne, mint Jerémiás.

Hozza postámat a posta. Ujság és levél
mintha mind olyanról szólna, aki rég nem él.

Hol a sok *netán* és *hátha*? Meghalt a jelen,
s ami hír fülembé ér, mind csak történelem.

Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más :
dombon ül s fejet csóvál a mord Jerémiás.

Eltűntek és elsüllyedtek, s talán így a jobb :
míg itt voltak, kínzóbb volt hogy egyedül vagyok.

Hozza postámat a posta : mennyi hír, divat!
Engem nem visznek magukkal, föl nem oldanak.

Mindegy! a világ süllyed vagy én lettem halott :
akként élek mint akik már Változatlanok.

S mordan nézem hogy köröttem a vak élet hal,
mint egy holt próféta kit már senki úgyse hall.

Mint a nyiltszemű halottak kiket régidőn
barbár törzsük künnhagyott a nyájas dombtetőn.

Hozza postámat a posta : mennyi rossz madár!
Be jó hogy csőrük csapása egy cseppet se fáj!

DZSUNGEL-IDILL

Jer ki, kedves, az esőtől minden újra friss.
Láttad, hogy kinyílt a másik georgina is?
Ne ne vess! Csak pár szál virág tipeg körülünk :
de legalább mindeniknek külön örülünk.

Hajdan rengetegbe vágytam, legiónyi vén
 góliát fa sűrűjébe, kicsi Dávid, én.
 Erzéssel fújtam tanítóm csitri dallamát :
 »Árnyas erdőben szeretnék élni nyáron át!«

De ma lásd, oly rémes erdő zaját hallgatom,
 s ennen életem mögöttem olyan vak vadon!
 Éjjel is magába húz egy ingó sűrűség,
 hol az ijedt álom jár és zombékokra lép.

Jer hát, jó itt csöpp kertünkben, mely ma újra friss!
 Örülj, hogy kinyílt a »másik« georgina is.
 Nékem ez a pár fa-alja époly dús világ,
 mint a legnagyobb erdőség, »élni nyáron át.«

Fü között szemem ha lát egy pöttöm bogarat,
 vele meg veszélyes útján, dzsungele alatt,
 s tudja, mily tér egyik diófától másikig,
 hol ezer csoda burjánzik, ezer rém lakik.

Sohsem ér a kert végébe. Elég messzeség
 elérni a ráncboruló levelek közé,
 amik olyan illatosak és keserűek,
 mint e nyár, melyet alattuk élni jó veled.

CSAK EGY KIS MÉHE...

De jó ébredni fehér falak közt
 madárszóra,
 ahogyan engem márma költött
 a hajnalóra.

Nap néni oly szelíden mosolygott
 az ablakra
 éji viharok könnyes emlékéit
 szárogatva.

De mint egy morcan kedélyes bátya
 vastag hangja,
 mordult be kintről az öregtemplom
 more harangja.

Egy kicsi méh meg beszorult valahogy
 a szobába
 s az egész szoba most zeng, mint egy zsongó
 zeneláda.

Szeretnék sírni : olyan szép minden!

Korholj, bátya :
 mért veszett bangó figyelmem annyi
 csúnyaságra ?!

Mosolyogj, néne! Csak egy kis méhe
 szállt lelkembe
 s újra zeng lelkem — zsong, mintha örök
 hangszer lenne.

VERS A CSIRKEHÁZ MELLŐL

I.

Dombon égek, csorgó nyár fűröszt.
 Csöpp kert ringat búzamezők közt.
 Nézek egy kis törpe házat, azt,
 amit rakott a szomszéd paraszt
 csirkéinek. Vályog a fala,
 de piros cserép a taraja.

Drága kincs az idő s oly kevés!
 Jer, segíts meg, bölcs semmittevés!
 Tárd ki mégegyszer a kapukat!
 Add vissza mit tőlem elragadt
 két zsarnok : a Feladat s a Gond :
 óráimat, e fogyó vagyont!

Nézelhessem mit az óra ad
 pici háznak piros taraját
 s hogy cikáz fölötte két galamb!
 Szilaj idill, fehér ditiramb...
 Ditiramb vagy idill, bánom én!
 Míg céloom nincs, a világ enyémi.

II.

Két galamb mint két fehér levél
 miket hullva keringet a szél.
 Levegőből dobta egy merész
 röpülő? Vagy égből égi kéz?
 Száll a napban, s lefelé cikáz,
 mint egy új kinyilatkoztatás.

Be jó nézni ahogy párosán
 elülnek a tető pirosán!
 Rest galambok, ti tanítsatok!
 Béke és restség a nagy titok.
 Mit ér a sok tett és törtetés?
 Vér lesz abból, szenny és szenvedés.

Ég veled, cselekvés, munka, harc!
 Engem többet eztán nem zavarsz.
 Így vonul ma félre aki jó:
 küzdeni a komisznak való,
 míg eljő az új háboru majd
 s kipúszttítja az emberi fajt.

III.

Igy tünődöm s izgalom fog el;
 nem, nem! menni s cselekedni kell!
 Harcot a Harc ellen! és a Tett
 gyilkos lelkét tettel ölni meg,
 míg az egész földön kitűzik
 a szent Restség fehér zászlait,

hogy galambok módján lengjenek
 jámbor csirkeházaink felett,
 hol szeléd szárnyasként, jámboran,
 — mint aki jámbor, de szárnya van —
 megbuvunk majd... S tárom a kaput :
 búzaföld közt fut elém az ut.

Ki az öre a kalászhadak
 aranylándzsás dandárainak,
 hogy mind veszteg áll, és titkosan
 mégis mintha menne, úgy suhan,
 menne, mint a Vezér tervelé,
 szélben, évben, dús kaszák elé?

ZENGŐ LÉGYPOKOL

Fekszel az ágyon s nézed félsötét
 betegszobád meszelt mennyezetét,
 mely mint az élet pusztasága nyúl
 közted s a szabad ég közt makacsul.

Fehér a mennyezet, de egyhelyütt,
 ahol a füstös olajlámpa függ,
 koromfolt, másutt zápormosta nyom
 Polinéziát rajzol a falon.

Felfelé fordul lábbal téveteg
 járnak e mappán szerte a legyek,
 mint egy semmibe-lógó sivatag
 szikes rétvén a csúf sötét vadak.

Messzebb egy légvonatban lobogó
 enyves pántlika leng : a légyfogó;
 rajt elfogott legyeknek tízei
 s halálíg tartó kínjuk zengeti.

Te hallod s mintha vergődő saját
 lelked sötét zengését hallanád ;
 szárnyát veri, halálos csöpp fogoly,
 s röpül a Föld, a zengő légypokol.

Ottkünn az eső megered s kopog,
 mint majd ítéletnapján a dobok
 s mindent valami nagy magányba zár
 szennyesen és puhán a sár, a sár.

ÁFRIKA, ÁFRIKA

Sűrű, ragadós, fekete sötétség ez,
 mint egy melegfürdő, amibe szeszeket töltöttek
 megülleszik, elárad, fojtogat

Áfrika, Afrika
 ilyenkor nőnek a varázsfüvek,
 a csillag ég, villog, nem világít,
 gyere kedvesem, félek a forró
 óriás árnyak alatt.

Négerék ülnek a folyóparton,
 boszorkányok susogásától nehéz az éjszaka,
 nem hallod a dobokat, a dobokat?

Áfrika, Afrika
 különös állatok sírnak a ketrecekben,
 a folyó csillog, mint egy meleg mocsár,
 a fű mászik, a kígyók merednek
 valami bálvány előtt.

Ó, kedvesem, csak titkos kígyók, titkos kígyók
 ne csuszkálnának itt minden bokorban,
 a bálványok torzak és naivok és nevetségesek
 Afrika, Afrika

de nem tudunk nevetni rajtuk,
ketten vagyunk majdnem egyedül,
mindenfelől késeket fennek
ebben a rémes és gyerekes világban.

A VETKŐZŐ LELKEK

Vetkőzni vágy lelkünk, mert tenger az ég most és part a világ.

Eleven és veszteg állnak és reszketnek a százkezű fák.
Ezer remegő ujj, remegő sötét ujj kapkodja szelid
kívánczossággal az ellengő szeleknek úszó selymeit.
Még e selymek közt, e remegő sok ujj közt uszik, foszlik,
száll

végső pár szavad, mint egy utolsó fátyol, amit ledobtál.
S most lelked oly pörén csapódik lelkemhez, mint a néhai
táncos orgiákon, ha kihúnytak már a fáklyák lángjai,
de a tánc tovább folyt, s a heverő vendég bőrét hirtelen
sima comb surolta a pajzán sötétben forrón, meztelen.
Óh, mit ér a hús únt meztelensége! mily semmi a test!
Jobb szerelem, szégyellt lelkünk tilosáról vetni le a mezt.
Nézd, a Nap fáklyái kihúnytak, homályban, a nagy Orgia,
csüggedez a fáradt vendég — be jó lelked érintése ma!
Szomjasan remegnek gondolataink, mint ezerujju fák,
ezer remegő ujj — s nyílt tenger a Semmi — vak part a
Világ.

Úgy állunk a parton, mint halálra jegyzett boldog
szeretők

meztelen és veszteg állnak és reszketnek a tenger előtt.

A NAP NEM EMLÉKSZIK A CSILLAGOKRA

Zengve s lámpákkal, mint a szinpadok
láza s tragikus szárnyakon suhan
tünte felé a rövid nyári éj.
Óh éjszaka, aki naponta meghalsz,
taníts meghalni! Mennyit ültem e
hegy fölött, a hajnalok karzatán
s tünődtem, milyen a halál? de egy
csillagot sem értem még rajt, mikor
a semmi mögé elbútt! sem a percet
mikor elhallgat a tücskök zenéje.
Minden úgy tűnt el, lopvást, mint az álom,
s a nap nem emlékszik a csillagokra.

Igy tűntök el hát ti is, életem
csillagai, és mint az égi morzsák
oldódtok szét? akik ma oly makacs
tüzekkel ültök egemen, kegyetlen
kivilágítva, mint a fájdalom
a test valamely zúgát, mely talán
nélküle boldog volna és aludna.

Óh életemnek csillagai ti,
kemény morzsák vagytok, és nem tudom,
el tudtok-é majd olvadni a Nappal
meleg szájában? vagy ha majd utam
véget is ér már, Isten e keserves
moccanása, tán megtapadva porként
vak szemcséitek még sajogva fájnak
a fénylő semmiség csigahusának?

VERSES NAPLÓ

Esztergom, Előhegy, 1932 nyarán.

*Naplót írni... Akkor írtam naplót mikor gyermek voltam
s napjaim simán gurultak, mint a füzniwaló gyöngyök.
Jaj, egy élet is kevés már, és egy nap is sok nekem!
Én már csak az órák képét festegetem, mint a piktor,*

*aki ugyanazt a tájat reggel, délben, délután és
este újra s újra festi, fények játékát tanulja;
én is óráról-órára, ahogy jön és megy a felhő,
lelki fényeim játékát festegetem újra s újra,*

*fények és árnyak játékát amik jönnek és eltűnnek,
de versem mint fénysugár, a távol ürbe viszi őket,
a jövőbe, mint a fénysugár a táj képét az ürbe,
ahol él és száll örökké, az Isten szemébe gyűlve.*

(Reggeli hat óra)

*Nem zene még, nem zene még ez.
Mégcsak hangolnak a zenészek.*

*Most apad az álmok vize.
Kenderice. Kenderice.*

*Fészek csippen... Rigócska rikkán...
vagy kakuk zeng föl innen-onnan,*

*emberi hangon, mint egy titok,
amit a morc éj elhallgatott,*

de már nem állja, és kibuggyan
itt is, ott is, a bokorban.

Nem zene még ez, nem zene...

A hajnali óra üt bele.

(Hét óra)

S én hallgatom, ködből, mint a vak,

hogy múlnak a hajnali órák.

Életem órái múlnak.

Folyton rövidülő életem

órái múlnak zengve.

Ércesen múlnak ők, öblösen.

Zengés, de nem zene még ez, nem!

Azt az órát én meg nem érem...

Zenétlenül, így kell végezmem...

Ottkünn tyúk kárál, szarka csörög.

Ki a vendég akire várjak?

Az ablakon egy dongó nyöszörög.

S mily emberi hangon szól a kakukk!

Mintha önmagát csufolná...

S a szél is kezdi már: zug, zug, zug!..

(Nyolc és fél kilenc közt)

Itt a legnagyobb átok a szél.

Ilyenkor kezdi s csak este ül el.

...Mit álmodtál, kedvesem?

Fülemüle is szólhatott az éjjel:

mi nem hallottuk, mi aludtunk mélyen.

Mi már hiszen falusiak vagyunk.

Falusi gond üz minket. Most vakolnak
a kőmivesek. Villany ég maholnap
s olaj nem fogja kormozni falunk.

Fülemülével nem gondol a gazda.
Terrászokat rakattam sárba-gazba.
Mint felvigyázó botos babilón

rabok nyüzsgését, vagy a polinézi
gyarmatos, néger szolgáit ha nézi,
ugy állok fönn a lépcsőfordulón

sárga kalapban. S órahosszat nézem
a munkát. Pedig sem évem, se pénzem
kis gyarmatunk álmára nincs elég.

Játék ez. Sem úr, sem úrnál dicsőbb
munkás nem vagyok. Csak úgy nézem őket,
ahogy hallgatjuk a fülemülét.

(Később)

De nem fülemüle muzsikál, hanem a szél zakatol,
minthogyha hosszú táviratot kopognának valahol;
kopog, fűrészsel, von, csikorog: dróttalan Morse-jelek,
érthetetlen s végérthetetlen sziszegés a mezők felett

s dombokon át, idegesítő izenet egy idegen
vidékről. Valahol lehült a levegő hirtelen
s mert egyetlen életbe kötve e földön száz távoli táj,
ami egyik oldalon történt, az a másik tájon is fáj.

Elbúvok a forró nyárban, egy kis hegyen búvok el én,
de búhatnék vad preríken, vagy rejtek völgyek ölén:
a világtól nincs föld elzárva. Rámkopog, megcibál,
utánam nyujtja hideg kezét egy szomszéd éghatár.

(Már tízre jár)

Hozzák a postát, nem a postás,
mert ide föl se jön a postás,
hanem a kis cseléd, Mariska:
piros szatyrával ő a posta.

Jön és jön. Emelik a lépcsők.
Hozzák felém hireit és őt.
Kék, szélesfodru, könnyű szoknya
száll terraszokról terraszokra.

Jön, jön, naivul, mint a végzet:
nem tudja, mit tart a kezében.
Ugy jön ujsággal és levéllel,
mint Aeolus lánya a széllel.

Mindig megdobbanok ha látom.
Mily szelek fujnak a világon?
Ing a domb, leng a ház, s nyugalmam
hajlong mint a levél az ágon.

(Délelőtt)

Hajlongj csak ingj remegj te bűnös nyugalom.
»Mit álmodtál, kedves?« — kérdeztelek elébb.
Nekem mindig vádló, rossz álmaim vannak:
nem szégyen-e társa ma a nyugalomnak?

Veszem a fűnyírót s a fanyeső ollót:
megyek, hol a zsering s vad gaz összetorlott,
ami, munka híjján, megfojtja a kertet,
mint a gondolatok hálója a lelket.

Jó volna irtani, munkában izzadni;
emberi törvényt a vak bozótnak szabni.
Ami Istentől van, rendetlen, vad dolog:
csak azt mondom rendnek, amit én rajzolok.

Óh gonosz természet! ellenséges világ!
 Szakállas burjánzás, engedetlen csirák!
 Óh irtó mámorom! óh gyilkos gyönyöröm!
 Kemény fonadékát vágom, ölöm, töröm...

Megdől ollóm előtt a tüskés gyülevész.
 Meginog és poshadt, kusza boglyakba vész.
 Vágom hatalomban, átforrósult hitben:
 a nap úgy néz rám, mint zsarnokra az Isten.

Kábulok. A szemem lehunyom. Mi haszna?
 Nagyonis sokáig bámult már a gazba.
 S tudom, majd ha este elfujom a lámpát,
 szobám éjében is füvet és torzsát lát.

(Ebéd után)

Ebéd után, elpilledve, tompán
 benn ülünk a függönyös verandán.
 Kávé gözöl, édes-erős illat.
 És a pasziánszot rakja ujjad.

Csészémbe nézek hol a cukornak
 nyomán apró szökőkutak forrnak;
 s arcom visszanéz, mint bűvös körből
 egy fekete, kerek jóstükörből.

És a kártyák hullnak az asztalra,
 piros szivek, zöld levelek, sorra,
 mint az ősznek piros és zöld galyja
 hull majd nemsokára az udvarra.

Óh mondd, hol a tükör, hol a kártya,
 amely megjósolja és beváltja,
 hogy hány nyáron ülünk még mi itten
 ilyen polgárilag és meghitten,

óciumban ómód elhúzódva
 és remegve hogyha jön a posta?
 Így múlanak életem órái:
 ... kártyaejtő ujjaidra várni,

mig kislányunk hintáz lenn a kertben;
 eltűnik az egyik másodpercben,
 majd fölbukkan újra, mintha szállna,
 karjait mint szárnyakat kitarva.

(Fél három)

Költő vagy, csupa szeretet:
 szereted-e a legyeket?

A délután oly fületteg!

Pihenni próbálsz : nem lehet.

Olvasni próbálsz : halk, potom
 fátýolszárny csikland orrodon ;
 majd hirtelen fülön kotor
 egy rebbenő kis légsodor.

Ezerszer hessented tovább :
 ezerszer visszaszáll reád,
 mint kínos emlék, pici vád,
 mely nyugtot egy percig se hágy.

Pici mint kisujj-körmötök
 s eleven mint az ördögök,
 s puha mint száraz, puha csöpp,
 mellyel a világ arcbaköp.

Költő vagy, csupa szeretet:
 szereted-e a legyeket?
 vagy ölnél, ölnél, ezeket,
 hogy megvédd bús kényelmedet?

Menj ki ahol a szabad ég
 lesz szabad : kisebb nem elég,
 hogy megférj és békibe légy
 a léggel, és veled a légy!

(Négy óra felé)

Zeng, placcsog a szélben a vitorlaponyva.
 A pallér a beton lány husát paskolja.
 Csüggedt szemmel kérdez az üres délután:
 Mit csinálsz most, gazda? Mögibük állsz újra

sután? avagy veszed újból a fűnyírót?
 Nincsen egyéb dolgod? más kert amit munkálj?
 más gaz, mint e szegény füvek, amit gyomlálj?
 Szólogatom magam, mint aki poéta...

Nyílt írógépen leüllekszik a por,
 Nem furcsa-e, kedves, így idehúzódva
 élni (s tán egy kicsit táblabíró módra)
 egy írógéppel, mint tört vitéz egy rokkant

gépfegyverrel : aki elmaradt egy dombon
 s messze látja hogy a barbár ellenerő
 mindent befon, nincs jog, s a kuszára görbedt
 igazságtalanság fölveri a völgyet —

óh halálos dudya! hol a szivós indák
 s lombok poshadt árnya alatt az isteni
 igazság beteg lesz s nem bír lélekzeni —
 Az az igazság is, aki bennem lakott,

így fult ki s hullt e kis házba, mely minth
 nem is tér, de idő távolában ringna
 egy tünt, naiv század hét szilvafája közt...

(Ötödli hatig)

Ugy érzem, mint aki tisztásra menekül :
 mindenféle erdők s szörnyek veszik körül ;
 küzdött ellenük, de most attól is fél ha
 egy levél a szélben lába elé röpül.

Nincs erdő köröttem. Állok zöld domb ormán :
 nagy folyó, kis város szeliden néz föl rám ;
 s már a szél is megáll, hirtelen elhallgat,
 mint a ventilátor amit lecsavarnak.

Alig olykor-olykor egy ágyuhang dördül :
 katonagyakorlat moraja a völgybül.
 Folyón innen és túl két kis szomszéd ország
 lapdázza fülembe a jövő harcát.

S már a pallér szedi szerszámát s hazatér.
 Messze tütül egy gyár : a munka véget ér.
 De a csóvás bomba egész éjjel dörög
 s a gyanu virraszt az alvó világ fölött.

(Nyolc óra)

Nézd : tologatja festett

kulisszáit az este :

giccses alkonyat.

Páthosszal, tragikussan

szinpadról lecsusszan

a vén színész, a nap.

A házfal rózsaszín már :

ör diófánk ír rá

idegen betüket.

Mint Belshazárnak ódon

falára mozimódon

égi vetület.

Bazilika gömbje
keresztjét zord ökölbe
szorítva emeli.
Zordan nyújtja a Béke
jelét s baljós égbe,
mely vérrel hullt teli.

Vérét fölítatják
a szürkületi vatták,
Árnyék elborít.
Bezárul a diófa,
leveleivel óva
magányát s titkait.

Oszlopba, háztetőbe,
koppanva, beütödvé
bőregér csap át.
Gyertya lobban égni,
s száz pille összevéti
az életet s halált.

S száz kandi szemer láng
pislog egyszerre fel ránk :
a város villanya.
Köztük e fölébredt
csillagos földi égnek
tejtja a Duna.

(Kilenc után)

Kisleányunk nem akar még lefeküdni, elaludni :
még nem játszott eleget ma, panáskodik siró szájjal.
Igy sirunk talán ha majd a Halál akar ágyba dugni :
mikor már rég megbékéltünk a mindennapi halállal.
Te fáradtan jössz a kertből, palántáid látogattad,
mint egy kastély szent urnője völgyi falvak szegény
népét :

tarkakendős pórleányok vetlek körül, a virágok.
Jer, szép várurnóm, halkléptű tollas szerecsen szolgálaink

leeresztették mögöttünk fölvonóhidját az éjnek.
Jer, kigyul királyi cellánk... kigyul a szerény olaj,
melynek lángja éppoly könnyen ful koromba mint az élet.
Nagy, esetlen cigány prücsökök ugrálnak ajtónk körül.

Nemsokára itt is villany ég; a föltépett falakban
ideges drót várja már az áram lázát, mely a város
élő hálójába kapcsol. Fényben fognak uszni függő
kertjeink, s e hegy mely István király óta szomorú.

Fényt, óh mily rég szomjaz rá bús telepünk! Fényt, és
több fényt és
mindig több fényt! Ne maradjon egy homályos zug a
földön!

Gyuljanak ki planétánknak utjai és rétjei!
Ragyogjon mint boldog gyarmat fekete puszták között
s mint egy fényes röpülőgép szelje át a vak eget!
Fényt, óh tiszta fényt! Ne kelljen pötty kezednek kormos
lámpát
gyujtogatni többet! és ne ácsorogjunk, mint e prücsökök,
búsan, félig nyílt ajtóknál, a fények küszöbjein!

Fényt és fényt! Már mint a Néró fáklyái, magunk is
égnénk,
csak hogy fény legyen! Nincs lepke szömjasabb, halálo-
sabb

mint mi e petróleummal világított vak viskóban
elhomályos-hegy hullámán mint ki egy szál deszkán
úszna
a sötét tenger fölött mely minden percben összecsap!
Vigyázz, jól fogózzunk, édes, el ne ereszd vállamat!
Messze vad rakéta pattog s az ország bús útján járó
gépkocsik sugárseprője ablakunkon be-becsap.

MINT KÜLÖNÖS HÍRMONDÓ.

*Mint különös hírmondó, ki nem tud semmi újtságot
mert nyáron át messze a hegytetején ült s ha este
kigyultak a város lámpái alatta, nem látta őket
sem nagyobbnek, sem közelebbnek a csillagoknál.*

*s ha berregést hallott, találgatta: autó? vagy repülőgép?
vagy motor a síma Dunán? s ha szórt dobogásokat hallott
tompán a völgyekben maradozva, gondolhatta, házat
vernek lenn kőművesek, vagy a rossz szomszéd a folyón túl*

*gépfegyvert próbál — oly mindegy volt neki! tudta,
balga az emberi faj, nem nyughat, elrontja a jót is,
századokon át épít, s egy gyermeki civakodásért
újra ledönt mindent; sürgősebb neki keserves*

*jussa a bandáknak, mint hogy kiviruljon a föld és
a konok isteneket rakítva lobogjon az égig
szellem és szerelem — jól tudta ezt a hegyi hírnök
s elbűt, messze a hírektől; de ha megjön a fűttyös,*

*korbácsos korbély, a szél, s ha kegyetlen a távolodó nap
kéjes mosollyal nézi, hogy sápadnak érte öngyilkos
bánatban elhagyott szeretői, a lombok és ingnak,
mint beteg táncoslány aki holtan hull ki a táncból:*

akkor a hírnök föláll, veszi botját, s megindul a népes
 völgyek felé mint akit nagy hír kerget le hegyéről
 és ha kérdik a hírt, nem bir mást mondani: Ősz van!
 nagy hírként kiáltja amit mindenki tud: Ősz van!

úgy vagyok én is, nagy hír tudója: s mint bércet annál több
 forrás feszíti, mennél több hó ül fején, öreg szívem
 úgy feszül a szavaktól; pedig mi hírt hozok én? mit
 bánom a híreket én? forrong a világ, napok állnak

versenyt az évekkal, évek a századokkal, az örült
 népek nyugtalanok: mit számít? én csak az őszre
 nézek, az őszet érzem, mint bölcs növények és jámbor
 állatok, érzem, a föld hogy fordul az égnek aléltabb

tájaira, s lankad lélekzete, mint szeretőké —
 óh szent Ritmus, örök szerelem nagy ritmusa, évek
 ritmusa, Isten versének ritmusa — mily kicsi minden
 emberi történés! a tél puha lépteit hallom,

jő a fehér tigris, majd elnyujtózik a tájon,
 csattogatja fogát, harap, aztán fölszedi lomha
 tagjaít s megy, hulló szórétől foltos a rétség,
 megy s eltűnik az új tarasz illatos dzsungelében.

TREMOLO

Nyugtalan érzékenységeim, kései gyermekfélelmeim remegései, ne szégyeljétek magatokat!

Halljátok a talpra riasztató, élni biztatgató, vigasztaló példázatokat.

Remeg a vonat alattad, addig remeg, míg szalad, azért remeg, mert nem áll.

Új csak remegő párnádon : koporsód párnája majd nem fog remegni már.

Mennél jobban reszket, annál jobban csillog, sűrűbb ezüsttel a nyárfalevél.

Remeg a csillag míg ég, a gép míg dolgozik, a szív amíg él.

Remegsz, né bánd, remegj csak! remeg a párna alattad, a nyárfasor elrohan.

Gyerekségem, idegességem, remegj csak, a remegésben a remény is benne van.

Remeg a táj is kétfelül, s nézd, jobbra-balra milyen más, kétféle színű a két

karéj amire minden vonat mindig szétvágja az ég kerekét.

Mert az egyik mindig szürkés vagy barnás, s felhőtlen is komorabb ;

s a másikán még a köd is fehér, mert rangrejtve mögötte jár a nap.

Remeg alattad a párna, s tűnik a táj, szalad a nyárfa!
Erdő és hegy elmarad.

De megye veled estig, s kései gyermekfélelmeid remegései
közt veled remeg a nap.

TÉLI BARLANG

I.

Lakás, óh pesti lakás, óh téli
barlang! most egyszer rajtakapom...
Még mult telemnek titkait éli
látatlanul és hallgatagon.

Mert még nem áll a kegyetlen naptár;
de őrzi tavaszról a tavalyt
a zárt lakás, mint télen a kaptár
némultan őrzi a dermedt rajt.

Mily furcsa az ember, balga állat,
aki nyáron alszik, télen él!
Fölrántom a villanyt. Unt fény, áradj!
barlang, ébredj! kezdődik a Tél.

Kel, rezzen az emlék, megzavart raj!
Zsibongnak a könyvek a falon,
Régi írás lepi az asztalt, jaj!
Fenyegetve csillan a telefon.

Óh mint irigylem a medve boldog
téli szédületét, az ázott
föld mellén, vagy a holtak oldott
életét, vagy a kicsirázott
magvat, hogy a jó lány sárba vetve,
téli szállásra, faltalan és
ajtótlan, az új kikeletbe
s a végtelenbe vegyülni kész!...

II.

Míg az ember, az árva,
 kizárva és bezárva
 marad négy szűk határba,
 Hideg falak védik meg,
 hogy ne érje a hideg
 és csufolják a könyvek
 a polcokon egysorban
 sok nyelven és hangosan
 zsinagóga zsvájban
 emlegetve szépeket,
 boldog messzeségeket,
 messze-messze népeket,
 kik lakozzák Ázsiát,
 Pontust, Cappadociát
 és Mezopotámiát.

De te, szegény, e sivár
 skatulyába zárt bogár,
 szomszédod' se tudod már.
 S tán jobb volna, kedvesem,
 nem is lakni seholsem,
 szállni földön és vizen,
 csavarogni világba,
 hálni réten, határba,
 vándorcigány módjára,
 ahol nem csuknak kövek,
 nem csufolnak a könyvek,
 hol a vágy nem zsibbad meg.

III.

Szállni, de hova? az egész föld nagyon kicsi már,
 s ha a csillagokba röpülnénk, az is mindegy már:
 magunkkal hordjuk mindenütt a falat, mely bezár,
 va kabbak a bomló csiránál, s úgy ülünk a régi karszékben,

mint kiszakadt két láncszem a zeg-zugos Mindenségben :
elgurult és összeakadt, és e helyen megcsücsült szépen.
Csücsüljünk hát, jó így, kedvesem, horgonyt vetve egy
kedves-ilyen

kis zátonyon, s hű tárgyak lassu éveit szürcsölve hiven
jól megfogózni a nagy Lánc e közeli szemeiben
s a szerény butorok mentén lassan az ős Lánc felé, — mint
türelmes vak, asztaltól, széktől, amit legközelebb érint,
tapogatva indul a Hang felé, mely vibráló köde mélyén
int, —

vak-boldogan visszatalálni... A lélek ujja finom
mágus-ideggel suhan végig a síma Polituron,
megsejtve a holt tárgy-páncél mögött az örök-egy, rokon
életet időn és téren át; mert nincs min ő át nem hathat,
oly sikos és zárt keménység, (mint szigorú sziklafalaknak
zárát megporlasztja hatalmas gyökér-ujja a magnak...)

PAPLANOM VIRÁGAI

I.

Bágyadt ágyban fekszem, fekszem.

Nappal már, de semmi kedvem...

paplanom virágai.

Néha egy-egy gépkocsi

az ablakon beszalad

és megtapossa kegyetlen

a szegény virágokat.

Óh jaj minden csontom fáj!

A virágok alatt alszom,

mint majd egyszer, ha meghaltam.

Kedvesem, mért nem jössz már?

Szedd csokorba a virágot,

mig mindannyi el nem bágyad.

Festve bár, nem élni nőttek
és lelketlen szőtte gyár,
lelkemmel tápláltam őket :
hiszed-e hogy élnek már,
mint egy élő virág-szőnyeg?
s amint hangod vagy kicsi
csibénk csipogásai
érik, mind érezhetőleg
borzolódva emeli
fejét, s örül, mint mezőnek
virágai friss szellőnek...
Szedd hát, szedd csokorba őket
s tedd el nedves reggeli
szemeidnek poharába,
ne viruljanak hiába...

II.

Óh jöjj már, nézd már! Lelkifurdalás
minden virág mit nem lát senki más
s talán ha bűn ma tölem (amikor
ennyi virágot sem kap a nyomor
s paplana csak ha már nem látja, künn
lesz virágos a temetőn) ha bűn
ma mikor a Természet (jóllehet
ő minden embert egyformán szeret)
legtöbbnek csak a sírját hintheti
virággal — bűn így elmerengeni
mint kinek semmi gondja, ily vakares
semmiségen, mint ez a gyári rajz
ma mikor annyi szép és nagy dolog
mint csillagmorzsák, zúzottan forog
az Űrben : oszd meg ezt a bűnt velem
hadd szépítse a bűnt a szerelem.

CSAK POSTA VOLTÁL

Ki úgy véled, nyomot hagysz a világnak,
kérded a szőnyeget mely dupla lábad
nehezét únja s rímét ismeri:

marad-e rajta valami magadból,
vagy csak az utcán cipődre ragadt por — mi
amit emlékül továbbadsz neki?

— Aztán menj ki és kérdezd meg az utcát
melyet oly égvé és merengve futsz át
naponta többször hogy már, azt hiszed,
minden ház lelked mély színeit itta
s lelked rongyait lengi mindenik fa
s a sarki szél is tégedet sziszeg,

kérded és olvasd amit rájuk irtál,
s vedd ki a szélből mit beléje sirtál
mint gramofonba mely megörzené;
miről beszélnek? Régibb otthonodról
s a vad hegyekről, melyek alul egykor
közéjük jöttél, s amelyek felé

emléked visszanéz közülük; ez vagy
te, ez az emlék! egy csöpp Fogaras vagy

Pest közepén, azt hordasz és vetitsz,
s ha árnyat festesz a város falára,
az csak a hűvös havasoknak árnya,
mely rádtapadt s amelyet közvetitsz.

Nem! hiszen ott is csak valaki voltál,
és a hegyekkel egy csak ott se voltál.

Mi voltál ott? keresd tovább magad!
Ott nyájas szőlőtökéket cipeltél
s a barbár csúcsoknak *nemet* feleltél,
mert szülőfölded felelt általad.

Nagyapád háza s a szelid Dunántul:
 de abban se leheted igazánbul
 magad lelkét, lázadó siheder!
 Más voltál ott is! más táj, messzebb utak
 voltak még amik rajtak áthuzódtak
 s csak posta tudtál lenni és meder.

Életed gyenge szál amellyel szönek
 a tájak s mult dob hurkót a jövőnek:
 amit hoztál, csak annyira tied
 mint a por mit lábad a szőnyegen hagy.
 Nem magad nyomát veted: csupa nyom vagy
 magad is, kit a holtak lépte vet.

IMRE HERCEG

Históriás ének

Régi jámbor herceg, ki valál a vád
 hullám szennyes hátán szelid fehér hab,
 kibén tükröt lelt a Tenger Csillaga,
 nézz mennyekből, megcsúfolt rokonságodra,
 mert ma is, levágva orrunk és fülünk,
 koldulunk és árván kárveszékélünk,
 mint ama gyászhrű balga magyarok
 s bosszuszóval átkozzuk vesszős Nyugatot,
 holott István atyád, első szent király,
 nem átkot, nem bosszút rendelt és kívánt,
 hanem böles alázat hűvös fürdejét,
 mosni a kudarcbatört magyar láz fejét.

Azért lettél köztünk példa és rege,
 Imre, szent alázat édes gyermeke.
 Neved is, neved már, Henrik, Enricus,
 alázat bélyege volt, oh Emericus!

Német nevet hordtál és hordtál görög
keresztet a bő bús magyar üng fölött,
s nem röpködött üngöd, lefogta nehéz
láncával a Kereszt, mint bölcs szemérmű kéz,

Szárnycsukva a rabló ős madár Turul
ember-alázatot s illemet tanult,
hogy, mint atyád hagyta, az Egyház elé
hullván, amely Krisztusban minden emeberé.

Ispánokat egyként és vitézeket
megbecsülnél minden jóembereket,
mivel minden ember Istennek fia
s csak az alázatosság nyugodt glória.

Igy oktattott István, és hogy országod
ereje, ha így téssz, léssen istápod,
de ha konok göggel ülsz nyakára, csak
veszedelmet szignáland királtságodnak.

S megfogant a bölcs mag s mondják szent atyád
látta éjjel cellád fal-résein át
hogy (két gyertya mellett, fejedelmi sarj)
imádtad a Keresztet, térdeplő magyar!

Emese parázna, gögös madarát
megtagadtad a test tirannus sarát.
Görög császár lánya, szüz menyasszonyod,
oldaladnál térdepelt, zsoltárt olvasott.

Mint fiatal orcád tejjel-vérrel folyt,
lelked is tej és vér Kánaánja volt.
Szelidséged harcnál győzedelmesebb,
jég szemérmed világi tüznél tüzesebb,

S mint a régi pásztor Páfusz szigeten,
 akibe szerelmes volt a Szerelem,
 úgy haltál, Adonis! s duhaj Kan fehér
 fogairól csepegett a szűzpiros vér.

ÁJTATOS PÁRBESZÉD HUSVÉTRA

Ember mondja:

Hogyan támadjak föl, Jézus, hogyha nem éltem soha?
 Föltámadni csak az tud, ki élt és meghalt valaha.
 Én csak sírok, és nem égek, mint a hitvány tűzifa.

Lélek mondja:

Sírj hát! és ne hajts a szóra hogy sírni se szabad már.
 Sírj, de sírj úgy, hogy sírásod messzebb sírjon magadnál!
 Ez is élet! Óh bár minden ember helyett sírhatnál!

Jézus mondja:

Hallod, hallod, Jézus mondja: »Én ontottam véremet
 minden emberért, hogy jusson véreből mindenkinek:
 te meg adj ma könnyeidből akinek még nincsenek!«

Ember mondja:

De hogyan lehessenek főniksz, míg szememből könny szakad?

Mégha lángokat sírhatnék! mert a könny csak oltogat
 s aki nem ég és nem lángol, nem lobbanthat másokat.

Lélek mondja:

Emlékszel, hogyan sóhajtott oltárnál egy szent leány?
 »Óh milyen nehéz azt tenni, amit a Jézus kíván!«
 Ő is sírt, s az angyalok bús csókja kéklgett ajakán.

»Oh milyen nehéz azt tenni, amit a Jézus tanít!
De milyen boldogság ép hogy ilyen nehéz valami:
mily boldogság a keresztet gyenge vállal hordani!«

DE TE MÉGIS SZERETED EZT A KORT?

- Bűgőcsiga* De én mégis szeretem ezt a barbár iramot is, akárhová visz! Oldott bűgőcsigák táncos agóniája, végső lengések részegsége! Nincsen tánc haláltáncnál, dal a hattyudalnál
- Rózsa* elszabadultabb, s mint a rózsa dúsabb illatot önt hervadva, ama Rózsa, földünk misztikus fényrózsája, melynek mindenik szirma egy-egy lélek, öntse hangos páráját! Már a Szellem érő selyme vonaglik, zsugorodva játsza vadult játékát, villószik a Város, surran és túlköl a szomjatag élet, fém és sugár közt meztelen; mohóbban meztelen sohse volt! A fúrge néger combokat Senecák szeme is itta, de soha ennyi fény és ennyi hullám nem indult tőlünk csillagokhoz, Ennyi zene sem; és előtti rádiónkból
- Szféraák zenéje* a Jazzband a világiért. (Messze szféraák lakói ti, ha volna lég az Űrben, edzhetnéd, csillagok kíváncsi népe, füled a méltó muzsikára, mellyet
- A Macska* földünk röpít a mindenségbe!) Frissnek kellene lenni, mint széptérdű lányok s hetyke fiucskák, cincogó egérnek s játékra venni: már a Macska ugrik

s a vad ma ádáz árnyakat vetít a
 holnap üres falára. Már a titkos
 gyárak füstölnek, kémek kémiája
 maszkokat ölt. (Óh kedvesem, milyen
 maszk
 menthet meg majd sága gázmérgeitől?)

A JÓ HIR

Mikor megszólalt éjjel a telefon,
 az álmok zsúfolt hadseregein
 zavar futott át, nem lehetett tudni,
 mi történt a különös mezőkön? villám
 ütött-e le? tengerek áradtak
 s megbokrosodtak a paripák, fények
 hintáztak szerte, óriás fálánkszok
 hátráltak, tüntek, itt-ott valami
 iszonyú lövedék szórta föl a földet és
 emberi tagokat szökőkútmódra, s ilyen
 kutaktól bugyborgott a csatatér.
 A vitézek fejeiket keresték
 és lovaik sörényébe csimpaszkodtak.
 Hullámozott a sötétség, mindenfelé
 betört az ijedt valóság, a szoba
 hidege, az ablak keresztje, forogva
 mint egy roppant Kapisztrán kezében,
 kimutatott a megfagyott téli
 utakra ahol soványan integettek a fák.
 A holdvilág a tócsa jegén
 úgy villogott mint az ezüstkanál
 melyet az ómód hipnotizőr
 kábítva tart a beteg elé.
 Néhány kövér rémmé bugyolált
 alak bandukolt lámpással, farkasok
 vonítottak messzi a pusztán.

Hideg volt, szörnyű józan és hideg
s az alvó vacogott amint kikelt az ágyból
félig már ébren, fejéből jobbra és balra
az álmok apadó tengerei
húzódtak vissza a rejtelmes szögletekbe.
Úgy ment, imbolygott mint fehér kísértet,
fölkapta a kagylót, beleszólt rémült hangon,
s a messzeségből világos zengéssel
csapott vissza kitáruló
fülébe a hír : »Megszületett a gyermek!«

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OLYAN AZ ÉLETÜNK . . .

Olyan az életük mint öregek szeme.
 S mint a köd az előtt, aki ködben járkal,
 úgy száll előttünk a holnapok függőnye:
 sohse libben föl, csak hátrál, egyre hátrál.
 Mint makacs ellenség, a ravasz jövődő
 fölégett mezőkön lassan vonul vissza:
 kincseit mind messzebb és messzebb rejti ő,
 míg végül is inkább a Kútba hajítja.

Minden föld puszta lesz mire mienk lenne
 és minden kastélyból csak az üres romok
 fogadják a győztest aki megszáll benne.
 Így győzünk mi, szomjas, gyűrt Napóleonok
 s ha megállunk este valamely ablakban
 s kinézünk a házak fölött a vad égre,
 szívünk reszket, mintha minden alkonyatban
 egy hasztalan meghódított Moszkva égne.

Napjainkat sorra fölgyújtják az esték,
 s egyikben sem tudunk megpihenni soha.
 Jönnek az évek mint beburkolt szüzcsekék
 kikről lassan lehull a hófehér ruha
 s már forrón hevernek, lihegre, meztelen:
 de mi nen öljük, s csókos kedvük meghal.
 Újra fölöltöznek s búcsúznak nesztelen,
 visszanevetve ránk hideg fogaikkal.

hideg volt, szörnyű jőzen és hideg
az álom apadó tengerei
hűsíttek vissza a rejtelmes szövegtekbe.

DOBSZÓ

Zsindelytetős régi háznak voltam gyermeke.
Vad szobákban lapultam mint fogoly özike.
Rám ezer zöld szájjal éhen ásitott a kert.
Úgy utáltam az unalmat! pedig az nevelt...
Az fogott kézen, az csalt a bokrok indián
sátrába, az hajókázott fenn a kajszifán,
s elvitt a félszerbe hol a hullós sárfalat
támasztotta két dőlt szán a hosszú nyár alatt.
Nyáron a telet kívántam, télen át nyarat:
ojjú, nyáron ülni szánban, télen lomb alatt!

Padlásra is velem jöttél, nyájas unalom,
mert engemet te vezettél, mint mást a nyomor.
Te nem voltál olyan meleg, sokkal hidegebb:
kíváncsian forralgattad félénk szívemet.
Zsufa polcok háta mögött kék ujjad kotort,
vén könyveket nyitottál és lefújtad a port:
mint ki cellafalban apró ablakot kitar
és váratlan szárnyveréssel becsap egy madár;
vagy bukkanna sziklák közt egy bővölt, furcsa táj:
nyárba vendég télnek arca nézne, télbe nyár...

Mindig jóbarát-arccal néz ami messze van,
csak a saját hazánkban vagyunk mi hontalan.
Azért perget egyre marsot szívünk mint a dob,
melynek nyugtalan verője mint két láb topog.
Óh lovaeskám, vad dobom, mit topogsz egyhelyütt?
Fáj a bolond sarkantyú, mely két oldalról üt!

Út, az egyikkel a nyár út, másikkal a tél,
 az egyikkel út a nappal, másikkal az éj.
 Volt-dajkám, az unalom, zokogva elmaradt :
 vesszőt futunk, s lehullunk az ütések alatt.

A FELNŐTT KARÁCSONY

Mit akarsz? Hová sietsz? Talán
 azt várod hogy a fal aminek nekirepülsz
 mint gyermekjátékot rugója, visszadob
 utadnak elejére ahelyett,
 hogy az Idő fenéktelen,
 gödrébe suhintana?

Karácsony csenget a szörnyű téiben.
 Alig hallom csengését. Sárga
 arcokat látok a hóverésben
 s koldus kezeket reszkedni, ujjaikön
 kékül a gyűrűk nyoma, s torkomat
 fojtja az ünnepek kalácsa.

Nézd ezt a kort amelynek legnagyobb
 s elérhetetlen éden-álma hogy
 enni legyen kinek-kinek
 elég! nézz a gonosz nyájra mely
 naiv báránycora múltán
 nem vél többé magáról semmi jót.

Nem kell neki szalag és csengő.
 A gyermek megnőtt s szép játékjait
 elrugta. Nézd, milyen üres ünnep ez!
 A szív hideg és kemény mint a föld.
 Tudjuk már hogy ölni s halni születünk.
 Nézd a bedugult időt s hazug tereket ;

a földet mely a sírok rothadását
 és csontok póreségét takarja,
 és az eget, a Mennyek csillagos
 homlokzatát, a kivilágított
 Potemkin-frontot, mely mögött
 nincsen még levegő sem...

BETEG-KLAPANCIA

Látom a ködöket,
 téli reggeleket,
 hétfőket, keddeket,
 napokat, heteket...
 Nem írok verseket,
 Beteg vagyok, beteg.

Beteg vagyok, beteg.
 Nem írok verseket,
 nem zengek éneket...
 Csak egypár szót nyögök
 vagy inkább köhögök :
 beteg vagyok, beteg.

Régi időm elmult,
 régi kedvem fordult.
 Ki volt hivem, elbujt,
 hírem, nevem elhullt,
 erőm veszni indult,
 pénzem sohasem volt...

Mondd, van-e jussod már
 hogy így nyögj és kántálj
 mint unott koldusszáj?
 Ki hallgat terád már?
 Naphosszat motyogd bár
 hogy itt fáj, hogy ott fáj...

Künn a fagy közelít.
 Öröm, gond közelít.
 Karácsony közelít.
 A hegyek hátait,
 fenyőfák sátrait
 ünnepre meszelik.

MINT FORRÓ CSONTOK A MÁGLYÁN...

Nem az énekes szüli a dalt :
 a dal szüli énekesét.
 Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
 Szülj engem újra, te csodaszép!

Most beteg a testem. A földi
 vágyak messze nagyon...
 Mint ropogó csontok a máglyán,
 heverek forró ágyamon.

Barátaim elhagytak engem :
 egyedül maradtam már.
 Lelkemet kiűritettem,
 mint aki nagyobb vendéget vár.

Úgy fekszem itt, mint a föniks,
 ki félve reméli a tüzet,
 amelyen el fog majd égni
 s amelyből újraszület.

Lobbanj föl, röpíts el engem
 piros szoknyáid között :
 egy dallal ölöm meg azt aki
 voltam, és már más leszek.

Nem az énekes szüli a dalt :
 a dal szüli énekesét.
 Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
 Szülj engem újra, te csodaszép!

ELGURULT NAPOK

Napjaim mint az elgurult gyümölcsök
 botlanak, futnak, sárban hemperegnek,
 végre megállnak, éjjel, s vég időkig
 kicsi gödrökben poshadnak, felejtve.

Ki szedi föl fa alól a gyümölcsöt?
 Kis gödrökből a poshadó gyümölcsöt?
 Sárból, szemétből a szennyes gyümölcsöt?
 Ki szedi föl fa alól a gyümölcsöt?

Óh kedvesem, ne engedd így gurulni
 a lejtőn, fogd köténybe, fogd öledbe
 a bús hullókat, ízlelje meg ajkad
 perceim ízét, mely csak frissen édes!

Jön a favágó már hallom a léptét
 ütemre s mint a gyilkos szívverése
 konokabb egyre — mit tudom a hangról,
 messze-e még vagy mikor ér idáig?

Másodpercenként lép egyet kegyetlen.
 És a táj dobban, mint az ágyuzott vár.
 A fiatal fák inganak, recsegnek
 S a vének lepke levelei fogynak.

TAVASZI SZÉL

Tavasz van, vagy tavasz se még,
 Ez a nap olyan fiatal,
 mint kislány arcán a mosoly;
 szöveg nélküli könnyű dal,
 mely maga se tudja talán
 hogy a témája szerelem,
 csak a világba mosolyog
 gyanutlan, csalva, szüzien.

Ez a friss nap se tudja még
 hogy a földben zavart csinál
 amely nem lesz se szelidebb,
 se tisztább a tavalyinál;
 sötét csirák kéjeiről
 semmit se sejt; csak mosolyog
 s édesen ömlik mint a must
 mely bor lesz majd s égetni fog.

Égetni, részegíteni...
 És úgy sugárzik ez a nap,
 mint egy új eszme, csupa fény
 míg nyájasan erőre kap.
 Csupa fény, ígéret, jövő,
 olyan mint egy szebb, új világ
 tárt kapujának sűgara,
 mely felé úgy tolong a vágy,

mint fényoszomjas gyerekcsoport,
 vagy mint lesükből a sötét
 csirák tolúlva fény felé
 nyomják a vad fű késhegyét,
 míg nemsokára proletár
 zászlóit emeli a gyom,
 mindent elöntve, mint kitaly,
 csarnokát a forradalom.

ha elzengett az olvadás
 vad ágyuharca, s a tömeg
 győz ; a virágok fölveszik
 vérvörös jelvényeiket ;
 a jégparkett földulva rég,
 a padló csupa sár, latyak...
 Hol a szeléd és tiszta láng?
 Tüzes diktátor lesz a nap.

Szentségtörőn s illetlenül
 sáros csizmában egy paraszt
 staféta futkos a nagy ég
 kék templomívei alatt.
 Csizmáját szárogatja és
 hetykén füttyülve mond rekedt
 szókkal tüsszögtetőn igaz
 s félössen betyár híreket.

ZÖLD, PIROS, SÁRGA, BARNA...

Füves fészekben kis húsvéti nyúl
 csücsültem nagyanyám udvarában
 gyermekéveim szép korában
 zöld fű, piros, kék, sárga virág
 s a barna kerti lóhere közt.
 Kerti lóher levele barna.

Be nagy volt kis szívem vigalma!
 Homlokom nedves nyelvű szelek
 nyalták, mint kedves nagy kutyák!...

Ki vitt el a tarka mezők
 mézeitől? A dajka föld
 kötényéből ki emelt ki?
 Ki ültetett könyvtárba engem

hogy a piros, zöld, barna, sárga
könyvtáblákat nyitogassam
mint ajtókat egy másik tarkaságba?...

Zöld ruha, piros ruha, sárga, barna...
A könyvek varázsa odavan ma.
A lélek csak ruha a testeken.
Mennyi rongyot raktam magamra!
Hányszor vágytam már lenni meztelen!
De a nyár-ég forró vad torka
rámkacagott, és akkor, kedvesem,
láttam hogy a test is csak ruha volna.

Mi van túl minden tarkaságon?
Világon, virágon, ruhákon?
Lelken és testen?
A semmi vagy az Isten.
Nekem már a tavaszi lomb is őszi,
mintha ugyanazért virulna ki,
amiért az őszi fa ága
zöld, piros, kék, zöld, barna, sárga
ruhákat vesz magára,
halálra készülődni.

BOTOZGATÓ

A rügy a fán — mint ifju arcon
a pattanás — kiütkezött.
Vén élettemmel sántikálok
a csecsemő zöldek között.
Botom dühödten üt a fűbe,
szívem irigy és izgatott:
ez a szerény tavasz kicsúfol,
hogy telhetetlen agg vagyok.

Mint ki ráíjed hogy hamar járt a
s céljához túlkorán elér :
lassabban lépek, majd megállok.
Éveim nyilallnak belém.

Botom szédülve dőf előre,
mint ha az út sötétbe lejt.
Lejtő ez, minden léptem egypár,
másodperccel mélyebbre ejt.

s úgy érzem, csúszok, elmerülök
És majd kinyílnak a rügyek.

Vadmeleg bálokon kibontják
csipetke legyezőiket.

A legyezőkből csupa szárny lesz!
De én csak sülyedek süket
botommal, míg fölöttem elszáll
az egész szárnyrakelt liget...

Már száll is... Az ágak, a bokrok...
lányok ruhája... száll, suhan...

Csak én botozok bötladozva,
a könnyűek közt súlyosan.

Oh hogy szeretnék megfogózni
valami lomb vagy szoknyaszárny
fodrába : mind szakadna, tűnne,
mint túske közt a pókfonál.

Kerti lóher levele barna.

Lomb nincs is még! Csak a rügyecskék
bujtak ki, pirinyónyi zöld-
nyelvek amik nyalják a szellőt.

Az egész liget nyelvét
Nyelveket lölt reám az erdő.
Koppanj nagyot, mogorva böt!
Ez a szerény tavasz kicsúfol,
hogy tekölytetlen agg vagyok

Mit mutatnak mindegyik, te nagy, szent óra...
magának gyilkosánál lélt embernek?
Vagy állaloh szorunk jegyzni, mióta
gonosz kis órákat gyártunk felhelyetted?
Közönyösen állt rám az arcod. Itt állok
a fa alatt, mely pót azru meggyet ad még,
a nagy érzés, hogy én is vagyok és hibázok.
Csak, mindig, mindig hibázok, mindig hibázok!

AZ ISTEN ÉS ÖRDÖG.

*Az Isten és ördög két jó hivatalnok.
Mennyivel vadabb lett és gazabb a világ,
mióta az Ember, e gyenge akarnok,
viszi mindkettőnek ürült hivatalát!
Mint a gyermek, épít és rombol is egyben.
Épít, hogy legyen mit rombolni. Felhőket
karmol házaival; majd fölübük szökken
és nagy diadallal lebombázza őket.*

*De talán úgy kell és már elvégeztetett.
Én már összeomlott városokat látok.
Vad paloták helyén csöndes romhegyeket,
s betonok gőgjéből törmelék sziklákat.
Szakadt drótok lógnak, mint a tavalyi gaz
s messze tereket fed a vasak selejtje:
feledt célú gépek hullamezeje az,
ahol a rozsdának nyíl virágoskertje.*

*A megmaradt ember kibúvik tornyából,
Gyilkos ülledekek foszlanak a völgyben.
Van-e még friss szellő eleven virágból?
Vannak-e ép csirák a mérgezett földben?
Óh lesz-e még jó íz gyümölcsben, italban?
Lesz-e jámbor állat a gyilkos gép helyett?
S a megehült pásztor fogja-e, mint hajdan,
nézni még óriás óráját, az eget?*

*Mit mutatsz minékünk, te nagy, sima óra,
magunk gyilkosává ítélt embereknek?
Vagy átallod sorsunk jegyezni, mióta
gonosz kis órákat gyártunk tehelyetted?
Közönyösen tűz rám vad arcod. Itt állok
a fa alatt, mely pár aszu meggyet ad még,
s úgy érzem hogy ingád vagyok és himbálok...
Csak ringass, míg bambán végkép elaludnék!*

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár